

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 056-81/1

Orhan Şaik Bökünyay
Cabalasaray Lisesi Edebiyat Öğretmeni
İstanbul

Salâhattin Tansel
Ernel Kitaplık
Trabzon

30/İ/49 Pazar
Tebrikat

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 006-81/1

Muhterem Hocam,

Bilirsiniz büyüklerimize ekseriyetle ihtiyacımız olduğu zaman yazarız, hiç değilse bu benim için genel olarak böyledir. Meğer yazma da o kadar tembelim ki yalnız hatırlamada değil. Üç yıldır sizinle konuşmak fırsatım elde edemedim. İstemedikten geçerken bir kaç defa aradım da, aksi takdirde bulamadım. Bu çok çabuk geçmiş üç yıl içinde fakülteден maxım aldım. Maalesef ilmi kariyeri girme mümkün olmadı. Enneti Kars-Elazığ Kay Enstitüsüne edeliyat öğretmeni tayin edildim. İki ay sonra da Trabzon Genel Kıtaphanesi tasıfı gönderildim. Herkes tahmin etmişsinizdir ki, bu ikinci tayine de, benim için fırsatı az sürmüştü almakla beraber, o menhus işkile amil olmuştur. Çünkü benim hasta hiç bir se

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 006-81/1

leli aşığı yubarı bulunur leli selis. Kültür
mülki Karstan, bele Cilanızdan çok daha ge-
niş. İnsan şikimyor. Yalnız denizi tıhafına
gitti. Sızah, dalgalı aldığı zaman de haki-
katen karker ueren leli hâli var

Kütüphanesi 650 ciltlik. Yaxma
çak az, bunlarda ne aldığı belsiz eserler.
Yeni neşiyorum bile leli çok eserlerini bul-
madım. Bu bakımdan tapını edici değil ve
herhalde kıymetli leli kütüphane sayılmaq.

Mektubunuza burda san ueriyim.
Sizi hayli işgal ettim.

Hürmetlerinin kabulünü rica ete-
rim.

S. Paul

leli yak. Aksi halde pek iyi olacağı meaux
leli talebe hiç te kıymetli olmeyen leli tün-
tüphanenin tasirinde barcamız. Uç
eyde yaptıklarının yükünü iç yıldı uerim-
den atamadım. Şupallak sonun hayri alur, diye-
rek kendi kendini ferelli ediyorum.

Burada ufak tefek şahsi araştırmaları
yapıyorum baş sunavlandı. Yalnız ara-
dığım bazı kitapları bulamıyorum. Bunları
leli kurumun dil kurumuna yazdım, gönder-
diler. İki taneini de sizden rica edeceğim:
Çağatay lügati ve Abu Hayyan'ın Kitab
al-'Idrak'i. Bu eserleri herkes bulamıyaca-
ğı için size yazmak ihtiyacındayım. Bil-
hassa ikincisi pek yakınızdır. Lütfeden de
Cafereğlunun kendisinden temin ederseniz
minnettarız kalırım.

Şimdi biraz da Trabzandan bahse-
debilirim. Bildim ki hiç gelmiş mi leli selis
Oleükeç hiyüük, müvakkale ve muhalere im-
kânlarının azlığına mukabil aramızın şey

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 056-81/2

Orhan Şaik Beşe

Mukadderatin kara-gün arkadaş yaptığı
kıymetli biziğüm Orhan Sait bey,

Aradan 10 gün gibi bir zaman geçmiş
bulunmuş dolayısıyla, tabiatıyledir ki müdafaa-
namenizi okurken ruhumda haşul olan his
cok-kunluğunu bugün durulmuş bulunmaktadır.
Sivindi, ancak, uzaktan yapılabilen bir mü-
sahedenin kifayetsiz imkanlarına malikim.
Diğer taraftan uzun tahliller yaparken boş
ve sun'î tafsillerden kaçınılmıyacağı gibi
özellikden kurtulmak ta güç olacaktır. Onun
için, o andaki his durumunu ifade etmekte
muvaffak olacağıma pek şüpheleniyorum
ve buna geniş bir şekilde vaktimce teebbüs
de etmişliğim. Fira kalemi elimde oldük-
ten sonra, bizzet kendisi için bile, insanın
iş derinliklerinde doğan kaygan olayları
müsaade ve hele kelime ile tesbit etmenin
- evelden bilmekle beraber - ne kadar güç oldu-
ğunu, yazı yazmadan epey bir müddet
beklemek ve düşünmek zorunda kalınanla
bir kere daha anlamış bulunuyorum. Bu
sebebledir ki benzersiz bir üslup, ince bir
zeka örneği olan müdafaaameniz hakkında

daki düşünce ve hislerimi iki cümle ile ifade etmekle iktifa edeceğim :

Bir ses, ifade, feryad, nâra çağlayan
olan müdafamız, pervanlıkla mestu,
istihzah, aley, hakaret, nefretten müteşekkik
bir kütle halinde entrika, zulüm, hakuzluk
ve vicdanuzluk üzerine çağladı, çağladı...

Ağladım ...

Kendimi, bakan cömürük çağlarımın
hazal inkisartarında, bakan Mevlid'un
hüzün dolu ulvi vasatında, bakan bir ha-
kikatın ortaya çıkmasındaki tesirli kavre-
yusta, bakan da bir mesut müjdesinin
hafifletici ve ferahlatıcı boşluğunda hissediyordum.

Artık lüma için bir şey söylemek
lüzumsuzdur fannederim.

Saygılarımla

Ehmed B. Fer

اخطرابه رویانه بران نه ، آجه چکمه برینده خریا دینی
دیکله دن . بو خریا ر ، آسیت عدالت دینه با خیران دن یوزینه
دور دلمه رت ماه ایرک . بو خریا دی یوکسکله نه ، دویغوراش اوقده
سکله رخانه ایتدی که ، اخطرابی چکدیره نردوش متا اوقده کنه
آلام دیر .

اخطرابی که چک ؛ فقط اورخان استند بو هایتد ماکه تا رینه
مالی ادره ایدنه قالا قیدر .

نفسه قور
→

اورخان آغاخان

بولون سنك مائعتي گنجه آستان پر زود و همچنانه و بدهم .
 نه بولون پر بيايم سويجي طائيرت . زود . فېل ايديه
 گون ياندرينك ارماندن بولون بيم ايجه پر فخر هداي
 ايس . ودي گولديره و دوشاخ آغلطان گول كوكاش
 و اولسون . سوره و اول . روشوندم تار
 تار . ايجه جوشدياره سويلركي گچيرگين آفد اعفان
 گونرينك صدين تاجلاردياره پر خاطره اولد . و اعفان
 ايجه صاقدا ياجنم . بو توكبه لويه ايجه . كفا تارا .
 نك . ايم . اورخان آغاخان بيم .

۱۹۴۵ - ۲ - ۲۱

عصمت صين قوم توك

[Handwritten signature]

TDV İSAM
 Kütüphanesi Arşivi
 No 056-81/4

Beğenmediğim bir iki cümlesini çıkardıktan sonra:
" Müthiş edebî bir hiciv, bir namussuzluklar serisi-
nin acıklı bir hikâyesi, şımarık bir ruha indirilen
hak ettiği bir sillem,"
diye hulâsa edebilirim.

Nejdet Sançar

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 086-31/5

خزیرم اور خان شایق!

برکون سنک خطاب کی دیگر کتب و عوامی اخبار میں اللہ سبحانی بکرم و بکر
فی طفیائیم یصعدون (میرم بکرم)، فقط یہ خطاب ان حقوق برادریاتی
ادلائل اعتباریہ، اسکی تورک ادبی عنقریبی برضہ تیار ہوا اینہرینک
اعتباریہ کہ کسی قابردی. حقیقتاً غریب و شرف و پیرینہ، اسکی
ادلہ یعنی کی معاصر ادبیاتہ وہ واقف سنک کی بر تورک ادیبینک
دایا نہ یعنی غرضتہ نہ قادر رنگین، بالکس برندن آریش، فقط
گنیش مفادہ تورک خلق ادبی نمونہ نہ آریشہ بلکہ وہ عاجز
یکی نسل نہ قادر پڑورده، ضعیف، استقبالیستورده. فقط
بر عاجزورده سنک دیکھی اکلاف. ادندن ذوق آلف ایستہ برک
ایستہ مردم کہ سنک عاقلی وہ سیر کچھ اقبالی وہ اڈرن سنک
ہے دیگر یہ لکھی بلکہ دیکھی

21 Şubat 1945 Çarşamba günü Muradla Nurullah Barman, Heybetullah İdil ve Said Bilgiçten sonra Orhan Ağabey müdafasını yapmak için söz alıncaya, pek kıymetli ve kahredici olacağını sandığım ve merakla beklediğim için kulak kesilmiştim. Daha ilk cümleleri dinledikten sonra, verdiği hüküm şu idi: Fevkalâde!.. Hem de umduğumun çok ~~çok~~ fevkinde.

Filhalıha, ben, Orhan Ağabeyin müdafasını, daha fazla iğnelenici, edebi ve esprili bir müdafaa olacağını sanıyordum. Bunun için de ki, Orhan Ağabey henüz müdafaa başlamadan önce, Nurullah'ın kulakına eğilerek: "Şimdi Orhan Ağabey'in espi nâmesini dinleyeceğiz!" demiştim. İtiraf edeyim ki, ilk cümlelerden sonra, bu hükümün de aldandığımı anladım ve tâhir câizre - bir nevi utandım. Zira, Bu müdafaa, çok kahhar, muazzam ve mühteşem idi. Kalem ile hitabetin, his

ve imanla karşuca neler yarattığını; neler
yaratabileceğini öyle bir anladım ki...

Nezhat Tandoğan'ın namussuzluğundan bahse-
derken, bütün hünlerin "Keyfi için!...", ol-
duğumu öyle bir söylemiş, söyledi ki, öyle
bir haykırış, haykırıldı ki bu seste kin, ada-
bet, huş, haller, ve kalplerlere karıştı duyu-
lan nefret ve istihkâr, nefret timad ve ta-
azzun duygularını cenk ediyordu. Bunu, hiç
ünütanmayacağım.

Hele, Atrıy ağabeye gösterdiği misafirper-
verliğinin; hangi hislerkin, hangi âsıl ar-
kadaşlık hareketlerinin neticesi ~~olduğu~~ oldu-
ğu, Koroğlunun divânının gümbür demeri
misillü anlatırken; bir an geldi ki, mü-
dafaayz berakay, elinde ki kağıtları perla-
tı. Atrıy ağabeyin bayrına sarılacağı;
hünçür hünçür ağlayıp, kucaklarını öpü-
şeceğini; mahkeme salonunda müheyyic
bir nümayişin başlayacağını; kitle rubi-
yatına (!) kapılarak davayı birş edece-
ğini sandım! Elhasıl, biz uslanmayı
verdetâim! Kanımız, rubümüzün hâli-
mizetini üzerimizden kaldıramayız!..

~~Sapmazlık~~

Sayın Orhan bey, iste o gü- 22. Şubat. 1945
nün duyuları :

Yaratan ve devam eden ezeli
zulmün karşısında kaybolmuş
ve lür an lür serap gibi parla-
yacağı zannedilen, "Adalet", in,
"Hürriyet", in ve "Hak", kün
özlenisiyle, hıçkuk ve haykırış
arası lür ses gönümde balkı-
dı.

Bir insan sesi ki, garip dün-
yanın iğrençlik ve şirkinlik
alevleri arasında, hassasiyet
le Tanrı'ya sesleniş.

Bir sedâ ki, duyan, özleyen
insanlığın ebedi ızdıralarının
şığığı.

Alelade lür fert acısı muhitini
tapan, remai ve yaratıcı
kuvveti arayışla, yergün,
yanık ve acı lür feryat..

123
Kâinatın kulânik içyüzünolen,
insanların, insanların boyuğu-
liğından, azâğılığından, ümit-
sizlikle fışkıran kurtuluş sesi!
Şiir ve ohenk nakışlarıyla,
namütenahi boşluğa, beyhude-
de olsa, bir emsalsizi, Adâ-
lete, hürriyete ve hak'ka çağı-
rış. Bir dâvet!

Benim gözlerimi dalduran ve
gânlümdeki ezginliği artıran
yalnız bu ürperten ve arayan
haykırış ve kanayan çığlık..
Sansuz enginlerden bekleneni
çağırış; belki beyhude de olsa
bir ilâha sesleniş!...

Ben bunları duydum ve o-
anda ancak bunları
düşündüm.

Sayın Orhan bey, iste o gü- 22. Şubat 1945
nün duyuları :

Yaratan ve devam eden ezeli
zulmün karşısında kaybolmuş
ve bir an bir serap gibi parla-
yacağı zannedilen, "Adalet", in,
"Hürriyet", in ve "Hak", kın
özlemisiyle, hicrunk ve haykırış
arası bir ses gönümde balkı-
dı.

Bir insan sesi ki, garip dün-
yanın iğrençlik ve şirkinlik
alevleri arasında, hassasiyet
le Tanrı'ya sesleniş.

Bir sedâ ki, duyan, özleyen
insanlığın ebedî ızdırağının
şılgına.

Alelade bir fert acısı muhitini
tanan, remai ve yaratıcı
kuvveti arayışla, yorgun,
yanık ve acı bir feryat..

Bunları lütü⁽³⁾n uurluğuyla dü-
şünen, duyan, arayan lüri-
sinin kâllini konata lülen
lür hür siglekte lü.

Beyhude de olsa lür insan
ruhun coşkun lür sağlayış
la^{va} kayalarda parçalanın
hiçkiriğini işittim.

Bir davetti ki lü meşhullere.

Zulme, rüyaya, öğrenliğe
lâğnetin lür feryadıdır lü.

İnsanlar için, lür ilâh için

lüle beyhude de olsa, lür

siglekte ki lü lür anda

ezeliden dşgan lür yanık

perulü!

۲۱ / ۲ / ۱۹۶۵

TDVISAM
Kütüphanesi Arşivi
No 056=81/9

سۆڭلۈك اورمانغا

بۈگۈن سۆزى دېگەن دەم ، او قۇدىقنىڭ آيدى مەدەنىيىتى . فقط بۇ مەدەنىيەت
آيدى و يۈكسەك بىر نۇقتىدا تۇرىدۇ ، او ئىككىنچى ئاسپۇتلۇق اولادە ظلم و استبدادنىڭ
قەلبىنى مەيداندىن شەكىل بىر مۇزاقدىر .

او ئاصىلى يۈرەك بىلەن بۈگۈن ئىنساننىڭ ئالەم بويىچە تەكلىپ قورقۇنۇشقا
دورولادە بۇ دۇنيانىڭ ئايلىنىشى بىلەن بىرگە قەدر بەختىدۇر ، فقط بارىدە ...
يارىدە ، ھىتى ئالچاقچى پەلەنسى تەختى بىر ئىنساننىڭ ھەر گۈن رەھبەتلىك شەھەرىدە
او ساپىرلىق شەھىرى مەھسۇبىنىڭ ، فەقەت بىر يەردە سۆز و يازما ھەرىتىلەرنىڭ قورقۇنۇشى و
قورقۇنۇشى اولادە قەدر .

كەچكەن بۇنىڭ بويىچە بۇ يەردە ياشايدۇ ، شۇ گۈنلەرنىڭ ھەقىقىي يۈزلىرىنى كۆرسەتە
بىر ئىنە اولادە قالاھىدۇر . و اگر ھەقىقىي ئالەم بۇنىڭ ھەقىقىي سۆزىدە قالا
ئىشەنچلىك مەخپىرلىك بولغاندە ، ھەتتا اولادە بولغان بىر ئىنساننىڭ ئىشەنچلىك شەھەرىدە
شەھەرلەردە قەدر ، و ھەتتا ئىنساننىڭ ھەقىقىي مەھسۇبىنىڭ ئالەم بويىچە قەدر .
تۈرك ئارىپاتى يۈزىدە دە بولغان يازما ئارىپاتى تارىخىدە بۇنىڭ بىر ئالەم
تۈرك مەنە گۈزەل يازمادە يۈكسەك بىر تۈرك مەنە شەكىل ئارىپاتى دائىم نۇقتىدا
مەنەنىڭ بىر شەھەر ئارىپاتى اولادە قالاھىدۇر .

بۇ ئارىپاتى بولغاندە ، مەنە قەيىرەدە او قورقۇنۇشقا بىر تۈرك بولغاندە ؟

ھەتتا بىلەن ئارىپاتى بويىچە ھەتتا بولغاندە بولغاندە .

بۇ ئوقۇدىغۇچى بىلەن دە ، او ئارىپاتى ھەقىقىي ئارىپاتى ئارىپاتى ئارىپاتى بولغاندە .
او ئارىپاتى ئارىپاتى ئارىپاتى ئارىپاتى ئارىپاتى ئارىپاتى ئارىپاتى ئارىپاتى ئارىپاتى
بۇ ئارىپاتى ئارىپاتى ئارىپاتى ئارىپاتى ئارىپاتى ئارىپاتى ئارىپاتى ئارىپاتى
بۇ ئارىپاتى ئارىپاتى ئارىپاتى ئارىپاتى ئارىپاتى ئارىپاتى ئارىپاتى ئارىپاتى
تارىخ بىلەن بولغاندە ، فقط بۇ ئارىپاتى ئارىپاتى ئارىپاتى ئارىپاتى ئارىپاتى

ئارىپاتى ئارىپاتى ئارىپاتى

شده بوقوه بونفوله مضایب ایله مریک نادر محشم بر قرانت ناسوسنه خالغنه سیرلم حیه
اولوسم یله یا کله برادکو نوللا ناسه اولوسم .

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 056-81/10

عزیزم . اورخان بی .
هیات یزیم دیلوره رضافزول اچینه عکس العمل یا یانه بر عهده اولوره اقله سیر .
هیاتر ایلا ایل یانه ایلا ایته یو هادیه ایل بر برنده ایبریک . نیا عمل هیات دیک
عکس العمل یا یانه نابلتک لولمه دیک . بر خرو ایجه قحیله اولان بو عهده بر ملت ایجه بو عهده

هم بیه هم / دله و قحیله ر .
ایینه سز اد کونک سوز ایکن . کور ایکن . او انز ایل بویله بر هیات عکس العمل انا نه
تا رقیقه اینه یاره رضاف ایله ال سنا . بر خونه سن درسه بولور سکر .
یه سوز ایکن . سزک دنم ده افزول و مزلینه ایات ایجه اچمه حکم . هاکم اول دیه عهده
هکله اولورن بای عهده نایله هج رفیت و اهیته سیریم . یه عهده سزک رکف خیرا
اونه ار خا دا سکر ایکن رک عهده کونک مده سکر اول . دیانه یا شایانه بونوره
ان ندرک هینه و هاد سونه بر هیات عکس العمل مالک بولور سکر ایکن کو سکر او
هیه و عهده دینه زمانه سیکه دکونک لکله بونونه و اولره هر قولور نصیب
ایلا یانه سنا بر عهده سکر اولان مدانه ناکون دکونکله کند موده سکر . کونک
یا شایانه اولور بر عهده دستقاده هکنه بولور .
دایره سیم . فقط سیم دکونک سزک ندره قاسم ار عهده هیات عهده سیم
آر حیکه سیم بو . سزکله اولان بونیک سزک و عهده سزک هج بر دقت اولور عهده
اصفا بونیه .
اورخان بی .

سزک اچینه بونیکه هج مریکله ندره عهده ایلا یانه افغاده اولورن قحیله خیرکله می . بونیک
دیکله کونک ندره سکر بیه عهده ایکن . زمانه زمانه آسه ایل یانه بونیکار عهده
یو عهده دالره بویله بر خویرا ندره عالم صا صا . و عهده ایکن . عهده بونیکار افغاده
کونکله سکر . او زمانه انار . فقط یو عهده اچینه صافه دوران دکونک کورده
قادر کورده اولان هیات بر نوز یاریم باشم بر عهده قحیله مطلق بولور . دادک سکر
دلو اغوشتر صغیر . خیرکله بایقه کونکله قالد . سکرله یه بولور . سکر
دیک بر هیاتک سیه سنا بایر . دیک فورمزه کونکله ایکن . او زمانه دیک سکر

سید یعقوب چینی (بدی)
بنام خداوند منان
این رساله در علم طب کتب قدیم و جدید
مکتوبه است.
با استناد به کتب قدیم و جدید
که در علم طب کتب قدیم و جدید
مکتوبه است.
بدانجا که کتب قدیم و جدید
مکتوبه است.
در علم طب کتب قدیم و جدید
مکتوبه است.
بدانجا که کتب قدیم و جدید
مکتوبه است.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 056-81/12

ألم تر إلى الذين لو أنهم رأوا من الكتاب به حوباً
ألقى كتاب الله ثم يتوبون فبئس ما هم
ذات يا أيها الذين آمنوا انصروا الله
وخصم في رسوله ما كان يا أيها الذين

ص - ح - آ

برنگین می کشد و نه که رنگ دلید کند آفتاب کریم
بیا با قدرین فالدهم حقیقت آیه کریم

TDVISAM
Kütüphanesi Arşivi
No 056-81/13

نیز الله	4 سنه	تبره 1.5
نجده	1 سنه ايجو آي	
نينا	برائت	
نكده	برائت	
عمت	برائت	
مكت	6 سنه	ايگنه عئنه
هور	11 آي	
مولا دغوز	5 سنه آي	ايگنه ديبه
رها	برائت	
صيفه	11 آي	
جيه بيه	برائت	
ميهن سه	برائت	
اورفان	4 ييل اولدنه آي	اورببه گون 3 ييل آخه
آلتن	برائت	
فتن	دوگونه آي اولدگنه	
آب ايسون	برائت	
تري گونگنه	10 سنه اولدای	4 سنه اولد بوزنه
تري دلبه	11 آي بوزگنه	
فقيره دره ناچن	برائت	
هنر زيه	برائت	
يوسف	برائت	

TDVISAM
Kütüphanesi Arşivi
No 056-81/14

عجزه	برائت (جوانه)
صيه	برائت
2391	اييه
2114	زيبينه
8040	رفينه
1041	بورنه
2425	ازمير

آخه

1 نذرانی محفلات صغیرہ نہ تم مکہ سے یہ کتب یا سفارشات

TDV ISAM
Kütüphanesi Arşivi
No 056-81/15

ین ، وطن دوست برید جاغندہ ، ادنیہ سے پہلے - آ لسنک آ قیلہ ندرک ملنک خدمتہ
شرفی بر ندرکہ نمن اولادہ جالیانین . . اون یہی بیلہ - نہ کنہ شرفنہ ، نہ وطنک
و ملنک شرفنہ ، کنہی عجزہ راقلنہ ککھ سورورہ میںین . . شرقی ، صیتی ، آوری
آ یلر - دار آغاچنہ سالانہ بریلانین ، بینا بیدگان آرتیہ ہر ایکی منارہ آوری صیتس
و حیقارلش اولاد اولادان سائٹہ کلا یام ، فارسیگزرہ ، بریدنہ ایتلہ بیلہ صیت
صو میرک اول زیلہ ، اول ایکوہ ہی ، اول شرفنہ ایہ و حقلانہ برلش اولورہ ، وطن خانہ
ارنام آ لسنہ برلاندیم . بر مارالیہ طاقاکی ، بر صدقہ و بریرکی ، و جدانم ندر بریردن
کیا یا سید بریلان بدیرکی و برکین امانتی ، راعا لبقنہ دیرملک اوزرہ ویرہ ندرہ اعارہ
ایہ یو -

فارسیگزرہ ، مفاد اول ، سیر بیلنکول ، نطقول کیمہ کوی ایچندن ، ہریرس بر ندرلہ ؛
صا دیران قلموس شیرکوی آ لسنک ؛ قیصہ جہ س حر و طنہ اشکریا - نہ ن گلدیم .
فقط بر کلا کی گلدیم . نہ ا لمدہ کنہی مدافنہ ایہ صیت برنکم ، نہ ریلیدہ خانہ قولاکارہ
اولا ستم لاس مکن برسد - نہ تی وارسی : یا کاز صیرنہ ، افکار عمومی دی ریلہ گریگہ
بیلنہ نمن بیضہ غزٹہ کاغذکنہ بر محکم گد ملکہ . . ہم بدین صیرنہ کی ، بیکہ رہ ، نہ
خرما س اولرینہ بلنہ سلیم اولاد و ملتہ اعلیٰ ایملین بر غزٹہ ندر کاغذنہ ، و ایکہ رہ
مجد وطن خانہ ندریک جد والدیر جہ دیکلش عاری ندر با یا فیس بر گد ملکہ .

حروطنہ اشکریا - نہ بر عدالت صیفنا غنہ و - ایملک ایچہ اوزدن ، اخطر ایلی ،
قارا کلہ بیلر یو - . بدزھری ایچہ اولانک بران ندر کنہ نمن مدافنہ و قولاکارہ
ریلہ طاق اولاناسے سنور - . او انان ، ندرک ملنہ ، یا کاز تا بیلہ ، یا کاز
تخم منفقاریلہ ، یا کاز حد ایہ بیلہ یا غلہ رگن ؛ قاییلہ ، تا - چیلہ ، شو بستن
کنہ یہ روشن شرف یا بیلہ . . روئید بیلہ ، طاشینہ و کنہی بیلہ بیلہ ایہ بیلہ ،
ایچنہ سیدیرکے جالیٹہ نینہ یا کاز ندرک اولانہ فاص غدر - و قایا قہ بیلہ اولنہ نہ ،
اولنہ نہ - ؛ ادریدیلک عمائدن بر قلوہ - . اولنہ ایچہ بدیرسن و حیدرک اترامک ،
بنم آرمیک اولنہ نہ ، او ایکہ رکڑوہ کی حیدر - حیدر کی - . چونکہ دار آغاچنہ رہ چکسک
سا بجا نہ بیلہ سا بجا نہ - . حریم آیینہ ، شرفم و وجہانم بیلہ فالمتہ -

بد بر مدافنہ رگن ، اولنہ اول قیلہ و اولنہ آیینہ ایٹہ نمن بران ندر حیدریناسر - .
بد ، ہر تہ صحت آلنہ طاشینہ شرف چیلنک قد - تا - لاس ایچہ ، کیرتدن فریاد طاقن
ادر تا ح قویا بران ندر مجھولدن استادی - . بد ، او چیلنک محرم ایٹش بر ندر کھک ،
آ لسنہ قویا بیلہ چیلنک آچیدینہ یا - ارہ - . شیدی آرتیہ کنہ بیلہ حیدرہ راعا شرفنہ
بر چیلنک اولان یا - ارہ ، کہ شرفک ایچہ ، آیلرہ ہرتنی چیلنک بیلہ نہ ، اولیہ اولر

کتاب دسیه اولاد بزرگانه نری و عوتی .

بنی و بنم عالمند بنون فضلہ آجی رویان سه در کلمی بدعیایه آتان قضاتک ما هتین
 آکلانغه ؛ - بانی قدری تفسیر و ایضاغه ؛ و تقدیری ، هیچ اولانسه یاری بولدن
 گری چو برنگه جالیسه جنم . حقیرلنه ارغراویغه اینانان ، حوجیزلنی ایلک گوندن بولونه
 قارا- بیلان ، آجیقیه سی برقصه و قربان کینه گنه - ایمانن کونه سی وار - ایسه اولکلده
 قانع بولدنان برکجه حیتله و اولکل تو قوزلنی ایله قوزلنجه ایستدیم . بد مدافعه نکل
 - وارسه - جلادتی بدینده - بر محکم نکل برجه حینوب ، بن ده بروضه ، کونر بدن
 پروانز آقوب کیدنا و سناملده ، کتیرکده ، سی و فصوصی تزلزلاره ، انهمالاره قاشی
 صد و هفتاد کون دیارینه سلیمان ایستوم . اولندن کونده تاریخ یکه نیکه نیکه دینله قوزلنسون .
 اولکل ، نری ، سفار فکری ایبات زورنده بیراقان ، دیناچه و واجده بر علم اولدینتی
 بیلدیم کیم حالده ، سیاستک هر قدر لوسنه قاشی نقرتم ، بدکده ، اکینه گوده راه
 آرتی و جلالتم بر مرکب کی راهاره قوزلا کونده - اولکل ایچین ، اولکل نکل
 مدح و استخسانده ، بدیندن نیکه کده لیکه عرقیلاره و تو - ایچینک مدافعه سی یایاچه
 دگم . زجرانیم ۴۴ صوصم بدوکلده . بن دینک دوندیکه ، محرمک اولریدیکه قارا - ،
 حور و هفتاد کون دیارینه تصدیف ایملن ، آنتی عدالتک بدرو دیکه منقل کونکده
 جمده - سینه ، اول کون بیلکله برکتله آقاراشی ایله کیمه مسافرا سینه نکل بیسط بر ساسترت
 ایجابی اولدینتی و بدینک بر صودع اولمایا هفتی ، دینانک هیچ برینه ، تاریخ هیچ برورنده

صودع صایلمارینتی مدافعه و ایباته جالیسه جنم .
 کدیجه تاریخ ، بیلله بر حیرتک مدافعه سنه لردم حال اولدینتی حیرت ایله کیده ؛ فقط
 نه یایام ، برسی بیلله صید برینتی برسی عسکرله انقلابدن دولای حیرنده قالان تاریخ
 و - سینه بر آزره بدکات سینه .

دینانک دوندیکین ایبات ایچین بیلله ، انانکل عسکرلر فای جاریفته و عسکرلر جیلر فای جاریفته
 دوندیکیم زمان ، بن کیمه نکلله ایله بد کویور حقیقلک اولدینتی عدالت گونشکل
 دغما سی ایچین یکه نکل کیمه - سینه اولدینتی زمان اولدین گوموم . فقط تاریخ سالارینه نکل ،
 انسان نه دنه بولونک دوندیکین ؛ کندیس و اوی سوره نکل برکده ، کد کلمی ان جانن ،
 ان کله نری بر صداقت دسوی ایله دوی دولو ، گوزاری مدافعه دیکلشی اولانلر برکده ،
 بر ایچینک ایله سوره به حیل قارا - حور بین اولمقدن گری قالمیور ، بد زون تاریخه
 بر افقه فراغتیه برتدلو یانا کونده - بد کونر حاله بر بیلدیز مسولمنی و صبری ایله
 اولمقدن آصلار - ایچین بر جام قیرینی کی بر توب کلن بر سله ، کندی کندی نه ره اولم
 دینوم آه ، حور و هفتاد کون دیارینه عدالت گونشی هیچ یاغمالیدی . چدنکه اوی بزم
 گونر مرون صا قلیان شی ، بر باقیمدن ، اولکل - حریف ، اولکل بیسط ، بولده هیمه نکل
 آنقره والیننه هر نا حیل اولدینلوب گونر لملین ، فقط بدینده کی اولدینقانلره کیمه عاند
 اولمایان بر دعوتیه و کندیسندن بدین حیاتده اولدین کتوب یا آلدینیم یا آلدینیم خبره ساجارک

3)

آید اوج طلوع بر تکرار می... بر تپش بدنه نالی اوج می تکرار می و در سینه؛ اینکینند
 کجا و اهان که سال اول جبهه کشیدند که بعد... چونکه مدقونک به وسایط کاظم آل شریف
 بزه آچیزه و بیکه کرده حتی به موی به تعلقه این بد و عدالت، هر چند محرم هر آن
 اوزون گردون سیری، سینه تخمه رگل، انتقامه بیله مجال بر اتمام...
 ایسته بینه، ساعانه آقامان حقیف، تکا بدو طری بیله یا قیسمایان عدالت گردند
 دند بینه بر زدن و اصدار اولانا بر صحره نند، بر زنده اند بیغیر قاطع کلام بیجان، بدایک
 کاغذ یا چه...

جمهد - با شفا نند قدره کله کلنی و قدره اولاد ره هر صانک بر خاستنیم تک یا شمسول
 اولدینس حویله ایجه بی چاغیران والی نندار حاکم و عدالت اوزمان و طبر و کلد کجا
 قالمی رینی، ایتر بی قاز قیلامه بیله، اوعا ایتمسند هیچ بر سنا جیقا - اناسم. چونکه
 بیله « قاز قیلامه»، بجارت آفوسنده، بدندن هر کدک دگره ندیگی « احقار و در غولجیلله»
 ریمدی. حال بینه والی بجارت کمدل رگلدی. فقط بدندن اوزدن بتر بر « حریت احقار»
 رعیت اولدینس ایسته آکلایر بدندن بدیدیم. چونکه بدندن بدنی اوزن آید - هر جملله دگره بیلیسیم
 و بر تکرار صاحب قاینا میوم.

نجدت ساغمار، هر نشه کی اننده طبره گردون تکلام سینه کلنجی، بدنی، بر آنت ته و ذراع
 طرفی اولانا معقول بران تک آکلایمی ایجه، ان فجه اولمایان طرفی غالب بدنی ایجاب آید -
 بدنی بر سینه صایان و ایضا قالیقته بیله، کنس حقه - دگره دیک و تکا بدندن اولدینس
 صفت قاشینه، بر قیج صایینه بی « استقرالله، دیکه مجید - قیلان والی تک بدو اوری
 یا برده و ایلیتر؛ اوزمان یا قیه تا - خیزل، استدارل، ریلله. دستن اولان ده کلام بدنی
 قرارتیه بر تکرار شدنگن دیرش اولدینس. یا عدد، و اصقاسی، بد بر قده دگره بدندن و بدو لایحه صایان
 تکلیف دینان بدندن قریبی بدیالوی اوزده آید -

اوست محرم بدنی همان صبره آرازان یا سینه، والی، بد بر قاج طرف تکلام نند سینه اولدینس
 صدق نند بر حقیقت اولدینس قیل و عمری اولد خورنا نند اوسله بی - اصلاطن مع ایست
 قیله - تدقیق ایستین حویله دی. کجا اوست آید کلنی علاوه یاره اوزن قاری. اوزمان شکاری
 یا قلاصت اولانلر و صی و بیله یا لایان گز لو بی گدریم. و اوزاره بی حلقه بدندن حویله
 بر و عدتیه نند علانانه، حال قدر و ماش سیاه مرکب سیراییم. و دیریم که بد بر قده
 بدقه، استبداده کی عمری اولد قدره نند بی نزه دن طایسین؟ هیچ طایسیدی، بگردن
 بیله حال عدالت بیله آید و بیله گدره، راحه اوزماندن « ملی و وطن حیانتلری نایت اولان»
 دپیه بی احقار محرم به عرض و اعلان آید بیله سیدی؟

بسی اوزن آید - هر چند محرم یا شان، بر اخیل قیسنن آلدن بر یاسل قایلو بیله بیان
 ایسته بد و همد...
 بیله بدیدن حیانت اوزن بی بیلی دولدران؛ بگره سوزده بر نامه دن پاشلایم، صاسون،
 پایکس، قلمدن، ملاحظه، اوزنه، آفره، اکیسده، بدسه و تکوا - آفره ره یا بیلیسیم،
 کجا وطن خدمتدن دویدلان و بین زوقی دیره نا؛ بی ایجه حیانت تک معناس حاله کلنی حوده دریم
 سلکس، دگره تملک اکلان آلان ایسته بد تکرار...

تجدید آرتیبه، علم بدینجه آذربایجان گنده ل خاطره کورل کدیروس یقینلر اولان آتوره ده، پارتیکه ده،
صورت بیه یلله وظیفه هم جی اینه، مراقبه کورل آن بدیکنه، هم ره صیه صیه مظه اولره اینه اینه
ایتمک، واما آرتان بر قیرت و صداقله لایله اولمجه جی اینه بنیم تدهجه و اعقاری؛ هر خانی نیک،
ایریشمکه، حیانتک یاده افتار و سه و بجا کندن برین رویه صیه تدهجه و اعقاری بینه عقب این
ایسته به بر قایع طر کورده ده.

بدیکورده بیه بینه بینه بر دینی خدمتک تک باشنه بکله ریگی بدوای، ایترسگون اولون باشنه
یقینلره یه قارده، بر اقیانوسکی حال اینه.
هم ره، بی بر خدمتک جیندن بر بینه نیک غیاثه ایندی برین قدر اولون بینه، بر سوره قصه
اسنادیک بینه بینه، تلفکی، بدنی یا پانوره نه قارده طانی کورس کلین؛ بن دیکورده، کورکلم ره،
و خدمتک ره، اودیک ره، کندی عالمه بیه بینه صیه بینه، بیدیکورده، بیدیکورده، بیدیکورده، بیدیکورده،
قاری، عقده، و اودیکورده بیه بینه بینه نیک - ایترده هم، ایترده اولون - نه هر بیه،
علم اولدجه آجیلانه جود کورده ده.

دینه، بد قارده بیدیکورده، جیرکین، عاود بر سواد بیه بیه کلده، حافظله تحقیقکی ایتانه
نه بیک، نه ره بیدیکورده یا ان بینه قارده بیکورده بیکورده و لایان؛ صورت تحقیقات قارده بینه بینه
بیکورده؛ و در وقتک ایتانه، یا بیکورده لایله آیتانه اودیکورده صیه قارده ره بر صیتک ایتانه بیکورده
ایسته بد بینه ده. بیکورده یا لایله صیه بیه خاص بر قورده کلده، بینه بینه بینه بینه بینه.

هونه قارده بیدیکورده بر بینه اولدیکورده آکلایکله ره، والی نیک بیکورده ایتانه بیکورده کلده
و عدی، ایتانه هم بیه بینه کاران - صیه آره بینه سلوم کلده - طر خدمتک بر بینه بیکورده
خدمتک آن بیکورده بر بیکورده صولنده، کندی طر خدمتک معنا جوره و نیا بیکورده بیکورده بیکورده
آرلان بیکورده ایتانه اودیکورده؛ بیدیکورده لایله بیکورده ایتانه بیکورده بیکورده اودیکورده، آیتانه،
بیکورده بیکورده آیتانه بیکورده. بیدیکورده بر آویم ایتانه بیکورده، فقط اودیکورده بیکورده بیکورده بیکورده

عربیان بیکورده، ایتانه بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده
طیبه، بیکورده بیکورده بیکورده، قام بر طبیعت بیکورده ایتانه بیکورده بیکورده، اودیکورده بیکورده بیکورده
آیتانه بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده

آیتانه بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده
مکتبک بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده
قارده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده

بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده
عبادت اولان بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده
منور و طنه ایتانه بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده

بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده
وقف ایتانه بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده
بر حقوقی اولای ایتانه بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده

بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده
بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده
بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده بیکورده

بنام کندار من آیت الله عباد الله، احسنه اولادین حاله سریتد برکت اولاد اسقرا م است از من
قاسمی قدسنا - میوم .

آری شمره چینه اولاد بر ادیان مذکره تمسک مکتد بلدی روز ه لکنه ساد جندک، کنده
سکنده که در قوذن نهی شبه ای بلدی، بوندک البته حقدی بر طری اولدین بیلم منه ناصید احوال
در پیلر ؟ حدیثی بیلمه چایسان بر کجه حیثله کجا بد با به عجزی اخراذن باشه یا یا جبه بر شی فاطمه
اورذن مجده عنک ایسانین آلفه تدسط ایته بر صوغ صایجه، بو ایسانه ویروب ویرید
اقتار - و صلاحتی رو غورون حائر اولان با فائز قد و لکن - که ایلمر نه - صراف و کیلندن باشه
ط نیام - بد قایانه قرانین قالدیر ماسی صوغ منه ساد جندک نه دینه جکله مرانه ایتمکله برابر کنده
بدینه بر قیاس و اجتهاد معانه در سوزدک البته م .

باز بایرک قد تر اولر لگی سله سره، دوروشه صرا سنده بر دور جره آ جیقله سنده . دوروشه
ضطره بیه، 26.6.1943 تاریخه، دعوا دوسیه سنده صافله مکتوبی بر رنده راها، بیکلینی
نانه له ملک ایجه اوقد ماسی تدصیه ایله م .

دوروشه صرا سنده عجاب افاره لولم آتزل مدافعه سنی یا به بیغ او عانه گلنیه : بن تد کجه ی
آ بانه بر تد لوقدندش بیلموم، اوره دو غوروشه تدفقده . بکله عجاب گدرونده بدور . جیونکه، بن ایجه
بدر عاندک نه خارل بر نه اولدین، دوروشه ضطره نون آ راسته بره انکای، کجه نون قراری دولای سله
موجود اولما سقه برابر، بد افاره ل ضطره بنم آتزدنلا حقیقه سنی کی کجه دیک ایجه ره بد عجاب لک وارد
دکله . مدافعه باینده ایله آتزل کجا اصحابی بدتده . یا لکن بن شوکات آت ایله عم که ایتر
آتزل کی افضای شرفه اوردور - مفرط بر بلیتی، ایتره برتد بد آتو کی افضای شمالده خیال
قوا - بر بین المللی دان شیخی اولدن، انانده معنوی تروشنی تشکیل ایله خاطره لوی تا مکتب صرا لرنده
بری صمیمیت بدکنده حتر نش اولمش آرقا لکوس صاعمه و ایساندینی اخلاصه بر نیلمرین، و جداتی؟
نه طر فندن با قیلر بر کجه یا - چه سندن عیادت اولان بر دنیا صند ایله سی ایله ترا میه ایتمک کی ایتمک
باشنده کار لی گدرونده بر فحارت زهنتی بنده بدتده .

خیال اولغوزی اویمه دعوت ایوب ایتمدیکم دوروشه صرا سنده نه کجا، نه ده آتزه صور بلدی
دینم بد بیه بر دعوتی یا یا به جنم 23 بیان 1944 تاریخه، دعوا دوسیه سنده موجود مکتوب سندن
و ایتمک تحقیقات افاره سده صرا عتله بیان ایتمک اولما سندن بدتدک یا زی یه کجه سندن دولای ساد جندک
سلسول اولدین حاله اونی بداره - بدتدک بر صوغ اولماس بر طرفه - مذکره سوروشه کجا
هم عجاب هم غریب گلید .

صباح الدین علی نون رحالت آمرینه آ لیدیندن دو غور اولما ریفین سولید ملک ره نه دن صوغ اولون ؟
بر آتزه راشه بدتدک بیله و کوردک یلدیکه واقعته نون دو غور و کورده یا لان اولم چه یلدک بر طرس ایجاب
ایتمکین بدینه کی حکمتی قادیانام . بدتدک بر گونا، بر ادعا مقامندن، بر اساس مظلوم اولم چه
ایله سوروله جکله بن و کد، اضطره اولم احوال ویره موزی .
دعوانا خریدی می، هم خریدی هم ره بر نون آمری اولدین سله سنی نونته له میوم .
صباح الدین علی حقیقه نونست مقامه بیچن بر ایله - ویردیکم سوزالز آ کلا یا مام . نایل بر ایله
اولا حقیقه بد ؟ ایتمکم آلامدج بنی برینه کتزه ندی صایم . بن او و کلام : بنم آدم اورخانت کجه

7) باید - بنم ، وظیفه ص و موقعی خصوصی فکر و مقصد آلت ایندیگر و یا ایه دیگر نظر ایندیگر اولی - ؟ هیچ اولی ص درک بشی بیله فوسر دانده بدرکم صراسته ایرتدکم و ختین کورکد تدلی به یک تقدیر لر برینه ، کجا وظیفه ده نقرت و یا محبتدک ، یا خورده منفعتدک هر دیک ایندیگی - دایمی حقیقی ؟ آکلا یا مام .

هر ایلیس ده یا جن آ - قراشم اولان آتزلر صباح الدین عالی یا ریتد بر ما نفله اینم دیک صویه ده صیرتله یک واقف اولم . یعنی ارعانه ده ، ره گری و فونکون صن فریه جان سوره کن یا ریتد بر ما ص ، بنم ده یا ریتد بر ما مقلغم صودج بو سربلو - . دیک یا ریتد بر ما ص : صودج ؟ یا ریتد بر ما ص : اوره صودج . بنم بدایک قطب آراسته شاقین بدصله به روندیک بر طرفه بیرانه ~~ص~~ قیصه جه ات - ن ایه ص اولدس باشی یا نایک احوال اینه ریگن ، امرینه غزته نیک آدوقاتی قیصه ایندیگی و صراف دیکندک ره دعوا آچاشی سوبه ریگن کتندن اینستدکم صباح الدین عالی ادرگنداره یا ریتد بر ما حکلم ایچین بنم بو ناکون جوده راهان نوسون بر نفوز و صلاحیت و قدیم اولاسی گورکدی . بو ناکوره نینه بدفدی .

زالی صاف ایتمک ، نه دن سیاسی بر خط اینم دیکم ، اون آیه - بد یوزون هر خیدن ایلیس اولقله برابر حالا آکلامش دگلم . بد نکلله برابر - تا کوی قدر و کون - یا - بن ، نه لاله طمان طمانه آقیری فکر طمان و بنم یعنی شعله ، طیفه آتزدکی اونه کتد بیله مکتب آ - قراشم اولان برتد بر ما دی آتدی ، کندیس ، اسی و اوله ایله برکده ، هم ره بدندن ایله سنه ~~کلا~~ قار کدی ، یعنی یا قیصه بر زمانه بر بد جوده آی اوره صاف ایندیگم ایچمه کجا آبرو بر حساب آجیلا سندن عقال اولی به قدر بدیم .

بن ، برتد بر ما کجه نکره نمی صفتیه ، سادج نیک صودج صایه نینی بو آ - قراشم ایلیس اولان ایلیس اولان نیک کلش نکره نیکون کور به زمانه نیکه نقش ایتمک ؛ اورتا اولان بر نیک صفتده کد سولورک قیلدینه سینه بر یا ی ایله یا نینه مام - بولد ندیم .

اورتا اولان ، او قوما کتابک [اوقوما نای ، I ، صفا ، نکره کجه جه دینی کد نکره بان نکره ، دولت با صیم اوری ، استابول 1938] 67 نیک صویفه سنه " کفیل ، اولی یا ریتد بر ما اوقونون .

اوراره ، جز خار ره شله نایلیک دگوندکی یا یوب و دنگل اوره - اوره گون اوزن ایلیس بر اعدام کلامه کفیل اولان بر آ - قراشم کصابه صی آکلامه نکلده - . قار شینه کلام بر حکم ایلک بالموسی کی آریگی و اوری ره بد ایله آ - قراشم اوجو نیکه اولای کتد بکندن دیکه مبل قارده صندن برتد اولان ، بد نکلده قارده وارن بد کتد آ - قراشم صفاستی تلقین ، بنم وظیفه لرز آراسته ایکن بونک صودج صایه نینی ~~کلا~~ ، هم ره ما هیتی آکلامه نکلده صوکرا حالا صودج صایه نینی تا اویل و یا حکلم ایه مبل کلامه بنم لفتده یوقده - نکل لفتده - بد نکلنا حقیقی ره صایه نینی - یوقده ، اوقوما کتابه کده کی بد یا ریتد بر ما اوقونون کی لیه - بول یا یوب ما نیکتر اوقونون دیکه ارایه قوشن دگلد - بروه آتزد حفته " دور - ! ، اوری حقیقی ده ؟ کلش نکره نه کافاتی دعوا ایلمدی ؟ بن ره ، آتزدده بوندن اورتا اولان کجه شیدیک سنر لکی

حرفان ندره، هر دو طه ندره، هر دو قاف ندره، هر دو عوانک، هر حرف از آنها یک مدافعه می
 آید این بیله اولی، بقدره بیط بر معاشرت قاعده نمی، بر صفتی، او ن کنیز بیله
 بر مکتب آفر قاراشی، بر عاقله دوستی ای که کینه ما را آید بگم سوله یوب و در صبح، بدنی او ن
 با شنه قاقه کی ندره لامه بها آفر گلیو، عیب گلیو، او تا بیله صبه، یوز قیز آره صبه
 بر کله گلیو، ندره منک او ندره قانا و گرو بگم گو ندره، حسته ی غزرا ائیلک ال ندره خورتا یوز
 ایچین کنه کی او ندره بر قلعه یا یوب بر مله برابر ندرم مکه ایلد روتوشن؟ آخس، آتیه کی
 ندره محمد حاکم حسته بابا سی ایله بر کله، آید چه سا فراین بر آفر قاراشی، مکه حضور ندره
 حساب ویردن ایچین ره اولی، یوز، حیدر آفر، یوز ندره اولوب ادرک هیزک بد غازی نه
 ریزیدن لوقه لوی بر بر صایق کانا ندره گلیو، یوز ندره کانه ریه خاطر لایق سکر؟
 بی یوکا بچو، پیرا قان سا و جی ندره قلبی، بد نوعدن ان کی حاکم گرو ائیلک او خراغی رگله،
 قباحت ندره رگله، و پیشین حکمک یوز اوقو رینه باشم، بنم و ویدینی دو یاما، و
 دوستی بگم دوستونه ندره ندره و رگله.

ساده کاکم آل ندرک صوبه صایه ندره مکتوبه کلیمه، یوز ندره او اسندن بد اسندن
 قیز بیله، یا لان یا کله بر برینه، اکلله ندره باشی صو کی کیدک بر صوبه غفوری حاله
 کیز مکه چای نیلکند، و بد یوزون معنیله، اول ندره، اصلنده بد مکتوبه معنیله رگله،
 ساره چه، هر اوقو، یا ندره ان ندره هر هانک بر یا زینده طبعه گرو اوله گله ادره، معنای دره،
 بین معنای رگله، یوز ندره، رقتله رگله ره، بر سلام صبا ح مکتوبی اولی چه سوله ج او فون ندره
 زمان بیله ~~گرو اوله~~ گرو اوله که آتسزک او فون مجموعه سنه باشی و کله ندره آتیه بگم
 آچیه مکتوبه ادره ندره یا ندره، یوز آچیه مکتوبه لول موضوعی و هدری، مکتوبه هر کله کی بر شکل
 آلان تو مکتوبه جریانی ادره ندره رقتی چکند، بنم "معنیله؟" مکتوبه ره بد ندره ندره ندره
 یا ندره، ادری آل قوی بوی، اعتداله جا غیر بی مکتوبه دره، ندره کیم یوز آچیه مکتوبه ادره ندره
 یا ندره قارمله ادره ندره ندره یا ندره، و عوار ادره سنه موجود مکتوبه قایم مکتوبه بر لوی
 زمان صو شجیدون، است کله ای که آفر قاراشی آسنده یا ندره سلو مای صبا ح کی، کفله مکتوبه
 اولدینی گور و لوز، و بر یکیلون ره، وطن و ملت مفهومی، مستقل ندره وطنک طیشنده
 معنای ندره ایته بن بر جریانک بر بر کنه ندره گستره کی ندره ندره هر هانک بر ندره مکتوبه،
 مستقل بر وطنی، بر یا برانی، بر ملی اولان هر ندره مکتوبه رو یا این بر ص و اندیشه ایله
 یا ندره در لوشه مکتوبه ندره با شقه سیر ادره دینه حکم آید یوز، فقط بر مکتوب ره
 بر ان کی بر بر ندره، ادره ندره ترکیب آکلامی ایچین آیا قن جی قاروب قول برینه طاقچه
 ایجاب ایته و بگم کی بر مکتوب حقیقه حکم ویردن ایچیه ره ادره ندره، صورتا معنیله گرو ندره
 طرر آلعه یوز، یوز ندره سوزی ادره ندره برینه، بد مکتوبه لول معنا و ما هقی حقیقه،
 حتی لیسه طلبه لرنه سچیدک بر اهل و خوف هیزک ویره هکی حکم - ادره اولدینی بیان آیدیم
 نه هر قیلوه - ندره ندره بر و یا غازی سی، نه ره بد ندره طر محمد مدح و استخای کی بر
 ادره ندره بر ندره کنی کوشمک ایچین کاکم آل ندره کی، نه ندره باشی دور ندره، عامه ندره
 اوله ره اقامه به ندره رگله بر قاراشی آفری و لایق ندره ندره درسی آل ندره اولان و صایبری

9) بىكارى آسان بوقارا مېونە جلدەن ؛ و تاخمە سترىلە ئېتىبار اولدېنىم بېزىلرە ئۆگرە تىن آقارلىرىدىن
ايتتە رىكلەنە، قىقەدە ارغانىن ائبات ايە مېك ايتتە دېگى سترالدى صورغى دعوت ايە سوسم .
يوقى دېيە بىكىم كە سادى كاظم آل تودىغ سېدە صورغ بىلەن دىگە ، تولى جزا قانۇندىن سىم قالمە
باققىن و آچىدىن سويغە دە 142 نى ماره يە دە - استلامتە . فقط تولى جزا قانۇنى ،
وطنيلىك سوتىن آلاندىن آلغە اچىمە باسە دورولو - برفال كىتابى دىگە .

ايتتە سىر وطنيلىك رىكلەندە يا قانۇن بىر قى ، جانلى جانلى ، بىر يەستە كى بىزىر و ملىك
ايتتە نى مرقالە آون كىتابە سى ، كرىك و تارىخى كىتابە سى بىزىن كىتابە . سولدى بىكىلم دە
بوقارا . . .

13. II. 1945

0, ————— and Said Göttyap

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 036-81/15

Nu. I

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 056-81/16

Handwritten text in cursive script, oriented diagonally across the center of the paper. The text is difficult to decipher due to the cursive style and the age of the document, but it appears to be a name or a short phrase.

در هر وقت که در این راه بودی ، قطعاً پایالم ، پیرم بیله چند روزی پیرم عمره استوار بودی
در لایحه هر چه در قبالان تاریخ دارم این بر آن راه بدست شین .

در این روزها گنایات آنچه بیله ، آن لذت عمر را جاریت و عمرم جانم جاریت
در شدت کم زمان ، بیخ شعله ناله این بد که عین حقیقت از زینیه عدالت گذشتند در نفس
آنچه بیکم مد مجبور شده اولدیم زمان او زودن گذر میوم . فقط تا عین ساله زینیه رعنا ، آن تا
به زودن گذشتن ، گنایات ز او می سرده نازم بر گنایات ، که کلهی آن جانم ، آن گذشت
بر عدالت و سرور ایله روی زودن ، گنایات بر افقه و یکیکمه اولانم بر گنایات ، سیر اینت اسیر بیله
تره بی عین قارای قدر بیله اولمقدن گنایات میوم ، بد زودن تا عین بر افقه فراموشه بر زودن لویان میوم .
بد گذر حالا بر بیله بیله نکلند و جری ایله افقه آهلی رده ، ایچین بر جام برین کی بر تدب گنایات برینم
گنایات گنایات ، اولم ریوم گنایات ، هر دله اندر دیار زینیه عدالت گذشتن هیچ یا تا ما لیه ، میوم او میوم
گذر زودن جانم لایان ، بر با عین ، او قارای صیقل ، او قارای بیط ، گنایات بیله گنایات ... لویان
گنایات بیله گنایات زودن لویان لویان بیله ایچین آتقورالین لویان لویان آتقورالین آتقورالین
هر تا صیقل او زودن گنایات لویان بیله صیقل بیله گنایات او زودن لویان لویان بر عدالت
گنایات بیله گنایات عینم او زودن لویان لویان یا آتقورالین یا آتقورالین یا آتقورالین ایچینم لویان
بر گنایات بیله گنایات بیله گنایات لویان لویان لویان لویان لویان لویان لویان لویان لویان لویان
ارلا عین گنایات بیله گنایات بیله گنایات بیله گنایات بیله گنایات بیله گنایات بیله گنایات بیله
گنایات بیله گنایات بیله گنایات بیله گنایات بیله گنایات بیله گنایات بیله گنایات بیله گنایات بیله
بیله گنایات بیله گنایات بیله گنایات بیله گنایات بیله گنایات بیله گنایات بیله گنایات بیله

صباح الريح عاصف و كالت ابريه آلتيه نيتك اوله نيتك سويد من ندرن صودج اولون
 بر آقا شاه پنداره سبطه ~~صورتك~~ دافعتك و در قدر رگه ره ياران اوله سويد بر كج
 ايجاب استيجه و بديته كج قاده ايام . بديت بگدون ، بر او عاصف نيتك ، بر اساس مقام اوله صه ابريه سويد رگه
 بن رگه ، اضلاكه اوله احوال ديره ندره .
 و عداقت خرد يار ، هم خرد يار هم در اوله اوله نيتك ندره ندره . صباح الريح عاصف
 حفته ندرت صفا نيه . ابريه ديره نيتك ندره ندره . ابريه ديره نيتك ندره ندره .
 بن برينه ابريه ندره صا نيتك ندره ندره . ابريه ديره نيتك ندره ندره . ابريه ديره نيتك ندره ندره .
 استيجه ديا ابريه ندره ندره . ابريه ديره نيتك ندره ندره . ابريه ديره نيتك ندره ندره .
 يا عداقت ندره ندره ندره . ابريه ديره نيتك ندره ندره . ابريه ديره نيتك ندره ندره .
 ندرت ديا ندره ندره ندره . ابريه ديره نيتك ندره ندره . ابريه ديره نيتك ندره ندره .
 اخذ هر ايكس ره با قيد آنا راسم اولان آستزل صباح الريح عاصف يار ندره ندره ندره .
 صومج ره خرد يار ندره ندره . ابريه ديره نيتك ندره ندره . ابريه ديره نيتك ندره ندره .
 يار ندره ندره ندره . ابريه ديره نيتك ندره ندره . ابريه ديره نيتك ندره ندره .
 صومج . ابريه ديره نيتك ندره ندره . ابريه ديره نيتك ندره ندره . ابريه ديره نيتك ندره ندره .
 اوله ندره ندره ندره . ابريه ديره نيتك ندره ندره . ابريه ديره نيتك ندره ندره .
 و عدا ابريه ندره ندره ندره . ابريه ديره نيتك ندره ندره . ابريه ديره نيتك ندره ندره .
 يار ندره ندره ندره . ابريه ديره نيتك ندره ندره . ابريه ديره نيتك ندره ندره .
 بديت ندره ندره ندره . ابريه ديره نيتك ندره ندره . ابريه ديره نيتك ندره ندره .

[Faint, mostly illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

I Numaralı Örfi İdare Mahkemesi Yüksek Reisliğine

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 056-81/17

6. Aralık. 1944 tarihinde yüksek heyetinize sunduğum dilekçedeki tahliye talebim, aynı tarihte ittihaz buyurulan kararda, bu hususta müsbet veya menfi bir neticeye varılmasının, bir küll teşkil eden davaya ait bütün delillerin ikame ve münakaşası bitmeden mümkün olamayacağı esbabı mucibesine istinaden, ret buyurulmuştu. Geçen 3. Ocak. 1945 tarihindeki celsede maznunların tahkikatın tevsi hakkında bir talepleri olup olmadığı sorulmasından, delillerin ikame ve münakaşasının bittiği anlaşılmışla tahliye talebim hakkında yeniden bir karar ittihaz buyurulmasını istirham ederim. Şöyleki:

1.-Okunan deliller arasında 6. Aralık. 1944 tarihindeki dilekçemde mevzu bahis mektuplardan başka beni hukukan yakından veya uzaktan ilgilendirebilecek hiç bir şeyin filhakika mevcut olmadığı tebeyyün etmiştir.

2.-Mevzu bahis mektuplar okunmuş ve münakaşa edilmiştir. Bunların mektep arkadaşım ve aile dostum Atsız'ı tahrikeden ve ona ırkçılık ve Turancılık telkinlerinde bulunan bir mahiyeti olmadığı, bilakis, onu itidale davet edici ve alıkoyucu bir mahiyette bulunduğu görülmüştür.

3.-Mektuplarda Atsız'ı itifale davet edici bir şekilde mevzu bahis edilen faaliyet te esasen Atsız'ın ırkçılık ve turancılık propagandası değil, onun komünist aleyhtarı bir gaye güden "Başvekil Açık Mektup" yazıları ve umumiyetle memlekette komünizm cereyanına aleyhtar negriyatıdır. Ve ben yüksek mahkememize bu beynelmilelci cereyana aleyhtar olmak suçuyla sevk edilmiş bulunuyorum.

4.-Atsız'ı evimde misafir ettiğim, son tahkikatın açılması kararında mevzu bahis ediliyor ise de bu, başlıbaşına bir itham unsuru olarak zikredilmiş bulunmasa gerek; çünkü on sekiz senelik mektep arkadaşımı ve aile dostumu evimde iki gece misafir etmek, basit bir muşeret kaidesine riayetden ibaret olup bir suç teşkil etmez.

5.-Atsız'ı evimde misafir ettiğim sırada, ona telkinlerde ve teşvillerde bulunduğum ise, benim ırkçı ve turancı olduğum hakkındaki itham gibi, yüksek iddia makamının kavli-i mücerretlerinde kalmıştır.

6.-Ben yüksek mahkememize Türk Ceza kanununun 142 inci maddesine uyan bir suç teşkil ettiği iddia olunan ırkçılık propagandası yapmak iddiasıyla sevk edilmiş bulunuyorum. Böyle bir harekette bulunduğuma dair hiç bir delil ikame olunmuş değildir. Askerî Muhakeme Usulü kanunu mevku fiyeti ancak kuvvetli delillerin mevcudiyeti halinde caiz kılmaktadır. Benim aleyhimde ise yazılı deliller bile yoktur.

Ayrıca tevkifi caiz kılan sair sebep ve hallerden hiçi biri de, başta hakimda tatbiki istenen kanun maddesinin ağır cezayı müstelzim bulunmaması olarak, benim için varit değildir.

Bu vaziyet karşısında, ve 6. Aralık. 1944 tarihli dilekçemde tafsilen arzettiğim cihetler de tekrar tedkikten geçirilip bu gün sekiz ayı dolduran mevkufi devamına karar ittihaz buyurulmasını saygı ile dilerim.

Orhan Şaik Gökyay
Merkez komutanlığı-Askerî Ceza evi
Tophane-Istanbul

TDVISAM
Kütüphanesi Arşivi
No 080-21/18

I Numaralı Ürfi İdare Mahkemesi Yüksek Reisliğine

Duruşmanın şimdiye kadar geçen safhalarında bütün maznunların sorguları yapılmış ve benim zen altında bulunduğum cihete temas etmesi muhtemel şahitlerin şahadetleri de dinlenmiştir. Bütün bunlarda benim en hafif bir suç işlediğimi gösterir bir emare bile yoktur.

Son tahkikat kararında aleyhinde delil olarak zikrolunan mektuplarıma gelince bunlar dosyada mevcut üç kısa mektuptan ibarettir ki şimdiye kadar dosyaya tedkik buyurmuş olacağı tabii bulunan heyetiniz şüphesiz bu mektupları okumuş ve bunlarda suça delâlet edebilecek bir şey bulunmadığını müşahede etmiştir. Bu mektuplarım tahrik edici değil, alıkoymucu ve itidale davet edici bir mahiyettedir. Çok kısa olan bu mektupların tahliyem hususunda karar verilmezden önce bir kere daha heyetinizce okunmasıyla bu cihet her türlü tereddüdün dışında tam bir vuzuhla tebarüz edecektir. Bunların başka birrolleri ve delâletleri olamayacağı da şimdiye kadar dinlenen maznun ve şahitlerin beyanlarıyla tamamiyle tezahür etmiştir.

Ayrıca, benim bu dava mevzuu olan nümayişler ve vücudu iddia edilen gizli cemiyetler ve yeminler ve propaganda faaliyeti ile hiç bir alâka ve irtibatım olmadığı ve hareketimin Nihal Atsız'ı aramızdaki şahsi ve ailevi dostluk sebebiyle evimde misafir etmekten ibaret bulunduğu, duruşmanın şimdiye kadarki seyirinden, heyetinize tam bir itimanan vereceğini tahmin ettiğim bir açıklıkla tebarüz etmiştir.

Bu vaziyet karşısında bu gün tam yedi ayı doldurmuş olan mevkufliğumun devamı, neticede muhakkak olan beraetim halinde tamiri inkânsız bir şekilde mağduriyetimi mucip olacağından; ve esasen tezahür eden bu vaziyetime göre duruşmanın mevkuf olarak devamını müstelzim bir hal de bulunmadığından; diğer maznunlara ait delillerin uzun süreceği anlaşılan tedkik ve münakaşasına girilmezden önce, bana ait yegâne delilleri teşkil etmekte olan üç kısa mektubun da okunarak tahliyem hususunda bir karar ittihaz buyurulmasını Saygı ile dilerim.

Orhan Şaik Gökyay

Merkez Komutanlığı Askerî ceza evinde

Tophane-Istanbul

T. C.
Örff İfare K.
Karar No:44/16449

T.D.V.İ.S.A.M.
Kütüphanesi Arşivi
No 056-81/49

31/8/944

Son tahkikat kararı

Teşkilâtı esasiye kanununun ana vasıflarını ihlâle matuf ırkçılık, turancılık gayesile gizli cemiyet kurarak faaliyet ve harekete geçtikleri anlaşılan eşhas hakkında Örff İdare Komutanlığınca yapılan tahkikatta:

Bu günkü rejimimize ve vatandaşlarımızın hakiki milliyetçilik hislerine aykırı umdeleri ve bu umdelere varmak için gizli cemiyetleri, faaliyet programları, teşkilât ve propaganda organları, hatta muhaberelelerini gizli tutmağa matuf şifre ve parolaları olduğu; memleketin muhtelif mintakalarında ve bilhassa her çeşit terbiye müesseselerinde masum gençlerin milliyetçilik, vatanseverlik duygularını istismar ederek genç nesil arasında kendilerine taraftar toplamak ve bu suretle hükümeti devirerek hedeflerine ulaşmak için devamlı ve sistemli bir faaliyet sarfettikleri ve memlekette zararlı ideolojilerini tahakkuk ettirmek yolunda muhtelif guruplar halinde çalıştıkları anlaşılmıştır. Memleketin emniyeti aleyhine bu gizli cemiyetleri kendi maksatlarına göre tevcih etmek isteyen yabancı teşekküllerde hareketsiz kalmamış ve bu suretle içten beliren fesat ve hiyanet hareketlerinde dış unsurların tesir ve müdahalesi de görünmüştür.

Bu suretle hükümeti devirmek için cemiyet kurmak, hükümetin, Büyük Millet Meclisinin manevî şahsiyetlerini tahkir, millî menfaatlere muhalif hareket etmek, gayesi devletin teşkilâtı esasiye kanunu ile muayyen olan ana vasıflarına muhalif millî hissiyatı sarsmağa, zayıflatmağa matuf propaganda yapmaktan suçlu ve mevkuf: İstanbul Üniversitesi hukuk fakültesi doktora talebelerinden Reha Oğuz Türkkan, lise öğretmenliğinden çıkarılma Nihal Atsız, İstanbul Üniversitesi Türk tarihi profesörlerinden Zeki Velidi Togan, yedek asteğmen Nurullah Barıman, İstanbul belediye murakiplerinden İsmet Tümtürk, yedek asteğmen Zeki Özgür, yüksek mühendis mektebi 4 üncü sınıf talebelerinden Cihat Savaşfer, Aydın maliye tahsil şefi Hamza Sadi Özbek, Yüksek mühendis mektebi 4 üncü sınıf talebelerinden Fehiman Altan, Balıkesir lisesi edebiyat öğretmeni Nejdet Sancar, Ankara konservatuar direktörlüğünden vekâlet emrinde Orhan Şaik Gökyay, Dahiliye vekâleti evrak kalemi memurlarından Hikmet Tanyu, Dr. Üsteğmen Fethi Tevet, piyade üsteğmen Alparslan Türkeş, halen Adana adliyesi hakim namzetlerinden Cebbar Şenel, Ankara adliyesi hakim nam-

zetlerinden Sait Bilgiç, Ankara Gazi terbiye enstitüsü pedagoji zümresi talebelerinden Cemâl Oğuz Öcal, yedek asteğmen Fazıl Hisarcıklı yüksek mühendis mektebi 4 üncü sınıf talebelerinden Muzaffer Friş, Ankara Gazi terbiye enstitüsü tarih öğretmeni Hüseyin Namık Orkun, yedek tabip yüzbaşı Hasan Ferit Cansever, temyiz mahkemesi evrak memurlarından Saim Bayrak, halen boşta Yusuf Kadıgil haklarında yapılan tahkikat neticesinde suçlulardan:

1- Zeki Velidi Togan

1927 senesinde Türkiye'ye gelen maznun, İstanbul Üniversitesi Türk tarihi profesörlüğüne tayin edilmiş ise de hareketleri şüpheli görüldüğünden 1932 senesinde memleketimizden çıkarılmıştır. Bu tarihten sonra Viyana ve Bon'da kalan maznun 1938 senesinde memleketimizde tekrar melce bulmuş, üniversite profesörlüğü gibi yüksek şeref ve itibar kendisinden esirgenmemiştir.

1890 senesinde Sovyet Rusya Başkurdistan eyaletinin Kuzen kasabasında doğmuştur. Kendi ifadesine nazaran; 1916 senesine kadar tahsil ve muallimlikle meşgul olan maznun bu tarihten itibaren siyasi faaliyete başlayarak Rusya'da devlet duması yanında teessüs eden müslimanlar bürosunda Ufa vilâyetini temsilen bulunmuş, 4 ay sonra yani 1917 de Sovyet inkilâbının başlaması üzerine Başkurdistan'da ve Taşkent'te teşekkül eden kongrelere iştirâkle muhtariyet ilânına çalışmış ve Taşkent'te müslimanlar merkez teşkilâtının katibi umumisi olmuştur.

Kereneski hükümetini müteakip teşekkül eden Sabit hükümeti sırasındaki kargaşalıklardan istifade ederek Orimbürg'ta Başkurdistan ve Kazakistan hükümetlerinin teşekkülüne hizmet etmiş ve her iki hükümetin hariciye şubelerini idare etmiştir. 1918 senesinde memleketi işgal olunarak tevkif olunan maznun firar edip uzun mücadelelerden sonra arkadaşlarıyla tekrar Başkurdistan, Kazakistan hükümetlerini kurmuş ve bu iki hükümetin hariciye komiserliklerini idare etmiştir. Nihayet, Türkistan millî birliği azalarile 1922 senesi eylül ayında Taşkent'te akdedilen gizli bir kongrede Türkistan dahilinde mücadeleye nihayet verilmesi ve hariçte bu dava için mücadele edilmesi yerinde kararlaştırılmış, Zeki Velidi Togan'a da Türkistan'ı hariç memleketlerde temsil salahiyeti verilerek buda bir kumaş parçası üzerine basılan mühürle ifade olunmuştur. Zeki Velidi Togan 1923 senesinde bu salahiyetle İran, Afganistan ve Berlin'de bulunduğunu ifade etmiştir. ~~Bu~~ tahkikatla, üniversiteye yerleştikten sonra da gizli siyasi faaliyetine devam ettiği anlaşılan maznunun kendi aralarında Osmanlılar diye andık-

ları milletimizin çoluk çocuğunu gizlice ifsada kadar varmıştır. 1938 senesinde evvelâ; İstanbul'da sırf Türkistanlılara yardım maksadile teşekkül eden gençler birliğinin başına geçmek istemişse de muvaffak olamamıştır. 939 senesinde cihan harbile infilâk eden siyasî buhran esnasında maznunun siyasî ihtirasları da artmış, bir taraftan Türkistan millî birliği için çalışırken, diğer taraftan içimize fesat ve nifak sokan fikirleri müsait gördüğü muhitlere; evvelâ ırkçılık ve Turancılığa dair telkinat yaparak Reha Oğuz - Türkkan ve Hempalarile temasa gelmiş, kitapsevenler kurumunda yer almış, Bozkurt mecmuasında da neşriyat yapmıştır. Gerek evinde yaptığı gizli toplantılardaki şifahi telkinatı ve gerek dava dosyasına bağlanan Reha Oğuz Türkkan'a hitaben yazılı 20/9/940 tarihli - mektubunda olduğu gibi memleketimizde fesada müncel bir ırk hareketi yaratmağa çalışmış, bilhassa 16/Birinci teşrin/940, 30/Birinci teşrin/940 ve ilâ ... mektuplarındaki direktiflerle bu mecmua ve kurumu plânlı bir surette idare etmiş ve memleket gençliğine ırkçılığı aşılamağa çalıştığı maznunların müttefikân vaki beyanlarına tebeyyün etmiştir.

Hatta taraftarlarını "Atatürkçü" görünmekten tahzire cür'et eden maznun bu suretle Atatürk'ün anladığı ve teşkilâtı esasîye kanununun tesbit ettiği milliyet mefhumunu reddetmiştir.

Ezcümle, Reha Oğuz Türkkan'a yazdığı dava dosyasına bağlanan 24/12/941 tarihli mektubunda:

(Azizim Oğuz ve Cihat, Bozkurt'un bu nüshasında Atsız'ın -aleyhinde kendinizi güya Atatürkçü göstererek bir yazı basılıyormuş diye duydum. Daha basılmanışsa bu yazıyı neşretmemenizi Türkçülük namına rica ederim. Bunu yapmayınız) demek cür'tinde bulunmuştur. Ebedî şefi reddetmek aşikârdır ki onun mahiyet verdiği, canlandırdığı, temsil ettiği millî ruhu, Türkiye'deki milliyeti teşkilâtı esasîyede tayin edilmiş, hudutlandırılmış milliyeti reddetmektir. Zaten bu adamlar kendilerinden evvelki her kıymeti lekeleyen ve reddeden bir yoldadırlar.

A)- Gizli cemiyet:

Bu gizli telkinlerle iktifa etmeyen Zeki Velidi Togan; 1941 senesinde başlayan Sovyet-Alman harbini müteakip ihtirastan şuurunu kaybetmiştir. Tabiiyetini dahi unutarak Almanya'ya gidip faaliyete geçmek için; lâzım olan müsaadeyi istihsal zımnında Ankaraya gitmiş ise de hareketten menedilmiştir. Nihayet 941 senesi temmuzunda halen Almanya'da bulunan Nuriiman Karadağlı, Ahmet Karadağlı ile görüşerek:

"Almanya ile birleşip derhal Rusya'ya taarruza geçmeyen ve büyük Türk birliğinin kurulmasına hizmet edecek tarihi fırsatı kaçıran; diye tavsif ettiği hükümetimizi devirmeğe matuf gizli bir cemiyet kurmağa karar vermiş"ve Nuriiman Karadağlı'nın Taksim'de bulunan apartımanında:

- 1-Başkan profesör Zeki Velidi Togan
- 2- Ahmet Karadağlı
- 3- Nuriiman Karadağlı
- 4- Reha Oğuz Türkkkan
- 5- Cihat Savaşfer
- 6- Nurullah Barıman
- 7- Heybetullah

ile toplanarak sarahaten gayelerini yukarda arzettiğimiz "Türk birliğinin kurulmasına engel olan ve tarihi fırsatlar kaçıran hükümetimizi devirmeğe ittifak ettikleri ve hepsi ölüncüye kadar bu gaye uğrunda çalışacaklarına dair Zeki Velidi Togan'ın önünde Türkistan bayrağı, Türk bayrağı, Kur'an ve tabanca üzerine yemin ettikleri" ve ayrıca maznunlar arasında bulunan Hamza Sadi Özbek'e profesör Zeki Velidi Togan'ın yemin ettirdiği anlaşılmıştır. Gizli cemiyetin ilk faaliyet eseri olmak üzere hakikatte Almanya'daki Türkistanlı esirleri teşkilâtlandırmak ve faaliyetlerinden onları haberdar etmek maksadile, zahiren İstanbul'da Türkistanlılara yardım cemiyeti adı altında bir cemiyet kurmağa kararlaştırdıkları ve bu maksatlarla müteaddit defalar toplandıkları tesbit edilmiştir. Her ne kadar maznun Zeki Velidi tahkikattaki ifadesinde:(Dav.Dos.S.131)

" 1922 senesi eylül ayında Taşkent'te Türkistan millî birliği adına gizli bir kongre toplandı. Bu kongrede Sovyet galibiyeti tecelli ettiğinden Türkistan dahilinde mücadeleye nihayet verilerek bu dava için hariçte mücadele yeminle kararlaştırıldı. ve Bana da Türkistan'ın hariç devletler nezdindeki menfaatlerini himaye etmek salahiyeti verildi. 939 cihan harbi vazifemi hatırlattı. Almanya'ya gitmek istedim. Hükümet müsaade etmedi. Buradaki Türkistanlılar arasında ihtilâflar olduğu için bunları bir araya toplamak ve Rus-Alman harbini müteakip parçalanacak Rusya'da teşekkül edecek Türkistan hükümetine elaman tedarik etmek maksadile Ahmet Karadağlı, Nuriiman Karadağlı, Reha Oğuz Türkkkan, Nurullah Barıman, Cihat Savaşfer, Heybetullah ile birlikte hududu şimalî Kafkasyadan başlayıp seddiçine kadar olan Türkleri doğu Türk birliği ismi altında birleştirmek için gizli bir cemiyet kurdum. ve cemiyet mensubinini

Nuriiman hanımın Taksim'deki evinde bu uğurda mücadele edeceklerine dair Türkistan bayrağı, Türk bayrağı, kur'anı kerim ve tabanca üzerine yemin ettirdim. Hamza Sadiye de Türkistan birliğine namzet olması için evimde yemin ettirdim. Zahirin Türkistanlılara yardım adı altında teşkil edeceğim cemiyet hakikatte Almanya'daki Türk esirlerine yardım ve onları faaliyetimizden uygun bir şekilde teşkilâtlandırmak içindi. Fakat hükümet buna müsaade etmedi. Doğu Türk birliği gizli cemiyetim yalnız Türkistana ait faaliyetimdir." Demek suretile kaçamaklı bir cevap vermeğe yeltenmekte ise de maznunlar arasında bulunan gizli cemiyet azalarından Cihat Savaşferin bu hususa ait (dava dosyası sahife 56):

"Zeki Velidi'yi Kitapsevenler kurumundan tanırım. Bizimle yakından alakadardır. Bilhassa Reha Oğuz Türkkkan ile iyi konuşur. 941 senesinde bir gün Nurullah Barıman (Cihat bu gün Zeki Velidi beylerin gizli ve kuvvetli bir teşkilâtı var biz ona girdik seni de götüreceğiz) dedi. Aynı gün Reha Oğuz Türkkkan ve Nurullah Barıman ile onların evvelden bildiği Taksim'de talimhanede bir apartımına gittik. İçerde o gün tanıştığım Nuriiman hanım, kocası Ahmet Karadağlı, Heybetullah, profesör Zeki Velidi Togan ve birde Hacı diye tanıttıkları ihtiyar vardı. Yemin etmiyenler etsin dediler. Profesör Zeki Velidi Togan; Heybetullah ile beni bir odaya aldı. Hazırlanmış bir masa üzerine konulan bayrak, kur'an ve tabanca üzerine yemin ettirdi. Yemin iki kısımdan ibaretti.

1- Esir Türk ülkelerinin kurtarılarak Türkiye ile birleştirip büyük Türk devleti vücade getirmek için kanımı, canımı, namusum bahasına olsa feda edeceğimi,

2- Eğer bu yemine bu teşkilâta ihanet edersem teşkilât tarafından öldürülmekliğimi ve kur'anın dinî vakibine razı olduğumuzu söyledik.

yemini müteakip salonda gayeler üzerinde görüşüldü. Gayelerimiz şunlardı:

A)- Türkiye hükümeti Rusya'dan çekiniyor. Bu sebeple bizim faaliyetimize müzaheret göstermiyecektir. Onun için gayet gizli çalışacağız.

B)- Bu günkü hükümet iyi idare edemiyor. Tarihin büyük fırsatlarını kaçırıyor. Alman zaferi müsbet bir şekil alınca derhal ayaklanma ile hükümeti ele alacağız.(Bu hususta Nuriiman hanım çok faal görünüyordu.)

C)- Teşekkülümüze daima elaman toplayacağız.

D)- Zeki Velidi Togan icahında Almanya'daki teşkilâtlarla irtibat edecek ve esirleri teşkilâtlandırmak için Almanya'ya gidecekti" şeklindeki ikrarı

ve yine maznunlardan Nurullah Barıman'ın (Dava dosyası sahife 38) "941 senesi yazında bir gün Reha Nuriiman hanımlarda toplanacağız dedi. Gittik; profesör Zeki Velidi, Nuriiman hanım, Ahmet Karadağlı, Reha Oğuz Türkkkan ve ben vardım. O gün Zeki Velidi beyin reislîği altında Türk birliğini tahakkuk ettirecek gizli bir cemiyet kurduk. Bize Türkistan pilâvı ikrâm ettiler. Zeki Velidi Togan Almanya'daki esirlerin de bize uygun bir şekilde teşkilâtlandırılacağını ve bunun içinde bazı tanıdıklarının faaliyette olduklarını; hükümetimizin harbe girmesinin luzumlu ve doğru olacağını söyledikten sonra hazırlanan bir odaya bizi birer birer davet etti. Kur'an, Türk ve Türkistan bayrağı birde (şimdi pek hatırlamıyorum hançer yahut tabanca) üzerine yemin ettik. Yeminde hatırladığıma göre; (Büyük Türk birliğinin kurulması ve burada kanımızla canımızla çalışacağımıza icabederse öleceğimize) dairdi. Bir hafta kadar sonra tekrar bir toplantı yapıldı. Gizli cemiyete yeniden tedarik ettiğimiz Cihat Savaşfer ile Heybetullah yemin ederek iltihak ettiler. O günde bize pilâv ve çay ikrâm edildi.

Bundan sonra bir çok defalar toplanarak gayeler üzerinde görüştük. Hatta bir aralık Zeki Velidi Türkistan gençler birliğini de bize iltihak ettirebilmek için; o birliğe bizi aza olmağa ve birlik reisi Ahmet Can Okay'ı düşürmeğe teşvik etti" şeklindeki ifadesi

ve yine; gayelerini gizlemekle beraber Reha Oğuz Türkkkan'ın "Cihat Savaşfer ve Nurullah Barıman ile birlikte Nuriiman hanımın evinde Türk birliği üzerinde çalışacaklarına dair bayrak, kur'an ve tabanca üzerine yemin ettikleri hususundaki ikrarı ve bunları tamamen müeyyet tahkikatta âmme şahidi olarak yeminle dinlenen Buhara'lı Hacı Hadi İşan'ın "Atatürk'ün vefatını müteakip Türkiye'ye gelen Zeki Velidi'yi; gayesi yalnız Türkistanlı çocukları okutmak ve muhacirlere yardım etmek olan Türkistan gençler birliğine iki saatlik muvakkat reis tayin etmiştik. İki saat sonra Ahmet Can Okay reis seçilince birliği siyasî gayelerine âlet edemiyen Zeki Velidi bize gücendi. 1941 sıralarında bir gün Türkistanlı Nuriiman hanım bana sokularak (gizli bir cemiyet kurduk seni de alalım. Cemiyetimize yeminle girilir) dedi. Gayelerini sordum, gizledi. İçyüzlerini anlamak için bir gün Nuriiman hanımın daveti üzerine ta-

limhanedeki evine gittim. Nuriiman hanım, Ahmet Karadağlı, Nurullah Barıman, Reha Oğuz ile bir kaç genç daha vardı. Benim yanımda konuşmuyorlardı. Zeki Velidi'nin de geleceğini söylediler. Durmadım çıktım. Bilahara Nuriiman hanımdan Zeki Velidi'nin yemin ettirdiğini işittim." şeklinde gizli bir gaye ve faaliyete matuf cemiyet teşekkülüne dair şahadeti ve keza Hamza Sadi Özbek'in (dava dosyası sahife 106) "Zeki Velidi'nin evinde yalnız başına bayrak, kur'an ve tabanca üzerine yemin ettiğini ve yemini müteakip Zeki Velidi Togan tarafından gözlerinden öpüldüğüne dair" beyanı. Dava dosyası arasında mevcut Hamza Sadi Özbek tarafından Zeki Velidi'ye hitaben yazılan (Zeki Velidi, hülasalar No: 9) 23/6/941 tarihli mektupta : "Sayın hocam, vazife saatinin çalması zamanı yaklaşıyor. Belki bu zaman gelmiş ve geçmiştir de. Artık bilfiil çalışacağız. Öyle umuyorumki sizde boş durmuyorsunuz. Birşeyler kararlaştırıyorsunuz. Hep birlikte küçük bir vapur tutarak veyahut tenha bir yerde bir toplantı yapınız. Hükümetimiz bitaraflığını ilân etti. Fakat o bitaraflık hükümetindir, bizim değil." şeklinde ve yine 15/12/941, 7/1/942, 4/8/943 tarihli mektupların açık ifadeleri ve bilhassa maznun Reha Oğuz Türkkan'ın tevkif edilerek konulduğu odada tertip ettikleri bir şifre ile (tafsilatı aşağıda arz olunacaktır.) divaravurmak suretile vaki konuşmalarında ve ihtiyaçları dolayısıyla aynı yerde vaki karşılaşmalarında ihtilâttan men'e rağmen Cihat Savaşfer'in itiraflarını öğrenip onu; Zeki Velidi ile kurdukları gizli cemiyetin gayelerini saklamağa teşvik ettiği, bu hususa ait Cihat Savaşfer'in, Muzaffer Eriş'in, Âme şahidi Hüseyin Yalçınların ifadeleri ve 9/7/944, 20/6/944 tarihli zabıt varakalarile maznun Zeki Velidi Togan'ın halen Almanya'da bulunan Nuriiman Karadağlı, Ahmet Karadağlı, Reha Oğuz Türkkan, Cihat Savaşfer, Nurullah Barıman, Heybetullah be bilahara yalnız Zeki Velidi tarafından yemin ettirilmek suretile aralarına dahil olan Hamza Sadi Özbek ile birlikte hükümeti devirmeğe matuf gizli cemiyet kurmak suretile ittifak ettikleri

2- Nihal Atsız:

Menfi ruhlu olan bu maznun, 1905 senesinde İstanbul'da doğmuştur. Babası Mehmet Nail Gümüşhane'nin Midi köyünden İstanbul'a hicret eden çarkçı kolağası Hüseyin efendinin oğludur.

Hüseyin efendi de; Midi köyünde yaptırılan tetkikat neticesinde "Nihal'in üçüncü babası" Çiftçioğlu lakabile tanınan dönme

olduğu mervi Ahmet'in oğlu. Esasen kendi tarifine göre Türk diye "üç batın Türk olduğunu isbat edenlerdir." demesinin sebep ve hikmeti üçüncü batını olan Çiftçioğlu Ahmet'ten biraz yukarı çıkınca ırkının karışacağındandır.

Tahsilini İstanbul'da Kadıköy sultanis inde ikmâl etmiştir. Aynı mektebin 10 uncu sınıfında iken Darülfünun imtihanını kazanaarak askerî tıbbiye okuluna girmiş ise de o okulun 3 üncü sınıfından; "tahkikatta kendi sarîh ifadesine göre serkeşlikten" kendi el yazısıyla oğluna yazdığı vasiyetnâmesinde ise "gayrı Türklerin birleşik hareketlerinden mektep müdürünün arnavut, sınıf subayının çerkez olmasından kovuldum" diyor. Resmî kayıtlara göre bir çok defa tekerrür eden firar, itaatsizlik ve serkeşliğinden kovulmuştur. Askerî tıbbiyeden bu şekilde kovulan Atsız'ın bundan sonraki vazife hayatında da bu serkeşlik ruhu devam etmiştir. Kabataş lisesinde 3 ay muallim muavinliğinden Seyrüsefain idaresinin Mahmut Şevket Paşa gemisi kâtip muavinliğine giden Nihal Atsız, bilahara edebiyat fakültesini ikmâl ile darülfünun Türkiyat enstitüsünde asistanlığa ulaşmıştır. Bu arada "Atsız mecmua" adında bir dergi neşretmeye başlayan Nihal Atsız, oğluna yazdığı vasiyetnâmesinde; "Atsız mecmua adında bir dergi çıkardım. Adeta hükümetle uğraşan tek bir insandım. Bu halimden dolayı beni Malatya'ya attılar" diyor.

Malatya'dan Edirne'ye tayin edilen Nihal Atsız, bu defa Orhun mecmuasını neşretmiş ise de menfiliği sebebiyle hem mecmuasından ve hemde vazifesinden olmuştur. Uzun müddet boşta gezen Nihal Atsız güç hal ile sığınabildiği Deniz Gedikli okulunda da tutunamamıştır. Son zamanlarda Boğaziçi lisesinde edebiyat öğretmeni olarak maznunun gerek neşriyat ve gerek tedris sahalarında çok geniş bir telkin faaliyetinde görüyoruz.

A)- Tercüme-yi halî kısaca arzolunan Nihal Atsız'ın maksadı nedir?

Tahkikattaki sarîh ikrarına nazaran "ben ırkçılık ve turancılığın yaratacak bir idarenin kurulmasını istiyor ve bunun için çalışıyorum. Bana göre,

I- Irkçılık: Türk ırkının Türkiye'de hakim olmasıdır. Türk, üç batın Türk soyundan geldiğini isbat edene derler. Çerkez, arnavut, boşnak, arap vesair ... ırk ile karışmış olanlar Türk değildirler. Türk olmayanlar derhal Türkiyeden atılmalı ve ırkı ile alakalı memleketlerine gönderilmelidirler. Hariçte gidecek yeri olmayan çerkezlerin aileleri dağıtılarak memleketin her tarafında müteferri hizmetlerde kullanılmalıdır. Devlet idaresinde ve ordu su-

baylarında bir tek karışık ırktan kalmamalı. Hepsi ayrılmalıdır." diyor. Oğluna hitaben yazdığı vasiyetnâmesinin 3 üncü sahifesinde, "millet demek kan demektir. Onun için Türk ırkından gelmiyen insanları Türk tanıma. Türk kanından gelmiyen insanlar bu toprakta doğmuş, Türkçeden başka dil bilmiyen kimseler olsalar dahi yine onlara inamma. Türkiye'ye en büyük kötülük Türk kanı taşımayan türkleşmiş insanlardan gelmiştir. Onları yabancılardan daha kötü bil. Hele bunlar büyük mevkilere geçerse felâkettir. Memleketin başına geçerse kendini ölüme atarak onun öldürmekten çekinme" diyor.

Kardeşi Nejdet Sancar'a gönderdiği dava dosyası arasında mevcut bir mektubunda: "faaliyetimiz programlı olmalıdır. Programlı faaliyet devamlı faaliyettir. Türk gençliğine propaganda yapmalıyız. Turancılığı aşılama için şiirle, makale ile, hikâye ile mütemadî telkinatta bulunmalıyız. Atsız ve Orhun mecmualarının ne kadar müessir olduğu malûm bu defa daha tecrübeli olduğumuz için evvelkilerden daha çok tesirimiz olacaktır. Şimdilik ikimiz yalnızız. İkinci derecede yardımcılarımız talebelerimizdir. Bir şeyi bir defa söylemekle iktifa etmiyelim. Aynı şeyi ayrı ayrı şekillere бүтү-yerek bir kaç defa söyliyelim. Bir yandan turancılık, bir yandan ırkçılık yaparken bir yandan da gayri Türklerle istihza etmeliyiz. Romancık diye bir yeni edebî nev'i icat ederek düşmanlarımızla eğlenerek onları gözden düşürelim. Şu halde;

1- En aşağı üç ayda bir broşür çıkarmalı.

2- Türk illerinin yarınki sınırlarını gösterir haritaları broşüre koyalım. Muhtelif anketler yapalım ve bunlarda gençlere turancılık ve ırkçılığa dair sualler soralım. Şatafatlı programımız yoktur. Kuvvetimizi iyi kullanırsak verimli işler başaracağız. Gizli ve bedava broşürlerle iki yılda muntazam neşriyat yaparsak bir zemin hazırlarız" şeklinde plânli propagandaşının esaslarını daha beş sene evvel tesbit etmiştir.

II- Turancılık "ben ırkçı ve turancıyım diyen Nihal Atsız" Turandaki Türklerin Türkiye ile birleştirilerek büyük bir Türk birliği kurulması zaruridir. Halen 18 milyonluk Türkiyeden karışık ırkları da çıkarırsak az nüfus kalır. Bu kadar bir nüfusla bu günkü dünyada tutunulamaz. Dış Asya Türkleriyle birleşmek lâzımdır. Turan ırkımızın beşiğidir. Biz harpçi milletiz. Esasen millet için harp zaruridir." diyor.

Bu fikirlerini nasıl propaganda ediyor:

Tahkikattaki sarîh ikrarında "Bu ülküyü talebelerimden başlayarak herkese her vasıta ile yayarım. Neşriyatım da yalnız bu

göyeye matuftur." diyen Nihal Atsız, temiz öğretmenlik mesleğinin nüfuz ve salahiyetlerinden istifade ederek henuz pek körpe olan dimağlara telkinlerini kolaylıkla vermiştir.

"Türkistan ırkımızın beşiğidir. Türk şehitlerinin ruhu Tanrıdağında buluşacaklardır. Kürşat (Göktürk'lerden olup az bir kuvvetle Türkleri Çinlilerin elinden kurtaran kahraman) hepimizi orada bekliyor. Turana gideceğiz. Bu zor değildir. Zaten ülküler kolay kolay tahakkuk etmez. Irmaklar gibi kan akıtmak lâzımdır" şeklindeki telkinatı de talebelerine Turancılık zihniyeti aşılmasını ifadelerine müracaat olunan Yusuf Kadıgil, Mehmet Külahlıoğlu, Ali Bayrakçı, Ziya Ozkaynak'ın şahadetleri, Reha Oğuz Türkkkan, Cihat Savaşfer, İsmet Tümtürk, Cemâl Oğuz Öcal, Hamza Sadi Özbek, Fazıl Hisarcıklı, Fethi Tevet, Alparslan Türkeş'in beyanları, yine kardeşi Nejdet Sancar'a hitaben yazdığı 12/Şubat/939 tarihli mektubunda: "Turancılık davası sessiz sessiz yürüyor. Bunda muallimlerin büyük rolü vardır. Helé sen muallim mektebinde olduğun için vazifen daha mühimdir. Ben Yurt bilgisi ve edebiyat derslerinde mümkün olduğu kadar turancılık ve ırkçılık propagandası yapıyorum. 18/Nisan/941 tarihli mektubunda "bu sene benim ısrarımla mektepte kimse sınıfta kalmadı. Biraz ikmâlli var. Harp yüzünden geçtiklerini anlayarak harbe karşı sempati uyandırmak için böyle düşündüm ve yaptım."

8/Mart/942 tarihli mektubunda "Turancılık sahasında en iyi yazıları yazıyorsun. Ben kılincımı çekinciye kadar sen pala savur. Sonra ikimiz birden savurmağa başlarız" şeklindeki mektuplarıyla de propaganda ve telkinatı teyyüt etmektedir. Faaliyetini yalnız sivil sahaya inhisar ettirmiyen Nihal Atsız:

Alparslan Türkeş'in tahkikatta alınan ifadesinde: "Nihal Atsız bana daima ırkçı ve turancı telkinatta bulunmuştur. Bende tamamen onun gibi düşünüyorum"

Harp okulu talebelerinden Ali Bayrakçı: "Nihal Atsız daima Türk soyundan olanlar Türkiye'de kalmalıdır. Hükümet ve idare makînzması yalnız Türk soyundan gelenlere verilmelidir. Turan bizim ülkümüzdür. Türk şehitlerinin ruhu orada Tanrıdağında buluşacak. Kürşat bizi orada bekliyor. Muhakkak Turanı almaliyiz" derdi.

Tabip üsteğmen Fethi Tevet'in "Nihal Atsız turandaki Türklerin Türkiye ile birleştirilmesi zaruridir. Büyük bir Türk milleti vücade getirilmelidir. Hükümet teşkilâtı ve organları Türk ırkından olan elamanların elinde kalmalıdır. Çerkez, arap, boşnak, arnavut gibi karışık ırklılara yer verilmemelidir" derdi. Şeklindeki

ifadelerinden de sarahaten anlaşılmaktadır ki, Nihal Atsız, Teşkilâtı esasiye kanununun ana vasıflarıyla taayyün eden milliyet mefhumuna aykırı telkinlerle devam üzere meşgul olmuş ve her türlü siyasî hareketlere kapalı olan orduya da nüfuz etmeğe kalkışmıştır.

B)- Atsız'ın içyüzü ve hakaretleri:

Bütün milletin minnetle andığı "Atatürk"e karşı Nihal Atsızın saygısızlıkları dava dosyasında mevcut itiraf ve vesikalarla sabittir.

Nihal Atsız'a göre hükümetimiz

(Dava dosyası sahife 247) "Vekiller karışık ırklıdırlar. Türkü Türkten başkası düşünmeyeceği için bende bunları tesbit ettim." demekte ve aslı astarı olmayan ırk isnatlarında bulunarak bunları muhtelif mektuplarla ve şifahen etrafına yaymaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi hakkında:

Hakiki bir meclis değildir. İntihapla toplanmamış, tayin ile bu mevkie gelmiştir. (Millî tesañüdü çigniyerekte) kararları dünyanın hiçbir tarafında görülmemiş bir şekilde ittifakı âra ile veriliyor. İlim adamları meclise sokularak körletiliyor" demekte ve Büyük Millet Meclisi hakkında tasavvur edilemeyecek kadar galiz kelime kullanmaktadır.

Türk milletine:

"Türk milleti şuurunu kaybetmiştir. Şuursuzdur."

Hele gençlik: ahlaken düşüktür. Bu itibarla cifedir.

21 yıldır. Bütün cihanın takdirlerini kazanan inkılâpları yaratan Cumhuriyet rejimine de:

"Türkiyede cumhuriyet rejimi yoktur. Her şey nüfuz gösterilerek karmakarışık ediliyor. Meb'uslar tayin edildikleri halde intihap gösteriliyor. Bunun için yazdığım mektuplarda Türkiye Cumhuriyeti ile alay eder mahiyette kelimeler kullandım" diyen Nihal Atsız'ın bu ikrarını aşağıda arzedeceğiniz şahadet ve vesaik tamamen teyit etmektedir.

Karısına hitaben yazdığı kendi el yazısı vasiye tñamesinin 2 inci sahifesinde:

"pek iyi biliyorsunki cumhuriyet rejimi için en ufak rahatsızımı bile feda etmem. Okullarda oğlumuza yapılacak cumhuriyet propagandasını bütün varlığın ile önlemelisin. Oğlunuz nerede ve ne şekilde olursa olsun cumhuriyetin pespayelik demek olduğunu öğrenmelidir."

Kardeşi Nejdet Sancar'a hitaben yazdığı 6/II.Tesrin/941 ta-

rihli mektupta:

"Hükümetteki gevşeklik veya miskinliğin derecesini anlamak kabil değil. Hakikat şudur. Bizim memlekette tam bir şuarsuzluk var. Ruslar Karadenizde gemilerimizi batırmağa başladılar. Bizim şapşallar hala yurttta sulh, cihanda sulh diyip miskin miskin oturuyorlar."

2/Haziran/942 tarihli mektubunda çocuğunun sokağa çıkmadığından bahsederek: "ne yapalım inkânı olmuyor. İyi oğlumuzun ahlakını cemiyet bozuyor. Bilhassa o cumhuriyet veledizmaları. Her şey olur yalnız bizim hükümet adam olmaz" diyor. Elhasıl Nihal Atsız'ın dil uzatmadığı hiçbir büyüklük, hiçbir yüksek müessese yoktur. Ne ordu, ne erkân, ne itlâk üzere gençlik ve cumhuriyet Atsız'ın tariz ve tecavüzünden masun kalmıştır. Esasen maznun bu sözlerini etrafa yaydığını da ikrar etmektedir. (Dava dosyası sahife 248)

Ben "meclis, cumhuriyet, millet, hükümet hakkındaki isnatlarımı kardeşim Nejdet Sancar'a mektuplarımla yazdığım gibi konuşma sırasında sanimi ve yakın bildiğim dostlarıma da bu arada Dr. Fethi Tevet, Alparslan Türkeş, Ziya Özkaynak ve bir aralık Reha Oğuz Türkkan'a söylemişindir" şeklindeki ikrarını suçlular arasında bulunan Cihat Savaşfer'in (tahkikat dosyası sahife 58) "Atsız benim de hazır bulunduğum meclislerde hükümet erkânının şahsiyetlerini öne sürerek bir takım ırkî isnatlarda bulunup söverdi (ağır hakareti mutazammım bir kelime isnat ederek) hükümet milleti uçuruma sürüklüyor. Bu hükümeti devirmelidir" dediğini müteaddit defalar işittim. Yine Nurullah Barıman'ın (dava dosyası sahife 87 ve müteakip) "Atsız hükümete muhalifti. Daima hükümet aleyhinde hakaretimiz kelimeler sarfederdi. Korkaklar, kanıbozuklar, dalkavuklar hükümetine misal bizim hükümettir derdi." ve yine diğer maznun Reha Oğuz Türkkan'ın (dava dosyası sahife 107) bu ifadeleri teyiden vaki beyanı; suçlular arasında bulunan Cemâl Oğuz Öcal'ın (dava dosyası sahife 152) "Atsız bana yazdığı mektuplarda ve şifahi temaslarımda talebelerime turancılık, gayrı Türklerle mücadele hükümet idaresinin Türk soyundan gelen Türklerin elinde bulunması icabettiğini telkin etmekliğini söylerdi.

Ben şimdiye kadar yazdığım şiirleri bir kitap halinde bastırmak üzere Atsız'a gönderdim. Atsız, bilahara aldığım mektupta şiirlerimi aylı kurt remizli yazılarına göre düzelttiğini söyledi. Düzeltiltiği şiirlerde mısralardaki Atatürk ve İnönü isimlerini tamamen çıkarmış. Bundan Nihal Atsız'ın Atatürk ve İnönü'ye muatız olduğunu anlıyorum. şeklindeki mütesessilen vaki beyanları da Ni-

hal Atsız'ın ikrarlarını teyit etmekte bulunduğundan maznunun ebedî şefin, hükümetin, Büyük Millet Meclisinin, cumhuriyetin, milletin, gençliğin manevî şahsiyetlerini görülmemiş bir küstahlık ve vicdansızlıkla tahkir ettiği sabittir.

Kardeşi Nejdet Sancar'a hitaben yazdığı 7-8/Eylül/941 tarihli mektununda:

"Bozkurtçuları yani aşağıda tafsilen arzedeceğimiz Reha Oğuz gurupunun kendilerine cephe almasına kastederek; senin çerkez olduğunu keşfeden itler benim de çerkez olduğumu keşfetmişlerdi. Bizi Türk olmamakla itham edip şüphe yaratmak istiyorlar. Memlekette namuslu Türklük rejimi kurulunca bunların toptan imhası işten bile değildir. Şimdiden not toplayıp dosyaları yapsak fena olmaz. Bir çok şeyleri yalnız aklımızda tutmak doğru değil" demekle hakiki maksadını açıkca ifade etmiş bulunuyor.

İçyüzü tamamen bulanık ve menfi olan Nihal Atsız, bütün hileli vasıtalarla bozguncu şahsiyetini saklayarak bazı gençlerin millî gurur ve heyecanlarını kendi maksadı için işletmeğe çalışmıştır.

C)- Ankara nümayişleri nasıl hazırlandı:

Nihal Atsız bazı talebelerin profesörlerden Sadrettin Celâle karşı gösterdikleri müessif hareketleri günü gününe takip ederek bunları mubalagalı bir şekilde Balıkesir'de kardeşi Nejdet Sancara en yakın elamanlarından Ankara'da Cemâl Oğuz Öcal'a, Erdek'te üstteğmen Alparslan Türkeş'e, Samsun'da Dr.Fethî Tevet'e:

"İşte İstanbul Yüksek tahsil gençliğinin Türkçülük faaliyetleri" diye yazmış ve bu vak'alardan tanıdık gençlerin haberdar edilmesini, etrafa yayılmasını işaret etmiştir. Maznunlar arasında bulunan Orhan Şaik Gökyay'ın Ankara'daki mevkiinden bilistifade yaptığı yardım ile Orhun mecmuasını neşreden maznun sırf umumî efkâr hükümet aleyhine tahrik emelile sayın başvekilimize hitaben bir açık mektup neşretmiştir.

Ankara'da Sabahattin Âli tarafından aleyhine neşren hakaretten açılan dava münasebetile 24/Nisan/944 günü Ankara'ya giden Nihal Atsız, kendisinden evvel gelen Reha Oğuz ve hempalarını teşvik ve taraftarlarının propagandası ile toplanan bazı gençler tarafından istasyonda karşılandığı, ilk hamlede Hüseyin Namık Orkun ve konservatuar direktörü Orhan Şaik Gökyay ile görüştüğü, kendisini ziyaret edenlere yine profesör Sadrettin Celâl ve Hilmi Ziya hadiselerini tekrarlayarak "İstanbul gençliği solcu profesör ve talebelere karşı şiddetli bir mücadele açmıştır. Gençlik kendisini her

zaman göstermelidir." gibi tahriklere başlamıştır.

Kendisinden evvel Ankara'ya gelen Reha, Kadastro okulunda gizli bir toplantı tertip etmiş "Atsız-Sabahattin Âli" davasında gençliğin Nihal Atsız'a yardım şeklini tesbit etmek istemiş ve tezahürat yapılması fikrini körüklemiştir.

2/Mayıs/944 günü Nihal Atsız, Cemâl Oğuz Öcal, Cebbar Şenel, Sait Bilgiç bir nümayiş tertibine karar vermişlerdir.

Cebbar Şenel ve Sait Bilgiç'in Yüksek mektep mümessilleriyle bir toplantı yapmak üzere Dil Tarih Fakültesi talebelerinden arkadaşları Osman Yüksel'i de beraber alarak Samanpazarında toplanmayı kararlaştırarak dağılmışlar, aynı gün öğleden sonra Cebbar Şenel, Sait Bilgiç'in idaresinde isimleri tamamen tesbit edilen 15 kadar gencin Samanpazarında set üstündeki parkta toplanarak bir eve gitmişler ve orada gizlice şu esaslar dahilinde nümayişin icrasını tesbit etmişlerdir.

"1-Bütün yüksek tahsil talebeleri ikna edilerek bu nümayişe davet ve 3/Mayıs/944 sabahı okullar muhtelif guruplar halinde adliye sarayının önünde toplanacaklardır.

2- Yaşasın İnönü, Yaşasın Türk hakimleri, yaşasın Türk milleti, kahrolsun komünistler diye bağırılacak.

3- Hep bir ağızdan istiklâl marşı söylenecek.

4- Bilhassa kız talebeler teşvik edilecek.(Zira polisler kızlara dokunamazlarmış)

5- Nümayiş adliye sarayının önünde hitama erecek."

Bu kararı Nihal Atsız'a bildirmek üzere bayan Nezahat Uran ile birlikte Cebbar Şenel'in Atsız'a gittiği, daima yanında bulunan Cemâl Oğuz Öcal ve ziyaretçilerinden bayan Ülker Kaşlı ile birlikte oturan Nihal Atsız Cebbar Şenel'i sevinçle karşılayarak "gel bakalım anlat neler kararlaştırdınız dediği" maznun Cebbar Şenel'in de eline bir kâğıt kalem alarak programı izah edeceği sırada bayan Ülker Kaşlı'ya dönen Nihal Atsız'ın "siz şimdi gayet mahrem bir sırara muttali olacaksınız. Nümayişe iştirâk edeceğinize söz verinde sizde dinleyin" diyerek bayan Ülker Kaşlı'dan mahremiyete riayet edeceğine dair vait aldıktan sonra Cebbar Şenel'in izahatını dinleyen maznunun "tatbik ederseniz çok iyi bir şey olacak", hayatımın sonuna kadar unutmayacağım ve İstanbul'daki gençlere de bildireceğim" şeklinde okşayıcı sözlerle nümayiş yapılmasına yanındakileri iknaa çalıştığı; aynı gece Nihal Atsız ve Cemâl Oğuz Öcal'ı evine yemeğe davet eden Hüseyin Namık Orkun, Gazi terbiye enstitüsünde

öğretmen olmasına ve idarenin muhtemel görülen her türlü talebe nümayişlerini menetmiş bulunmasına rağmen ve bilhassa Cemâl Oğuz'un enstitüden kaçtığını da bildiği halde "Cemâl, nümayiş nasıl olacak" diye sorduğu, Cemâl Oğuz'un da "hocam bu defaki nümayiş muazzam - olacak, binlerce kişiyi iştirâk ettireceğiz" demesi üzerine Hüseyin Namık Orkun'un "Sabahattin Âli'nin kitapları da yakılacakmış bu da iyi bir fikir" diyerek Cemâl Oğuz'a bu noktayı da telkin ettiği; 3/Mayıs/944 sabahı Sabahattin Âli'nin kitaplarından tedarik eden Cemâl Oğuz'un bu kitapları Cebbar Şenel'e verdiği,

plân mucibince adliye sarayı önünde toplanan kitlenin "yaşasın İnönü, Yaşasın Türk hakimleri, yaşasın Türk milleti, kahrolsun komünistler" diye bağırdıkları, müteakiben maznun Cebbar'ın Sabahattin Âli'ye ait kitapları yaktığı ve hep bir ağızdan istiklâl marşı söylendikten sonra ortaya atılan Cemâl Oğuz'un "arkadaşlar! Ulus meydanına gideceğiz!" deyip Cebbar ile birlikte öne düştüğü, millî marşlar söylüyerek Ulus meydanına gittikleri; mani olmak isteyen polisleri durdurmak maksadile tekrar istiklâl marşına başladıkları burada elebaşılardan birinin "Başvekâletin önüne gidelim" demesi üzerine Başvekâlet binası önüne gidilerek "Başvekili isteriz" diye bağırdıkları, polisin müdahalesi ile dağıldıkları, maznunlardan Cemâl Oğuz, Cebbar Şenel, Sait Bilgiç'in ve haklarında ademi takip kararı verilen İsfendiyar Baruönü, Osman Yüksel'in birbirini tamamen müeyyit ikrarları, Nihal Atsız'ın müevvel beyanı, aralarında tutulan muvacehe zabıt varakaları, yeminli olarak şahadetlerine müracaat olunan bayan Nezahat Uran ve Ülker Kaşlı'nın şahadetleriyle sabittir.

Muhakemeye tekaddüm eden günlerde Reha tarafından tertip olunan Kadastro okulundaki toplantıda maznun Cemâl Oğuz'un, Atsız tarafından kendisine yazılan yukarda arzettiğimiz profesör Sadrettin Celâl hadisesinden bahseden mektuplarını heyecanla ve toplantıya iştirâk edenlerin galeyana sevkedecek surette okuyarak Ankara gençliğini de bu gibi hareketlere alenen teşvik ettiği ve nihayet mahkemeden evvel Samsun'da bulunan Fethi Tevet'e yazdığı dava dosyasına bağlı 21/Nisan/944 tarihli mektubunda;

"Atsız'ın dava için Ankara'ya geldiğinde tezahürat yapacağız" şeklinde bildirmesile işbu nümayişin Nihal Atsız, Cemâl Oğuz Öcal ve Reha Oğuz Türkkan'ın tahrik ve teşviki, Cebbar Şenel ve Sait Bilgiç'in Samanpazarında toplantı tertip ve program tanzim etmesile masum gençlerimizin samimi ve millî hislerini alet ederek emniyeti ihlâl edecek şekilde millî menfaatlerimize muhalif hareket ettikle-

ri sabit olmuş bulunmaktadır.

a)- Nejdet Sancar:

Nihal Atsız'ın öz kardeşi olan bu maznun, ilk tahsilini Kadıköy'de, orta ve lise tahsilini İstanbul erkek lisesinde ikmâl ederek 1935 senesinde edebiyat fakültesinden mezun olmuş, Sivas muallim mektebinde, Balıkesir lisesinde edebiyat öğretmenliği yapmış, bütün dikkat ve faaliyetini ırkçılık ve turancılık propagandasına hasretmiştir.

Her sahada kardeşinin sağ kolu olan Nejdet; tahkikattaki sarıh ikrarında "ben ırkçı ve turancıyım. Fikirlerimi arkadaşlarıma, tanıdıklarıma ve talebelerime yerinde anlatırım" şeklindeki ikrarı ve bunu müeyyet dava dosyasına bağlı kendi el yazısıyla 11/2/943, 19/2/943 tarihli mektupları Nejdet Sancar'ın daimi ırkçılık tahriki altına bulduklarına dairdir. Balıkesir lisesi lıylı talebelerinden Şeref Özdağ, Sait Özgün, Orhan Öker, Ali Vecihi Birler, Bekir Berk, Nazım Yazıcı'nın dava dosyasına bağlanan haltercüne fişleri ve eski talebelerinden Cavit Büyükakpınar, Azmi Işık, A.Karayel, M.İlkin imzalı mektuplarla daha bir çok okunamıyan imzaları havi mektuplar Nejdet'eın talebelerine daima ırkçılık ve turancılık yaptığının bariz delilidir.

b)- Orhan Şaik Gökyay:

1902 senesinde İnebolu'da doğan bu adam Yüksek muallim mektebinde Nihal Atsız'ın sınıf arkadaşıdır. Edirne'de, Malatya'da aynı mekteplerde Nihal Atsız ile birlikte muallimlik yapan Orhan Şaik; 21/Haziran/939 tarihinde Ankara Devlet konservatuvarı direktörlüğüne tayin edilmiştir.

İrkçılık ve turancılığın esaslı ve fakat gayet saklı hareket eden elamanlarından. Devlet konservatuvarına yerleştikten sonra Nihal Atsız'ın sahibi salahiyet Ankara ajanı olmuştur.

Orhun mecmuasının imtiyazını Nihal Atsız'a almağa muvaffak olan maznun bu mecmuada neşredilecek yazıları mecmuanın sarıh ilânlarında görüleceği gibi kontroluna almış ve çok manidar mektuplarıyla de yapılacak propagandayı esaslı bir şekilde sevk ve idare etmiştir. 20/4/943 tarihli mektubunda, Nihal Atsız'a mecmua intiyazının alındığını bildiren ve yazı işleri kontrolunun kendisine bırakılmasını isteyen maznun 5/Mart/944 tarihli mektubunda:

"Açık mektubun hükümet mahafilinde ne tesir yaptığını henüz öğrenemedim. Fakat her halde beğenildiğini zannediyorum. Yalnız her kesin dilinde dolaştığı halde delillerile isbat edilemeyecek mese-

lelerden çekin, her zaman söylediğim gibi Reha Oğuz ayarında olanlarla bir defa daha broşürleşmek mevkiinde kalma! sana yanaşmak isteyenler arasında bu zamana göre Hüseyin Namıklar ve Reha Oğuzlar daima bulunacaktır. Bunlar yarın senin zaafın olacaktır. Karakterleri ve imanları sağlam 5-10 arkadaş sana kâfidir. Mesele vatan sevgisini ve bu vatanın yalnız Türklere ait olduğunu yayabilmektir. En yakın hadiseler Türkiyede Türkten gayrisinin dost olmadığını gösteriyor."

23/Nisan/944 tarihli mektubunda: "Sen altın yumurtlayan tavuğun bütün yumurtalarını almak için onu kesen insana benziyorsun. Onu bu şekilde elden kaçırmak ülküye zarar olmuyormu? her taraftan teşvikler görüyorsan, beğeniliyorsan bunların yarısı kendi siyasi ihtiraslarına senden bir faide bulduklarındandır. Bu gün inandıkların ve mecmuada yer verdiklerinin arasında kaç tane Reha Oğuz çıkacağını tahmin edemezsin! sen önde bir bayrak taşıyorsun. Civarına biriken seyircileri arkandan geliyorlar sanıyorsun. Bunların yarıdan çoğu külâh peşindedir. Şimdi Orhun'dan mahrum olmakla fikirleri yayacak vasıtayı kaybetmiş oluyorsun." şeklindeki Nihal Atsız'a vaki telkinleri, Nihal Atsız-Sabahattin Âli davasında Ankara nümayişlerinden evvel ve sonra Nihal Atsız'ı evinde misafir ederek onu tahrik ve ırkçı fikirlerle telkin altında bulundurduğu sabit olmuştur.

c)- Dr.Fethi Tevet:

331 senesinde İstanbul'da doğan Fethi Tevet, Nihal Atsız'ın mecmualarına şiir göndermek suretile temasa başlamış ve aralarında sıkı bir münasebet teessüs etmiştir.

Fethi Tevet Nihal Atsız'la birlikte yürüyen ırkçı ve turancıdır. Samsun'da karısını sahip göstererek bir dergi neşretmeğe başlamış, bunda tıpkı "Nihal Atsız'ın mecmuaları" gibi telkinata koyulmuştur. Bidayette Nihal Atsız ile araları açılan maznunun barışmak için yazdığı 22/Şubat/939 tarihli mektupta: "Türklük hesabına yapılacak muazzam işler varken ve bunlarda bize düşerken senden uzak kalarak çalışmaktan geri durmam artık kanıma dokundu" diyor. 943 senesi başlarında Nihal Atsız'da tekrar hirleşen maznun muvazzaf tabib olarak ordu camiasına katıldıktan sonra 1/Mart/943 tarihli mektubunda küstahça: "Kopuz'un imtiyazını aldık. Mecmua benimdir ve benim idaremedir. İstedığımız çıkacak ve olacaktır. Her fedakârlığa katlanıp sert ve süratli ilerlemek zorundayız. Azizim; yavaş, uyşuk passif yürümekte kalmayalım. Ne yapacaksan yapalım.

"Hiç" e giğiyor. Türklük ne vakit kurtulacak? ya bunu temin edelim yahut ölelim... ne duruyoruz! kanım, ailem, babam, her sabah yüz-lercesini kalbini dinlediğim Mehmetçikler, ihmalkârlık kurbanı Türk halkı baña fedai olmamı emredecekti, bu daha çok geç olacaktı. Bunu çabuklatan sen olmuşsundur. Rıza Nurumuz öldükten sonra önümüze düşmek senin vazifendir. Dün bir "Atsız'a yoldaşın"vardı, bu gün, bak, yolunda kaç kişi varız. Yaşayan senden başka Türkçüler var. Fakat bunlar tarih, dil, edebiyat sahasındaki çalışmalarile kalacaklar ve daha ileri gidemeyeceklerdir. Hem bunların hemen hepsi dalkavukluk damgasını alınlarından silememektedirler. " Keza; Kopuz mecmuası için Fethi Tevetođlu tarafından basılmak üzere hazırlanan ve fakat mecmua kapatıldığı için intişar etmiyen "Büyük Atsız kimdir?" makalesi dava dosyasına bağlıdır.

Maznunun; Nihal Atsız'ın esaslı elamanlarından bulunduğu gerek Nihal Atsız tarafından kendisine yazılan mektuplar ve gerek - tahkikattaki (dava dosyası sahife 258) ifadesinde:

"Fethi Tevet'i Atsız mecmuayı çıkarırken yani 931-932 senelerinde yazdığı şiirlerden tanırım. Askerî tıbbiyeye girdikten sonra şahsan tanıştık. Benimle aynı fikirdedir. Cumhuriyet, hükümet, Büyük Millet Meclisi hakkımdaki fikirlerimi onunla görüştüm. Oda benimle hemfikirdir. Kendisi asker olduğu için muhitindeki genç subaylara ve harbiye stajyerlerine müessir olmağa çalışmaktadır. Fikir sahasında tamamen birleşmiştik. Ben kendisine her hangi bir şekilde hükümete karşı hareket etmek gibi fikir vermedim. İkimiz de hadiseleri aynı zaviyeden görüyorduk." şeklindeki beyanı maznunun sarih ikrarile ırkçılık ve turancılık hareketlerine ordu mensubu olduğu halde ve propoganda yapmak suretile siyasî makale neşreterek faaliyet gösterdiği sabittir.

d)- Alparslan Türkeş:

332 senesinde Kıbrıs'ta Lefkoşe'de doğmuştur. Küçük yaşta asker ocağına iltihak eden Alparslan Türkeş 937-938 senesinde Nihal Atsız'ın pençesine düşmüş ve siyasî faaliyetten tamamen uzak askerî camianın temiz havasını bulandıрмаđa yeltenmiştir. Atsız'ı gölgede bırakacak derecede ırkçı, turancı ve menfidir.

Tahkikattaki sarih ifadesinde: "Türkiye'de yalnız Türk soyundan gelenler yaşamalıdır. Bilhassa devlet mekanizmasına katıyen karışık ırklar getirilmemelidir. Karışıklar çıkarsa çok az kalacağı - mızdan Asyadaki Türklerle birleşmemiz zaruridir." diyor.

Nihal Atsız'a hitaben yazdığı dava dosyasına bağlı 4/4/944

tarihli mektubunda: "Milletin içinde bulunduğu tehlikelerden kurtulması mümkündür. Atsız'ın kılıncından keskin olan kalemi bu işi her halde muvaffakiyetlendirecektir. Kalem kifayet etmezse o zaman işi silâhlara bırakacağız. Türkçülük (yani ırkçılık, turancılık) yolunda ruhumuz, yüreğimiz, kılınçlarımız seninle beraberdir. Ebedî Türk milleti mes'ut ve şerefli günlere kavuşacak, bütün Türkler bir devlet halinde bir bayrak altında toplanacaklardır." diyen maznun; tahkikatta bu mektubu hakkında "ben bu çeşit yazıyı herkese yazarım. Buradaki maksadım, sınırdışı Türkleri evvelâ; Atsız'ın kalemının yaratacağı muhitle, bu kâfi gelmezse o zaman milletçe silâha sarılacağız diyor." Her bakımdan Nihal Atsız'ı hareket ve isyana teşvik eden cümleler tamamen ırkçı ve turancı fikirlerle doludur. Suçu sarihtir. Nihal Atsız bu maznun hakkında (dava dosyası sahife 258) "Alparslan'ı Harp okulunda iken tanıdım. Maltepe atış okuluna subay olarak geldi. Ben ona ırkçılık ve turancılık hakkındaki görüşlerimi ve gayelerimi söyledim. İtimat ettiğim için Meclis, hükümet hakkındaki isnatlarımı da söylemişimdir. Oda benim bütün sözlerime iştirâk ediyordu. Tamamen turancı ve ırkçıdır. Bana tehlikeli adde-dilebilecek yani hükümetin mevcudiyeti ile alâkadar elfazı havi - mektuplar yazdı. Fikirlerini arkadaşları arasında yaydığını da mektupla bildirmişti." şeklindeki beyanile de maznunun subay olduğu halde Teşkilâtı esasiye kanununun ana vasıflarına muhalif milliyet ve dış emniyeti muhil propaganda yaptığı sabittir.

e)- Fazıl Hisarcıklı:

333 senesinde Kayseri'de doğmuştur. İlk, orta ve lise tahsilini memleketinde ikmâl eden maznun 1943 senesinde Orman fakültesinden mezun olarak kısa bir memuriyetten sonra yedek subay okuluna giderek ordu camiasına katılmıştır. Ordunun tertemiz havasını ırkçılık, turancılık ve menfi fikirlerle bulandırmaya çalışan bu maznun da 942 senesinde tanıştığı Nihal Atsız'a kısa bir zamanda bağlanarak bidayette neşrettiği mecmualara abone tedarik etmek ve propaganda yapmak suretile menfi hareketlerinin esaslı elamanı olmuştur. Yedek subay okulunda Zeki Özgür ve hafta tatillerinde Cemal Oğuz Öcal ile birleşen maznun gayelerinin tahakkuku için iş bölümü yaparak teşkilâtli ve plânlı bir şekilde çalışmak hususunda onları ikna etmiş ve Nihal Atsız ile Reha Oğuz'un tekrar birleşerek tek cephe ile faaliyetlerinde müessir bir rol oynamıştır. Tahkikattaki ifadesinde: faaliyetlerini tamamen ketmeden maznun; Nihal Atsız'a hitaben yazdığı dava dosyasına bağlanan 2/Mart/944 tarihli mektubun-

da "Sofuoğlu Zeki'nin barışma teklifi hususunda fikrimi soruyorsun çok mütehassıs oldum. Yedek subay okulundaki yakın arkadaşlardan dört beşi ile bu mevzu üzerinde konuşup mutabık kaldığımızı Sofuoğlu'nun tabii olarak taraftarı bulunduğu bu fikri o toplantıdan sonra daha kuvvetle müdafaa ettiğini biliyorum. Sofuoğlu bizleri de temsil ediyor. Hepimiz elele verip programla ve daha çok, daha verimli çalışmalıyız. Anlaşmamız, iş bölümü yapmamız, teşkilatlanmamız lâzımdır." diyen maznun Nihal Atsız-Reha Oğuz Türkkan barışmasını müteakip 944 senesi nisan iptidalarında sırf Ankara gençliğini harekete getirmek üzere Ankara'ya giden Reha Oğuz Türkkan'ın Kadastro mektebindeki toplantısına, Zeki Özgür ve Cemâl Oğuz'a haber vererek, birlikte iştirâk etmiş ve Nihal Atsız lehinde yapılacak yardım işlerinde faal rol oynamıştır. Bu ve bunu müteakip yapılan gizli toplantılara iştirâk eden maznun daha 10 kadar arkadaşını da kandırarak imzalattığı 11/Nisan/944 tarihli mektubunda Nihal Atsız'a: "Maarif vekâleti tarafından haksız olarak işten çıkarıldığımız şu günde Ankara'daki lise ve üniversiteli Türkü gençler üzülmemenizi dileyorum. Hiçbir hadise bizi ülkü yolundan döndüremez. Güz aylarında toplanan kurultayların engin heyecanını ruhumuzda yaşatıyoruz." demekle tertip ettikleri ve kurultay adını verdikleri gizli toplantıları da sarahaten zikretmektedir. Bu arada fırsat bularak Kayseri'ye giden maznun orada da genç ve körpe çocuklara telkinlerde bulunmuştur. Yine dava dosyasına bağlı Nihal Atsız'a hitaben yazdığı 17/5/944 tarihli mektubunda: "Son hadiseler hepimizi müteessir etti. Bu davanın nasıl insanlara ihtiyacı olduğunu ve nasıl taktik kullanılması gerektiğini ve davanın kazanılması için davacıların ne kadar sabır, azim, enerji sarfetmesini icabettiğini biliyoruz. Bizler bu yola her şeyi bilerek şuurla çıkmışızdır. Engel olmak isteyenlerin kimler olabileceğini evvelden kestirmişisdir. Bu hususta kıymeti lafa vermediğim için sözümü kesiyorum. Orhan Şaik ve Osman Turan'ın vekâlet emrine alınmalarına üzülmekten başka bir şey yapamadım. Başka ne yapabilirdim ki? Allah hepimize sabırlar versin. Size dallandırıp budaklandırdıkları bu kaza geçmiş olsun işi biz büyütmediğimiz için size değil onlara geçmiş olsun(!)" diyerek teşkilâtlı hareket ettiklerini ifade etmiş ve aynı mektupta Konya'da, Adana'da, Kayseri'de teşkilâta girmelerine ihtimâl verdiği bazı kimselere, irtibat ve temas vasıtası olarak mecmua ve eserlerinden gönderilmesini rica etmiştir. Nihal Atsız'ın (dava dosyası sahife 257) ifadesinde: "Fazıl Hisarcıklı ile gayet

iyi tanırız. İrkçılık ve turancılık fikir ve faaliyetimiz müste-
rektir." şeklindeki beyanı, Cemâl Oğuz Öcal, Zeki Özgür'ün bu husu-
su müeyyet ifadelerile maznunun ırkçılık ve turancılık propaganda
ve hareketlerinde bulunduğu sabittir.

III- Reha Oğuz Türkkan ve gizli cemiyeti:

Tapu ve Kadastro umum müdürü Halit Ziya Türkkan'ın oğludur.
336 senesinde İstanbul'da doğmuştur. İlk tahsilini Senjorj mekte-
binde mütebaki tahsilini sırasile Ankara Gazi lisesinde ve Ankara
Hukuk fakültesinde ikmâl etmiştir.

a)- Faaliyete nasıl başladı:

Ankara Gazi lisesi 10 uncu sınıfından yani 1936-1937 senele-
rinden itibaren sınıf arkadaşlarına ırkçılık ve turancılık propa-
gandasına başlayan maznun turandaki Türklerle Türkiye'yi birleştir-
mek ve yalnız Türk ırkından müteşekkil büyük bir devlet kurmak ve
bu gayeye muhalif bulunan ve Türk ırkından olmayanların elindeki
hükümeti devirerek ele almak maksadile sınıf arkadaşlarından Cihat
Savaşfer, Hikmet Tanyu, Ceyhun Kansu ve Bülent ile anlaşarak Gürün
adını verdikleri gizli cemiyeti kurdukları, gayelerine ancak ırk-
çılık ve turancılık propagandası yaparak beş sene içinde erişecekle-
rine inanan maznunların sistematik bir şekilde arkadaşlarına telki-
nata başladıkları, bir müddet sonra maznunlardan Reha Oğuz Türkkan
Ceyhun Kansu'ya "senin aile tarafın çerkezmiş diyerek onu uzaklaş-
tırdığı bu bozuşmadan müteessir olan Bülent'in de ayrılması ile Re-
ha Oğuz Türkkan, Cihat Savaşfer ve Hikmet Tanyu'nun birlikte ola-
rak bu uğurda yürüme kararı verdiklerini, 938 senesinde liseyi
ikmâl eden maznunların sırf bu maksatla Ergenekon mecmuasını neşret-
tikleri ve maznun Reha'nın Ankara'da ırkçı ve turancı olarak tanı-
lan Hüseyin Namık Orkun ve bu çığırın şefi geçinen Nihal Atsız'a
giderek; yaşının küçüklüğü sebebiyle belki kurduğu gizli cemiyete
inanmazlar diye "Biz Atatürk'e ve rejime muhalif bulunan bir şahsın
idaresinde ırkçılık ve turancılığı tahakkuk ettirecek gizli ve kuv-
vetli bir cemiyete mensubuz. Siz de dahil olursunuz? dediği, "Ni-
hâl Atsız daima inhisarı altına aldığı şefliği elinden kaçırmak is-
temediğinden bu fikre yanaşmadığı; her nedense Hüseyin Namık Orkun
iltifat ederek mecmuanıza daima yazı veririm"dediği ve bilahara
daima telkinatı altında bulundurduğu talebesi Amme şahidi Ziya Öz-
kaynak'ın çağırarak (Dava dosyası sahife 282) "Ziya; Reha Oğuz
Türkkan adındaki bir genç Ergenekon adında bir mecmua çıkıyor -
gayelerimize uygundur. Ben bu genç ile görüştüm. Sana da adresini

vereceğim git görüş, anlaş" dediği, Reha Oğuz'da iki defa temas eden Ziya Özkaynak'ın onun: "ırkçı ve turancı bir hükümet kurmak lâzımdır, bu günkü hükümet hiçbir şey başaramıyor. Biz hükümeti ele almak için gizli bir teşkilât kurduk. Atatürk'e muhalif bir doktorun idaresindeyiz. Bir çok subaylar cemiyetimize dahildir. Muhafız alayı ve Sarıkışla subaylarını elde ederek bu kuvvetlerle merkezden anı bir darbeyi hükümet yapacağız. Ecnebi bir hükümetle daima temastayız. Bize silâh ile yardım edecek. Doğru Büyük Millet Meclisine girerek evvelâ mebusları tevkif edip iktidarı alacağız. İşte benim ihtilâl için Almanya'dan getirdiğim zehirli gaz atan tabancam diyerek iki namlulu bir tabanca gösterip sende gizli cemiyetimize gir sözü ile karşılaştığı" bu acayip düşünceleri küstahlık telekki eden Ziya Özkaynak'ın Reha Oğuz Türkkan'a "senin yaptığın donkişotluktur" dediği ve hocası Hüseyin Namık'a da vaziyeti anlatarak böyle bir gizli cemiyete giremeyeceğini bildirdiği, her nedense fikrinde ısrar eden Hüseyin Namık Orkun "korkma bu cemiyete gir netice hayırlı olacaktır tarzında ısrarda bulunmuş ise de Ziya Özkaynak'ın girmediği; Ergenekon mecmuasının küstahlığı sebebiyle kapatılması üzerine 10/6/939 tarihinde Bozkurt mecmuasını neşre başlamışlarsa da kısa bir zamanda o da kapatıldığı:

b)- Hükümet ve rejime karşı menfiliği bariz bir şekilde mecmualarında tecelli eden Reha Oğuz Türkkan fesatçı fikirlerini daha iyi maskeleyebilmek gayesile 939 senesinde tanınmış şahsiyetlerin samimi alâkalarını suiistimâl ederel onların nüfuz ve himayesinde merkezi Ankara'da müessis kendisi olmak üzere Kitapsevenler kurumu adındaki cemiyeti vücade getirdiği, verdiği beyannameye göre cemiyetin gayeleri:

1-Türk inkilâbına yarayan altı ok'un prensiplerini kültür âhemimize sokan,

2-Umumî kültürü yükselten ve ilmî zihniyeti aşılaman,

3-Müneverde, millette ve gençlikte milletin terakkisi için faydeli duyguların kökleşmesine yarayan,

4-Çocuklar için tesirli ilmî pedagoji,

eserlerinin yayımını temin etmek ve bu çeşit eserlerden bir kütüphane vücade getirmek olarak gösterilmişse de; "bu gayelerdeki masuniyet ve faideler gibi kuruma iyi niyetlerle giren pek maruf ve değerli zevata rağmen bunların bilgisi dışında olarak" maznun Reha Oğuz Türkkan'ın sarih ikrarına nazaran (dava dosyası sahife 95) "Ben kitapsevenler kurumunu ırkçılık ve turancılık propagandası yapmak ve gürem gayelerine uygun bir zemin hazırlamak için ihdas

ve netekim bu gaye ile neşriyata başladım." şeklindeki ikrarı, cemiyeti derhal gayelerine uydurmak ve kalabalık bir kitleyi kendisine bağlayabilmek için Üniversiteliler, liseliler, memurlar, muallimler, serbest meslek kolları diye bir takım propaganda teşkilâtı yaparak kolların başına bu sıralarda tanıştığı İsmet Raşin, Cihat Savaşfer'i getirdiği, İstanbul'da bulunan bu elamenlerle bizzat vücade getirdiği şifre ile muhabere ederek İstanbul'da da bir şube açıp işin mahiyetini bilmiyen bir çok genci bu kuruma bağladığı; Nurullah Barıman'ın (dava dosyası sahife 86) "Reha ile 939 senesinde Ankara'da tanıştığım zaman beni kitapsevenler kurumuna götürdü. O gün turancılık yani Türk birliğinin kurulması için ne gibi kitaplar neşredileceğini görüştük. Herkes dağıldıktan sonra Reha beni muhtelif kollardan liseliler kolu başkanlığına ayırdı. ve gayelerimizin ırkçılık turancılık propagandası yapmak olduğunu söyledi. Ben bunun için Bursa'ya da gittim. Mahrem hususatı bize şifre ile bildirirdi" şeklindeki ikrarı. İsmet Tümtürk'ün (Dava dosyası sahife 59) "Irkçılık ve turancılığı esaslı şekilde yaymak için teşekkül eden kitapsevenler kurumunun hem İstanbul şubesi ve hem üniversiteliler kolu başkanı idim. Reha Oğuz Türkkkan ve Nurullah Barıman ile mahrem bazı hususları görüşmek üzere Atatürk'ün yeni harflerle tabolunan nutkundan bir şifre vücade getirdik ve bu şekilde muhabere de ettik." şeklindeki ikrarı, Hikmet Tanyu, Hamza Sadi Özbek'in bu ikrarları tamamen teyit eden ifadeleri, bilhassa "Güfemcilerin" remzi olan Halk partisinin altı okuna mukabil bir yay üç okun kurumun resmî mührünü teşkil etmesile; Kitapsevenler kurumunu gizli gürem cemiyetine vasıta edilerek propagandaya zemin açtığı ve fakat faaliyetinin parti undelerini aştığının sezilmesi üzerine bir taraftan iyi niyetli zevatın ayrılmaları, diğer taraftan kurumun halkevlerine bağlanması üzerine maznun Reha Oğuz Türkkkan maksatlarını yalnız ve tamamen gizli faaliyetle elde etmeğe karar vermişti.

c)- 1940 senesinde kitapsevenler kurumunun halkevlerine ilhakından sonra yalnız gizli faaliyete karar veren maznun Reha Oğuz Türkkkan'ın o sıralarda Ankara'da bulunan Nurullah Barıman , Hamza Sadi Özbek, Hikmet Tanyu'yu evine davet ederek tertip ettiği bir toplantıda: "artık yapılacak bir iş kalmamıştır . Hükümet gayelerimize uygun hareket etmiyor. Fırsat kaçırıyor. Bize de müdahale etti. Cemiyeti lağvetti. Gizli teşkilâtle faaliyetimize devam ve hükümeti devirmekten başka çare kalmamıştır. Ben programı hazırladım. Gizli cemiyetimiz Güremdir cemiyetimize dört batın Türk olduğunu isbat edenler girer. Merkez Ankara'da olacak, vilâyetlerde şubeler kuracağız

Evveleminde bir mecmua altında toplanalım" diyen Reha Oğuz Türkkan'ın fikirlerini hepsi kabul ederek bu hususlarda ittifak ettikleri, maznun Reha'nın keyfiyeti Cihat Savaşfer'e de bildirerek onun da muvafakatini istihsal ettiği, bidayette bu suretle faaliyete geçen maznunların 941 senesinde ikinci defa müsaadesini aldıkları Bozkurt mecmuası altında toplanarak gizli cemiyetlerini teşkilât ve gayelerini plânlı bir surette tesbit ettikleri,

Gayeleri:

1-Asya'daki esir Türkleri Türkiye ile birleştirerek saf Türk ırkından müteşekkil bir devlet kurmak.

2-Bu hususa müsait olmayan bu günkü Türk hükümetini merkezden anı ve sür'atli bir hükümet darnesi yaparak kan dökmeksizin yoketmek. Onun yerine ırkçılık ve turancılığı tahakkuk ettirecek milliyetçi hükümeti kurmak.

3-Propaganda yaparak gizli cemiyeti Türk ırkından aza ile takviye etmek.

4-Bütün azalara gayeleri ihtiva eden (bir yemin şekli ile) merasimle yemin ettirmek olarak tesbit ettikleri; 1941 senesinde muhtelif idare yerlerinde tabanca, kur'an ve Türk bayrağı üzerine ant içerek dahil olan azalar şunlardır:

- 1-Kurucu ve şef Reha Oğuz Türkkan
- 2-Yüksek mühendis mektebi 4 üncü sınıf talebelerinden Cihat Savaşfer
- 3-Dahiliye Vekâleti evrak kalemi memurlarından Hikmet Tanyu
- 4-Yüksek mühendis mektebi 4 üncü sınıf talebelerinden Muzaffer Eriş
- 5-Yüksek mühendis mektebi 4 üncü sınıf talebelerinden Fehiman Altan
- 6-Aydın maliye tahsil şefi Hamza Sadi Özbek
- 7-Boğaziçi lisesi talebelerinden Yusuf Kadıgil
- 8-Yedek asteğmen Nurullah Barıman
- 9-Istanbul Belediye murakiplerinden İsmet Tümtürk
- 10-Yedek asteğmen Zeki Özgür'den ibaret olduğu Reha Oğuz Türkkan'ın (dava dosyası sahife 93):

"Türk birliği kurmak gayesile Ceyhun Kansu, Cihat Savaşfer, Hikmet Tanyu, Bülent ve İlhan ile anlaşarak bu yolda faaliyette bulunmak üzere gürem adını verdiğimiz gizli cemiyeti kurduk. Bilahare Ceyhun Kansu, Bülent ve İlhan çekildiler. Biz bu maksatla faaliyete geçtik. Ergenekon mecmuasını neşrettik. Ben gözümdeki rahatsızlık sebebiyle İtalya ve Almanya'ya gittiğimde gençlik teşkilâtlarile temas ettim. Geldikten sonra güremi Ergenekon mecmuası etrafında topladım. Hüseyin Namık Orkun ve Nihal Atsız'ı da almak istedi isem de Hüseyin Namık Orkun yalnız yazı verdi. Ergenekon

hükümet tarafından kapatıldı. Bozkurt mecmuasını neşrettik. O da kapatıldı. Kitapsevenler kurumunu ihdas ettim. Bu suretle ırkçılık ve turancılığı yayınlarken yine hükümet müdahale ederek bizi halkevlerine bağladı. Bundan sonra gizli faaliyete karar vererek Cihat ile benim aranda ötedenberi mevcut güremi ihya etmeyi düşündüm. Evimde bu sebeple bir toplantı tertip ettim. Nurullah Barıman, Hikmet Tanyu, Hamza Sadi ve arkadaşı Tahsin Argun geldiler. Teklifimi Tahsin Argun'dan gayrı diğerleri kabul etti. Hatta Hamza Sadi bir kasmımızın Türkistan'da ayaklanma çıkarmak üzere oraya gitmesini teklif etti. Bilahara teşkilâtımız propogandalarımızla genişledi ve nihayet gizli ittifakımıza Nurullah Barıman, İsmet Tümtürk, Cihat Savaşfer, Hamza Sadi Özbek, Muzaffer Eriş, Fehiman Altan, Yusuf Kadıgil, Zeki Özgür, Hikmet Tayu da dahil oldu. Bir çok toplantılar yaptık. Gürem'e girmek için;

a)- Türk ırkından olmak, ırkçı ve turancı fikirlere inanmak ve teşkilâtın teklif edeceği vazifeyi kabul etmek,

b)- Yemin etmek lâzımdı. Yemin şeklini Nurullah Barıman ile daktilo ile yazılmış iki sahife halinde tesbit ettik. Bıçak yahut tabanca, kur'an ve harita üzerine el koyarak icra edilecekti. Ben Yusuf Kadıgil'e Bozkurt idarehanesinde, Fehiman Altan'a Büyükkada-daki evimizde yemin ettirdim. Diğer üyelere Nurullah Barıman ve Cihat Savaşfer yemin ettirmiştir." şeklindeki ikrarı keza; Cihat Savaşfer'in(dava dosyası sahife 58) :

"Reha bana turandaki Türklerin Türkiye ile birleştirilerek irka müstenit bir hükümet kurulmasını muhtelif şekillerde anlatarak beni ikna etti. Bidayette aramıza Ceyhun Kansu ve Bülent'i de alarak bir teşkilât kurduk. Gayemiz bu teşkilâtı kuvvetlendirip hükümeti devirmek ve Reha'nın şefliği altında turancılığa müstenit bir hükümet kurmaktı. Hatta kurulacak yeni hükümette son zamanlarda - gençliğe çizmeli kilotlu hususî bir kıyafette kararlaştırdık. Reha Oğuz Türkkan bana bir vekillik vadetti. Bir aralık gözündeki rahatsızlık sebebiyle İtalya ve Almanya'ya gitti. Orada propaganda ve gençlik teşkilâtlarını dolaşmış. Gelirkende yapacağımız ihtilâlde kullanılmak üzere zehirli gaz atan iki namlılı bir tabanca getirdi ki bunu ben gördüm. Bidayette neşrettiğimiz Ergenekon mecmuası kapandıktan sonra Bozkurt mecmuasını neşrederek ırkçılık ve turancılık propogandasına başladık. Bu mecmua kapatılınca Reha Oğuz Türkkan aynı maksatla kitapsevenler kurumunu tesis etti. Bu da kısa bir zamanda halkevlerine ilhak edilince Reha Oğuz Türkkan, Hikmet Tanyu, Hamza Sadi Özbek, İsmet Tümtürk, Nurullah Barıman bilahara

yüksek mühendis mektebindeki sınıf arkadaşlarımdan Muzaffer Eriş, Fehiman Altan, boğaziçi lisesi talebelerinden Yusuf Kadıgil (dava dosyası sahife 51) turandaki Türkleri kurtarıp Türkiye ile birleştirerek büyük bir Türk devleti vücade getirmek, bunun başına halis Türk ırkından bir hükümet kurmak, bizim bu fikirlerimize müzahir olmayacak olan bu günkü hükümeti kan dökmeden merkezden sür'atle ve anı bir hükümet darbesi yaparak devirmek için gizli "gürem" cemiyetini kurduk. Bir çok toplantılar yaptık. Bu cemiyete yeminle giriliyordu. Ben Nurullah Barıman ile birlikte Muzaffer Eriş'e, Reha Oğuz ile birlikte Yusuf Kadıgil ve Fehiman Altan'a bir masa üzerine bayrak, kur'an, harita ve tabanca konularak yemin ettirdim. Yemini Reha Oğuz Türkkkan ile Nurullah Barıman hazırlamış ve daktilo ile yazılmıştı. Aşağı yukarı gayeleri ihtiva etmekte ve yakalanna halinde katiyen teşkilâtın ele verilmiyeceği yazılı bulunmakta idi. Gizli cemiyet şimdilik mensubinine matbaada iş veriyordu." şeklindeki ikrarı ve bunu teyit eden dava dosyasına bağlı hatıra defterinin birinci sahifesindeki "Ankara Gazi lisesi 10 uncu sınıfında - Oğuzla tanışmaklığım benim bir çok hadiselerde rol oynamama sebep olduğu gibi hayatımı yeknesak gidişten kurtardı. Ceyhun'un ayrılmasına çok üzıldüm. Ya o yemin etmenin insanı baştan aşağı titreten büyüleyici tesiri ...." şeklindeki muhtıra ve yine Muzaffer Eriş'in (dava dosyası sahife 72)

"Yüksek mühendis mektebinde sınıf arkadaşım Cihat Savaşfer ile iyi ahbaptım. Daima Türkçülük ve ırkçılık üzerine konuşurduk. 941 senesinde bir gün bana seni de gizli cemiyetimize alıyoruz. Ankara'da bir merkezimiz var. Bizi orası idare ediyor dedi. Bir gün birlikte Bozkurt mecmuası idarehanesine gittik. Nurullah Barıman, Cihat Savaşfer ve ben bir masaya oturduk. Bana gayemizin Asyadaki Türkleri kurtarıp Türkiye ile birleştirerek saf Türk ırkından bir hükümet kurmak ve bu gayeye müzahir olmayan bu günkü hükümeti merkezden kan dökmeksizin anı bir hükümet darbesi yaparak elde etmek, yakalanna halinde gayeleri de katiyen söylememekliğimi ihtiva eden bir kâğıdı Nurullah Barıman kelime kelime okudu. Bende bir elimi masanın üzerinde hazırlanan bayrak, kur'an ve otomatik tabanca üzerine koyarak yemin ettim. Şimdilik mecmua idarehanesinde hizmet edebileceğimizi ileri de hakiki gayeler üzerinde vazife verileceğini söylediler." şeklindeki ve yine İsmet Tümtürk'ün(dava dosyası sahife 64) "yer yüzünde 20 milyonluk küçük kitleler artık tutunamaz. Bu sebeple halis Türkleri birleştirmek, Türk ırkından bir devlet kurmak lâzımdır. Ben fikirlerimi kuvvetli olduğunu zannetiğim kale-

mimle ve şifahen yayarım. Reha da benim ile aynı fikirde olduğu için tanıştık. Kitapsevenler kurumuna girdim. Beni Reha Oğuz Türkkan kurumun Üniversiteliler kolu başkanı tayin etti. Kurumun gayesini de ırkçılık ve turancılığı yaymak olarak biliyordum. Reha ile aramızda mahrem hususları görüşmek üzere büyük nutkun yeni harflerle basılışını şifre olarak kullanıyorduk. Kurumun halkevlerine bulunduğu ve eşyaları kaçırmaklığımızı Reha şifre ile bildirdi. Kitapsevenler kurumu dağıldıktan sonra ben, Reha Oğuz Türkkan, Hamza Sadî Özbek, Cihat Savaşfer, Muzaffer Eriş aynı gayeler üzerinde sistematik bir şekilde ırkçılık ve turancılık yaymağı kararlaştırdık. ve çıkardığımız Bozkurt mecmuası etrafında toplandık. Bir çok defalar toplantılar yaparak faaliyetlerimiz üzerinde konuşmalar yaptık.

a)- Kurultay ana yasası:

Türkiye ve hariçteki turancıları dağınk vaziyetten kurtarıp birleştirmek ve Rusya'ya karşı icabında harekete geçmek için bir kurultay ana yasası tanzim ettim. Bundan bir nüsha Nurullah Barımana vermiştim. (Dava dosyasına bağlanan kurultay ana yasasının esasları şudur:)

1- Türkiyede turancılık ve ırkçılığı kat'f zaferine kadar Türk lüğü kurtarıp yükseltmek vazifesini kurultay üzerine almıştır. Bu oluncaya kadar her işte en üstün kurul budur.

2- Kurultaya üye olmak için öz Türk olmalı ve Türklük için yapabileceği fedâkarlığa hudut bulunmamak lâzımdır.

3- Gaye için yapılmayacak iş yoktur.

b)- Türk ulusunun ana yasası:

Bir fırsât zuhurunda teşekkül edecek Türkistan birliğine modern bir ana yasa hazırladım ki arama neticesi üzerinde bulunan ana yasa odur. (dava dosyasına bağlanan ana yasa da acayip bir devlet idaresi ihdas ve yalnız ırka kıymet vermektedir.) " şeklindeki ikrarı diğer maznun Nurullah Barıman, Hikmet Tanyu, Hamza Sadî Özbek, Fehinan Altan, Yusuf Kadıgil, Zeki Sofuoğlu Özgür'ün bu ifadeleri tamamen teyit eden sarih ikrarları, âmme şahidi olarak yeminle dinlenen Tahsin Argun, Ziya Özkaynak'ın şahadetleri, aralarındaki muhaberat ve bilhassa mevkufla bulunan maznunlardan Reha Oğuz Türkkan, Cihat Savaşfer ve Muzaffer Eriş'in men'i ihtilât kararına rağmen Cihat Savaşfer'in tanzim ve diğer maznunlara göndermeğe muvafak olduğu dava dosyasına bağlanan mors alfabesine benzer işaretlerle divarlara vurmak suretile yaptıkları muhaberede Reha Oğuz Türkkan'ın bitişik odada bulunan Muzaffer Eriş'in divarına vurarak

(Muzaffer Eriş'in dava dosyası sahife 176 ifadesine nazaran):

"Ne şekilde ifade verdin diye sordu. Bende gizli cemiyet kurduğumuzu, yemin ettiğimizi, hükûleti devirmek istediğimizi söyledim. Canı sıkıldı. Bunları söylemiyeydin. Saklasaydınız dedi ve müteakiben yine divarı vurarak (bir mektup hazırlıyorum, bunu dışarda ki musluğun altına koyacağım al oku, sonra Cihat'a aynı şekilde ver) dedi. Aldım, bu kâğıda ifadeleri tevil edin değiştirmeye çalışın diye yazıyordu. Bende bunu okuduktan sonra yerine bıraktım" şeklindeki itirafı ve keza Muzaffer Eriş'le aynı odada kalması sebebiyle mors alfabesine muttali olan bütün bu görüşmeleri dinleyen diğer bir suçtan mevkuf anne şahidi Hüseyin Yalçınlar'ın şahadeti, bu hususa dair 9/7/944 tarihli zabıt varakasıyla maznunlardan Reha Oğuz Türkkân'ın şefliği altında 10 maznunun merkezden âni bir darbe ile hükûmeti devirmeğe matuf yeminli gizli cemiyet kurdukları, ırkçılık, turancılık propagandası yaptıkları sabit olmuştur.

IV- Hüseyin Namık Orkun:

Gazi Terbiye enstitüsünde tarih öğretmeni olan bu maznun, ırkçı ve turancılardan olup etrafa ve bu arada talebesi Ziya Özkaynak; Cemâl Oğuz Öcal ve Reha Oğuz Türkkân'a her fırsatta aynı fikirleri telkinden ve bu harekette ön safta faaliyet gösteren Reha Oğuz ile Nihal Atsız arasındaki şahsî anlaşmazlıkların bertaraf etmeği kendisine bir iş edinmekten fariğ olmamıştır. Tahkikatta benim gizli cemiyet ile alâka ve malûmatım yok dediği halde dava dosyasına bağlı olup Nihal Atsız'a hitaben yazdığı 21/4/943 tarihli mektubunda:

"Reha beni çıkardığım broşürden dolayı tehdit ediyor; mahkemeye verecekmiş. Şayet böyle bir şey yaparsa mahkemede gizli cemiyeti bütün teferruatıyla ortaya döküp rezil edeceğim" diye yazması; ırkçı ve turancı hareketle yakından ilgili olduğunu ve bu hareketi geriden idare ederek nazım rol oynadığının bariz delilidir.

V- Doktor Hasan Ferit Cansever:

1891 senesinde İstanbul'da doğmuştur. İfadesine nazaran; 1326 senesinde henüz tıbbiye mektebi talebesi iken Türklerin ilmi, içtimai ve iktisadi seviyelerinin yükselmesi ve millî varlıklarını şuurulu bir tarzda hissetmeleri gayesiyle kurulan Türk ocaklarının uzun müddet kâtibi umumiliğini yapmıştır. Ocakların lağvı üzerine uzun bir sükûnet devresi geçiren doktor çok sıkı münasebet tesis ettiği profesör Zeki Velidi'nin harple başlayan siyasî ihtirasları karşısında kendisini zaptedememiş ve onunla birlikte Türk yurdu mecmuasını neşre başlamış ise de hadiselerin gayelerine engel olacak

şekilde cereyanı sebeble neşriyatını durdurmuştur. Yapılan arama neticesi üzerinde taşıdığı cüzdanından ve muayenehanesinde zuhur eden Zeki Velidi Togan'dan aldığını bildirdiği "Tutsak Türk il ve uluslarının temsil komitesi" ve "Tutsak Türk illeri birliği, dilekler" isimlerini taşıyan vesikalar Zeki Velidi Togan'ın faaliyetlerine bigâne kalmadığının delilidir.

Memlekette her yeniliği bir masonluk eseri addeden doktor bir taraftan atak diye tavsif ettiği Nihal Atsız, Reha Oğuz Türkkan ve diğer arkadaşlarına doğru, itidal tavsiye ederek kontrolden geri kalmamıştır.

Barışma:

Hakikatte paylaşamadıkları şeflik yüzünden Nihal Atsız ve Reha Oğuz Türkkan'ın birbirlerine ırkî isnatlarda bulunmak içyüzlerini umumî efkâra aksettirecek "hesap veriyoruz", "Hesap böyle verilir" gibi yazılar neşrettikleri sırada ırkçı ve turancı faaliyetleri plânlı bir surette idare edenlerin yani Zeki Velidi, Hüseyin Namık Orkun, Hasan Ferit Cansever'in son zamanlarda bu iki gurupu birleştirmek, bir kuvvet olarak kendilerini hissettirmek lüzumunu duyduklarını görüyoruz. Maznun Zeki Velidi Togan'ın Reha'ya hitaben yazdığı dava dosyasına bağlı 10/1/943 tarihli mektubunda:

"Azizim Oğuz; Yurt ve dünyanın son nüshalarını gördüm. Dediklerime bakmadın. Düşmanın eline bir fırsat verdin. Nihal'de sana tahsis ederek bir risale çıkarıyor. İşte durup dururken bu meseleleri çıkardın. Türkçülerle kat'î surette münakaşayı kesmeni rica ederim. Düşman çok, onlarla uğraşmaz. İşte Pertev Boratav, Adnan vesaire ... Çınaraltıcılara da gittim. Dava filân çıkarmamalarını rica ettim" diyor. Keza Hüseyin Namık Orkun'un Atsız'a hitaben yazdığı dava dosyasına bağlı 3/Şubat/943 tarihli mektubunda:

"Atsız'ın Reha gibi bir çocuğa cevap vermesini arzu etmiyorum. Bu münakaşalar iyi tesir hasıl etmez. Bu sebepten Reha'nın terbiyesizliğine ve küstahlığına aldırış etmeyin, düşmanların eline silâh verilmemesini istemekteyim. Merhum Rıza Nur bey bu çocuk hakkında çok iyi teşhis koymuş. İttihatçıların sadık efendisi olduğunu yazmıştı" şeklindeki mektupları, bilhassa barıştırmayı aklına koyan Zeki Özgür'ün İstanbul'a gelmeden evvel uğradığı Hüseyin Namık Orkun, profesör Remzi Oğuz Arık'ın öğüt ve tavsiye mektuplarını alarak İstanbul'a geldiği, ilk defa Dr.Hasan Ferit Cansever'i ziyaret ederek Remzi Oğuz Arık tarafından gönderilen mektubu vererek onun da barışmanın elzemliğine dair mütalaasını alıp Zeki Velidi Togan'a gitfiği; esasen bu maksat için çırpınan Zeki Velidi

Togan'ın "derhal arkadaşları bizim eve davet ederek toplayalım" Di-yip 7/Mart/944 günü Dr.Hasan Ferit Cansever, Nihal Atsız, Mehmet Kılahlıoğlu, Nejdet Özgelen, Reha Oğuz Türkkkan, Cihat Savaşfer, Mu-zaffer Eriş, Zeki Özgür, İsmet Tüntürk, Zeki Velidi Togan'ın Beya-zıttaki evinde toplandıkları, Örfî İdare mintakasında resmî makam-lara malûmat verilmeden yapılan ve saatlerce devam eden bu gizli toplantı Zeki Velidi Togan ve Dr.Hasan Ferit Cansever tarafın-dan idare edildiği, Reha Oğuz Türkkkan, Nihal Atsız ve İsmet Tün-türk arasındaki münazaa Hasan Ferit Cansever'in Bozkurt mecmuası imtiyazını üzerine alması ile halledilerek, ülküyü aynı ölüde yayın-lamak ve firiksiyonlara sebebiyet vermemek için Zeki Velidi Togan-ın el yazısı ile (Dava dosyasına bağlı)dört maddelik bir anlaşma tanzim ve hazır bulunanlar tarafından imza edildiği, maznunların sarîh ikrarları, yazılı ve imzalı anlaşmanın mevcudiyeti, hepsini bir arada gösteren fotoğraf ile tesbit edilmiştir.

VI- Saim Bayrak:

Düzce'li 331 doğumlu olan bu maznunun Ankara'da vukubulan rı-mayişleri takip ettikten sonra Samanpazarında Kavaklıdere meyhan-cisine giderek şarap içip Hüseyin Tavukçu, Hâmit Elmas ve Bayram adın-daki gençlerin yanına giderek Hüseyin Tavukçu'nun yakasından tutup sen genç misin? Gençliğini göster bu gün gençleri polisler yakaladı, bir talebeyi de alçak namussuz polisler vurdu. Fakat ayın 9 unda-ki muhakeme sırasında hepsi cezasını görecek, 200 kişi ile beraber isyan çıkaracağım (ayrıca Sayın Reiscumhurumuza gıyaplarında kisa-nen tecavüzatta) bulunmak suretile Sayın Reiscumhurumuza gıyapla-rında tecavüzde bulunduğu ve emniyet kuvvetlerini tahkir ettiği maz-nunun müevvelen vaki beyanı âmme şahitlerinden Hüseyin Tavukçu, Hâ-mit Elmas ve Bayram Karagöz'ün şahadetleriyle sabittir.

Hûlasa; dünya yüzünde ve tarih boyunca kimin kaçınıcı batında nasıl bir tesalüple hangi cetlerden geldiğini tayine imkân olmadığı gibi dili, vicdanı ve irfanı ile birbirine kaynamış millî fertleri birbirinden ayırmak da kabil değildir.

Kökleri pek derin tarihf varlığında olan ve siyasî bir birlik teşkil eden millet için de hiçbir esasa dayanmayan ırkçılık nazari-yesini tatbik kalkmak hakikatte millet ~~ısın~~ de nifak ve tefrika tohumu yaymak değildir?

Bunlar memlekette hizmetleriyle, liyakatlarıyla yer alan her kıymeti lekelemek yolunu tutmuşlardır. Kendi aralarında bile, bo-zuştukları zaman, birbirine ırkî isnatlar yapmaktan çekinmişler-

dir. Bunlar, nifak ve fesadı siyasî bir vasıta olarak kullanıyorlar. Aylık kurtları, ırk nazariyeleri ve hayalî fütuhatharile birer faşist taklitçilerden başka bir şey değildirler.

İrkçılık ve turancılık gayelerile aşıkları müfrit milliyetperverlik bayrağı etrafına görgüsüz, tecrübesiz, heyecanlı gençleri toplamak ve gitgide genişleyen telkinleriyle taraftarlarını arttırmak, nihayet hükümeti devirerek iktidarı ellerine almak istemişlerdir. Bu suretle millî ve vatanî hinayetleri sabit olan:

1- Profesör Zeki Velidi Togan'ın teşebbüsile 1941 senesi temmuz ayında halen Almanya'da bulunan bayan Nuriiman Karadağlı'nın Taksim'deki apartmanında; Almanya'nın yanında harbe girmeyen hükümetimizi anî bir darbe ile devirmek üzere hususî merasimle yemin ederek gizli cemiyet kurmak suretile ittifak eden ve faaliyetlerine muhtelif şekillerde ve yakalanıncaya kadar devam eden maznunlardan profesör Zeki Velidi Togan, Reha Oğuz Türkkan, Cihat Savaşfer, Hamza Sadi Özbek, Nurullah Barıman'ın Türk Ceza kanununun 171 inci maddesinin 2 inci fıkrasına tevfiikan;

2- Aynı maksatlarla hükümeti yine merkezden anî bir darbe ile devirmek için hususî merasimle yemin etmek suretile gizli "Gürem" adını verdikleri cemiyeti esaslı bir surette 1941 senesi sonlarında teşkil eden ve faaliyetlerine yakalanıncaya kadar devam eden Reha Oğuz Türkkan, Cihat Savaşfer, Muzaffer Eriş, Zeki Özgür, İsmet Tümtürk, Hikmet Tanyu, Nurullah Barıman, Fehiman Altan, Hamza Sadi Özbek, Yusuf Kadıgil haklarında Türk Ceza kanununun 171 inci maddesinin 2 inci fıkrasına tevfiikan;

3- Teşkilâtı esasîye kanunumuzun "88 inci maddesinin" "Türkiye ahâlisine din ve ırk farkı olmaksızın vatandaşlık itibarile Türk itlak olunur." şeklindeki ırk tefrikini açıkca reddeden hükmüne rağmen ırkçılık ve turancılık propagandası yaptıkları sabit olan profesör Zeki Velidi Togan, Dr. Hasan Ferit Cansever, Hüseyin Namık Orkun, Nihal Atsız, Reha Oğuz Türkkan, Nurullah Barıman, Zeki Özgür, Cihat Savaşfer, Muzaffer Eriş, Hamza Sadi Özbek, Nejdet Sancar, Orhan Şaik Gökyay, Hikmet Tanyu, Fazıl Hisarcıklı, Saim Bayrak, İsmet Tümtürk'ün Türk Ceza kanununun 142 inci maddesine tevfiikan cezalandırılmaları, aynı fiili ordu mensubini bulunduğu halde ordu dahilinde izinsiz mecmua neşrederek ve siyasî makale yazarak işlemek cür'etinde bulunan Dr. Üsteğmen Fethi Tevet, Üsteğmen Alparslan Türkeş'in Askerî ceza kanununun 148 inci maddesine tevfiikan ve hareketlerinin vahameti sebebiyle aynı kanunun 32 inci mad-

desi nazara alınarak;

Bu fiili ordu mensuplarına karşı işleyen Nihal Atsız hakkında da Askerî ceza kanununun 148 inci maddesi nazara alınmak;

Zeki Velidi Togan, Reha Oğuz Türkan, Cihat Savaşfer, Muzaffer Eriş, Nurullah Barıman, Hamza Sadi Özbek, İsmet Tümtürk, Zeki Özgür, Hikmet Tanyu'nun ayrı kastı cürmillerle işlenmiş müteaddit fiillerinden dolayı tayin olunacak cezalarının Türk Ceza kanununun 30 uncu maddesine tevfikan içtimaı,

4- Nihal Atsız'ın şahadat ve vesaik ile sabit olan hükümetin, Büyük Millet Meclisinin manevî şahsiyetlerini alenen ve çok ağır bir surette tahkirinden dolayı Türk Ceza kanununun 159 uncu maddesine tevfikan,

5- Nümayiş tertip, tanzim ve tatbik ederek hükümet merkezinde dahilî ve harici emniyeti ihlâl edici hareketlerde bulunmak suretiyle millî menfaatlere zarar veren maznun Nihal Atsız, Cemâl Oğuz - Öcal, Cebbar Şenel, Sait Bilgiç'in Türk Ceza kanununun 161 inci maddesine tevfikan cezalarının tayini ve bu suretle ayrı kasıtlarla müteaddit fiiller işleyen maznun Nihal Atsız hakkında aynı kanunun 30 uncu maddesi hükmünün nazara alınması;

6- Sayın Reiscumhurumuzun giyaplarında tecavüzatta bulunan, devletin emniyet kuvvetlerini tahkir eden diğer maznun Saim Bayrak hakkında Türk Ceza kanununun 158/2, 159, 79, 30 uncu maddeleri hükmünün tatbiki suretile cezalandırılmalarına, gayri mevkuf maznurlardan Yusuf Kadıgil'in tevkifine, duruşmanın 7/9/944 tarihine rastlayan *Perşembe* günü saat 10 da Komutanlık Bir numaralı Örfî İdare mahkemesinde yapılmak üzere son tahkikatın açılmasına ve halen Almanya'da bulunan Nuriiman Karadağlı, kocası Ahmet Karadağlı, ve ikametgâhı tesbit edilemeyen Heybetullah haklarındaki davanın tefrikine karar verdim.

As.Adli hakim

16. as. 1949

(Kâzım Alöç)

Örfî İdare K.

Korg.

S. Noyan

(Sâbit Noyan)

Sayın Orhan Şaik Gökyay'a ait Yazılı Delillerin

M ü n a k a ş a s ı

saat 10.30

TDVİSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 056-81/20

Dava dosyasında mevcut Orhan Şaik Gökyay'ın iddianame'ye geçen mektupları deye işaretlenmiş büyük beyaz zarf içinde dört mektup ve bir kart-postaldan (Nihâl Atsız-Reyzullah caddesi-Maltepe(Martal)-İstanbul) adresli ve Cebeci-Ankara, Maltepe-İstanbul posta damgalı ve üzeri kırmızı mürekkep kalemle N.90 deye işaretlenmiş mektup zarfı içinde bulunan beyaz renkli bir mektup kâğıdına yazılmış 5.II.1943 tarihli (Eski arap harfleriyle kurşun kalemle) Gökyay imzalı iki sahifelik ve "Nihâl amca" deye başlayan mektup okundu. Buna karşı ne deyecekleri alâkadar maznunlardan soruldu.

Orhan Şaik Gökyay: Şimdi okunan mektubu ben yazdım. Nihâl Atsız'a gönderdim. Yazı ve imza benimdir. Mektup münderecatına bir deyeceğim yoktur.

-Protokol caridir'den maksadınız nedir?

-Mektubun sonunda "protokol caridir" denmektedir ibaresinden kasdım akraba tanınan herkese karşı ayrı ayrı selâm yazmak yerine kullanılmasını aramızda kararlaştırmaktan ibarettir. "Çörçil'in ziyaretinden sonra dahi" ifadesi de mi-zahî bir maksatla dolayısıyla yazılmıştır.

Reha Oğuz Türkkan'a karşı yapılan ırkî isnadın Nihâl Atsız tarafından çıkarılan "Hesap böyle verilir" broşüründe gördüm ve ben de bunun üzerine mektubuma yazdım. Reha Oğuz Türkkan'ı evvelce tanımam. Yalnız yazılarından tanırım. Ve yine onun hakkında ileri sürülen "ermenî soyundan gelme" iddiasını da daha evvel işitmiş değilim.

Nihâl Atsız.-Şimdi okunan mektubu Orhan Şaik Gökyay bana yazmıştır. Aldım, okudum, hiç bir kimseye okumuş değilim, başka bir deyeceğim yoktur.

Yine aynı büyük zarfta bulunan mektuplardan (Nihâl Atsız, "Maltepe-İstanbul) adresli Cebeci-Ankara, 26.6.1943 Maltepe-İstanbul posta damgalı ve kırmızı renkli kalemle 27 rakamıyla işaretlenmiş mektup zarfı içindeki beyaz renkli üç esericedit kâğıdına arap harfleriyle iki buçuk sahife olarak, yazı kalemiyle sabit mürekkeple yazılmış 26.6.1943 tarihli ve "el-malûm, biraderiniz" deye nihayetlendirilmiş "Nihâl amca beyahu" deye başlayan mektup okundu ve maznun Orhan Şaik Gökyay'ın eski arap harfle iyle yazıldığı şimdi tasrih edilen bu yazının kendi yazısı olmadığı, buna bağlı ve sarı renkli ince bir kâğıda daktilo ile yeni harflerle yazılmış yazının kendisi tarafından yazılmış bulunduğunu söylemekle bu yazı okundu ve bu yazının imza yerinde kurşun kalemle yazılmış "Eş-Şaik el-Kavsikuzahî" yazısının kendi el yazısı bulunduğunu söyledi. Buna karşı ne deyecekleri alâkadar maznunlardan soruldu.

Orhan Şaik Gökyay.-Şimdi okunan mektubu ben daktilo ile yazdım. Ve altını malûm veçhile imzaladım. "Kavsikuzah" Gökyay'ın atasıdır. Nihâl Atsız'a gönderdim.

Orhun mecmuasının ilk iki sayısının arka kapaklarında Orhun mecmuasına gönderilecek yazıların benim adresime gönderilmesi hususu ilân edilmişti. Bundan maksat ta şimdi okunan mektubumda da kayıt ve tasrih etmiş olduğum veçhile yazılarının Orhun mecmuasına girmesini istemediğimiz ve benimle dargın bulunan bazı "Sukalay-ı muharriririn" in gönderecekleri yazıları önlemek içindi. Bu muharrirler de Hüseyin Namık Orkun, Şakir Ülkütaşır'dır dedi. Bunlar benim yazmış olduğum Dede Korkut eserimi tenkit etmişlerdi. Orhun mecmuasında benim ayrıca bir mesul vazifem yoktur.

-Bartold'dan maksat nedir?

-Bartold rus ve bir Türkiyat âlimidir. Fuat Köprülü gerek eserlerinde ve gerekse makalelerinde bazı ilmf keşiflerinin Bartold'dan olmadığını anlatmak maksadiyle "Bartold'dan bihaber olarak biz de aynı neticeye vardık" dediği gibi biz de mektuplarımızda aynı cümleyi mizahî mânâda kullanırdık.

Selim Sarper'le telefonla görüşülen mecmua meselesi Orhun mecmuası meselesidir.

-Bu Kâbusname nedir?

-Kabusname benim acemceden XIV. üncü asırda türkçeye tercüme edilmiş bir eseri bu günkü dille ve notlarını hazırladığım ve Mercimek Ahmet tarafından tercüme edildiği kayıt ve tasrih edilen, maarif vekâletinin neşrettiği bir eserdir.

-Zeki Velidi'nin kitaplarından maksat nedir?

-Zeki Velidi'nin bildirdiği kitaplar: Benim tarih kurumu için tercümesi lâzım olan eserleri aceince en tercüme etmek ve bu arada aceinceyi kuvvetlendirmek maksadiyle Zeki Velidi'den bazı eserler bildirmesini (istememesini) Nihâl Atsız'dan rica etmiştim. Bunun üzerine Atsız bana iki kitap ismi bildirdi. Bunlar da şimdi okunan mektubumda ismi geçen kitaplardır. İbn Fadlan arapçadır.

-Zeki Beyi'in "Azerbaycan" maddesi yazıyor, bu ne demektir?

-İslâm ansiklopedisinin "Azerbaycan" maddesini Zeki Velidi yazmıştı. Burada ileri ~~söylen~~ sürdüğü fikirlerin bir kısmı beğenilmemiş ve tarih kurumunun hoşuna gitmemiş. Mektupta işaret etmek istediğim nokta budur.

-Zeki Bey'in Bonn'a gidip gelmesi meselesinden de bahsediyorsun?

-Tarih Kongresinde Zeki Velidi ortaya attığı bazı ilmi tezleri dolayısıyla bu fikirleri kongre âzalarından bir kısmı tarafından iyi karşılanmadı. Bunun üzerine Zeki Velidi Türkiye'den ayrılarak almanya'da Bonn'a ve Göttingen'e gitti.

Nihâl Atsız. -Şimdi okunan mektubu Orhan Şaik Gökyay bana yazdı ve gönderdi. Aldım, okudum. Münderecatı hakkında birb deyeceğim yoktur. 1943 te Ankara'ya gittiğim zaman Orhan Şaik Gökyay'da kalmıştım. O Selim Sarper'i tanıyordu. Orhun mecmuasının çabuk neşrine müsaade edilmesi için tavassutunu rica ettim ve her halde sonradan bir istida da göndermiş olacağım ki mektupta bunun Selim Sarper'e verileceğinden bahseilmektedir. Bütün mektuplar hakkında müdafemda ve ayrıca müdafelerini serdeceğim.

Zeki Velidi Togan. -Şimdi okunan mektupta benim hakkımda bahsi geçen noktalar az evvel Orhan Şaik Gökyay'ın tarafından izah edildiği gibidir.

İslâm ansiklopedisinde "Azerbaycan" maddesi olarak intişar eden yazım ilmi bir etüdüdür. Bir çok münakaşalardan sonra nihayet bu noktainazar maarif vekâletince de kabul edilmiştir. Başka deyeceklerim yoktur, dedi.

Yine aynı büyük zarf içinde bulunan yazılardan (Nihâl Atsız-Maltepe-İstanbul) adresli, Ankara- ve Maltepe-İstanbul posta damgalı 4.III.1944 tarihli olarak ve yazı kalemiyle sabit mürekkeple ve yeni harflerle yazılmış Orhan Şaik Gökyay imzalı ve "Nihâl amca" diye başlayan kartpostal okundu ve buna karışı ne diyecekleri alâkadar maznunlardan soruldu.

Orhan Şaik Gökyay. -Bu kartı ben yazdım, yazı ve imza benimdir. Nihâl Atsız'ın benim adresime Ankara'ya gönderdiği Orhun mecmualarını ben Ankara'da Akba kitap evine satılmak üzere bırakıyordum. Bu kartı da kitap evinden çıktuktan sonra yazmıştım. Akba'nın talebi üzerine 103 adet mecmua gönderilmesini istediğim miştim. Kartpostalın tarihi 4.mart olduğuna göre bu sayılar başvekilere hitaben negredilmiş bulunan açık mektubu havi bulunan mecmualardır. Başka deyeceğim yoktur. Aynı mecmualardan daha evvel benim adresime gönderilmiş ve tarafımdan Akba'ya verilmiş olanlar vardı.

Paşa'nın sualı. -Her defasında kaç nusha gelirdi size?

-Her defasında Orhun mecmuasından kaç nusha geldiğini şimdi eyice hatırlamıyorum. 50 veya 100 gelirdi. Ben kitapçıdan parasını alır, Atsız'a gönderirdim, dedi.

Nihâl Atsız. -Şimdi okunan kartpostalı Orhan Şaik Gökyay yazıp bana göndermişti. Aldım, okudum. Kartpostalda istediği mecmuaları adresine göndermişimdir. Açık mektubu havi sayılardan daha evvel kendisine ne kadar gönderdiğimi hatırlayamıyorum, dedi.

Orhan Şaik Gökyay. -Son defa istenilen mecmuaların adresine gönderilmediğini ilâve etti.

Aynı büyük zarf içinde bulunan mektuplardan (Nihâl Atsız, Maltepe-İstanbul) adresli, Cebeci-Ankara, ve Maltepe-İstanbul damgalı ve arkasında "Şaik Gökyay-Devlet Konservatuarı müdürü, Ankara" diye yazılı ve üzeri kırmızı renkli kalemle Nu.41 diye işaretlenmiş bir zarf içinde bulunan sarı renkli ince bir kâğıda yazı makinesiyle yazılmış ve altına arap harfleriyle kurşun kalemle yazılı iki satır ilâve edilmiş Ankara, 5.mart.1944 tarihli Orhan Şaik Gökyay imzalı, "Nihâl amca beyâhu" diye başlayan mektup okundu. Buna karışı ne diyecekleri alâkadar maznunlardan soruldu.

Orhan Şaik Gökyay. -Bu mektubumu ben yazdım. Nihâl Atsız'a gönderdim. İmza benim imzam ve altında yazı kalemiyle yazılmış yazılar benim el yazımdır. Mektup münderecatı hakkında bir deyeceğim yoktur. Mektupta bahsi geçen fikirler benim fikirlerim ve düşüncelerimdir.

Bu mektubumda biz Türklerin kendimize güvenen insanlar olduğumuz belirtmek istemiştim. Nitekim bu maksatla "Türklerin İnsan olduğuna dair" başlıklı bir yazı yazmak istiyordum. Ve fakat bunu yazamadım, dedi.

Nihâl Atsız.—Şimdi okunan mektubu Orhan Şaik Gökyay bana göndermiştir. Almış okumuşumdur, mektup münderecati hakkında bir deyeceğim yoktur.

Yine aynı büyük zarf içinde bulunan (Nihâl Atsız- Maltepe-İstanbul) adresli Çebeci-Ankara ve Maltepe-İstanbul posta damgalı, arkasında Şaik Gökyay-Devlet Konservatuarı müdürü-Ankara adresi mevcut ve bir mektup zarfı içinde üzerinde kurşun kalemle 34 rakamı konulmuş sarı renkli ince bir kâğıda daktilo ile yeni harflerle yazılmış 23.IV.1944 tarihli Orhan Şaik Gökyay imzalı ve "Nihâl amca beyâhu" diye başlayan mektup okundu. Ve buna karış ne deyecekleri alâkadar maznunlardan soruldu.

Orhan Şaik Gökyay.—Şimdi okunan mektubu ben yazdım. Nihâl Atsız'a gönderdim. İmza benim imzamdır. Mektup münderecati hakkında bir deyeceğim yoktur, fikirler benim fikrilerim ve düşüncelerimdir. Nihâl'in komunistler aleyhine yazdığı bir mektuba (açık) karşı onu itidale çağıran bir mektuptur.

Nihâl Atsız.—Ben şimdi okunan mektubu ~~okum~~ almadım. Şimdi okunan münderecati hakkında bir deyeceğim yoktur dedi.

İddia makamı.—Orhan Şaik Gökyay mektubunun Nihâl Atsız'a yazdığı "seni takip edenlerin yarısı heveskâr, yarısı külâh peşinde olanlardır" demektedir, dedi. Bu cihet Orhan Şaik Gökyay'dan soruldu ve mektupta bu cihete ait kısım aynen "Sen önde bir bayrak taşıyorsun, ve civarına biriken seyircileri arkandan geliyorlar sanıyorsun. Bunların yarısından çoğu heveskâr, yarısından çoğu da külâh peşindedir" diye okunarak hatırlatıldı.

Orhan Şaik Gökyay.—Şimdi okunan mektup Nihâl Atsız'ın Orhan mecmuasında çıkan ikinci açık mektubunun intişarından sonra ve Sabahaddin Ali'nin Atsız aleyhinde açtığı dava üzerine ve Sabahaddin Ali'nin bu davada Atsız'ın en aşağı üç sene hapse mahkûm olacağını söylemesi üzerine yazılmıştır.

Nihâl Atsız'ın bana mektuplarında, bu açık mektuplar dolayısıyla mektuplar aldığı ve teşvikler gördüğünü bildiriyordu. Bu teşviklerle daha şiddetli ve üçüncü bir mektup yazmaması maksadıyla yukarıdaki cümleleri kendisine yazmış- tım. Bu ibarelerde bahsi geçen "külâh peşinde" tabirinden maksadım Nihâl Atsız'ın memuriyet dağıtabilen mevki ve şahsiyet sahibi bir şahsiyet olduğuna telmih değildir. Yalnız mecmuası dolayısıyla muhtelif yazıcılarının yazıları ve makaleleri dolayısıyla bu yazı sahiplerini şöhret sahibi olabilecekleri- dir. Ve yine iddia makamının isteği üzerine :

Nihâl Atsız'ın birinci mektubunda (açık) şahıs ismi olmadığı için komunistler aleyhine olan bu yazıyı alkışlamıştım. Fakat ikinci mektupta şahıs zikredildiği için yukarıda yazdığım gibi kendisini ikaz etmek istedim.

Celse II. Öğleden sonra 15.20 (25.12.1944)

Yazılı delillerin okunmasına devam edildi.

Bu sabahki duruşmada maznunlardan Orhan Şaik Gökyay'ın tarafından yine maznunlardan Nihâl Atsız'a yazılan ve duruşma sırasında okunan mektuplardan bazılarının, yazılı bazı cümleler dolayısıyla tavziha muhtaç bazı noktalar görüldüğünden bunların birer birer tesbit ve tedkikine başlandı. Bu cümleden olarak 5. Mart. 1944 tarihli mektupta: "Herkesin dilinde dolaştığı halde delilleriyle isbat edilemeyecek meselelerden çekinmeni rica ederim. Çünkü o zaman senibir iftiracı mevkiine düşürmek isteyebler bulunacaktır, bundan sakınmalısın. Ehemmiyeti olmadığı halde bu güne kadar seni vazifenden uzak tutan sebebin başında belki de şu **beş yüz âlim** meselesi vardır. Her halde ~~Türkistan Kurumun~~ ~~âkâdîsî~~ ~~âkâdîsî~~ Emin önu halkevindeki hadise hakkında tahkikat yaptırılacaktır. Sol tarafta oturmağa vardırarak kadar artık bir tarikat seklini alan nümayişlere, gittikçe küstahlaşan ve niyetlerinden daima şüphe edilmesi icap eden soysuzlara karşı senin adın belki de tek kuvvetli müdefea veya hücum silâhı gibi duruyor. Ancak her zaman konuştüğümüz gibi Reha Oğuz avarında olanlarla bir defa daha broşürleşmek mevkiinde kalmanı hiç bir zaman doğru bulmuyorum" diye yazılmış cümlelere karşı ~~ne~~ deyeceği maznun Orhan Şaik Gökyay'dan soruldu.

Orhan Şaik Gökyay.—Nihâl bilhassa millî meselelerde pek hassastır. Bunları i- şitince yazı sahasına dökmek ister. Bu işittiklerinin ekserisi hemen ekseri- yetle vâkı olmuş ~~bir~~ hakikattir. Fakat delillerle isbatı güçtür, bu bakımdan kendisini müşkil bir mevkiye bırakmaması için dikkatli hareket etmesini tavsiye etmek istedim. Ve bu sebeple gidip te ortaya attığı meseleler dolayısıyla kendisini bir iftiracı mevkiine de düşürtebilir. İftiracı mevkiine düşürmek isteyenler" tabiri umumî bir hükümdür, herkes için varit olabilir.

koyun olarak dönmemiz icap eder, deye yazmıştı. Ben de bu mektubunda dört yüz koyundan dört yüz arslan yaratmak lâzımgeldiğini izah etmek istemişimdir. Atsız'ın çıkardığı Orhun mecmuasının yaratmak istediği cepheden maksadım, komunistlere karşı bunların mefkûresini yıkacak, vatan ve millet mefkûresini kökleştirecek bir cephe yaratmasını istemekliğimden ibarettir.

-(Paşa sordurdu) Böyle bir cephe yok mu imiş?

Orhan Şaik Gökyay. - Gerçi böyle bir cephe mevcuttur, fakat ben her hangi bir hadise ile bunun çökeceğinden korktuğum ve endişelendiğim içindir ki bu satırları yazmışımdır, dedi.

İddia makamı: Sabahaddin Ali kendisinin mektebinde komunist telkini ve propagandası yapıp yapmadığının, kendisinin o mektebin müdürü olan maznun Orhan Şaik Gökyay'dan sorulmasını istedi, soruldu.

Orhan Şaik Gökyay. - Sabahaddin Ali'nin açıkça komunistlik propagandası yaptığını hatırlamıyorum. Fakat komunistlerden ve ruslardan bahsederken onlar hakkında lehte beyahlarda bulunuyor. "**Bizimkiler**" tabirini kullanıyordu. Bu cihetleri üst makama bildirmeğe lüzum görmedim, dedi.

Yine sabahki celsede okunan mektuplardan 23.4.1944 tarihli olan mektupta yazılı "Kaç kerre sen altın yumurtalayan tavuğun bütün yumurtalarına almak için onu kesen insana benziyorsun", "eğer şuradan buradan, yahut ta daha fazla her taraftan teşvikler görüyorsan, beğeniliyorsan bunların yxxxx yarısı kendi siyasî ihtiraslarına senden bir fayda bulduklarındandır, innadıklarından değildir. Yoksa senin hücum ettiğin ve şimdi bunları maarif vekilinin suçu imiş gibi onun aleyhine kullanmağa kalkanların çoğu, saydıklarını o mevkie getirmiş olan insanlardır" ibarelerine karşı ne deyeceği ve bunları yazmaktaki kasit ve düşüncesi maznun Orhan Şaik Gökyay'dan soruldu.

Orhan Şaik Gökyay. - Ben bu mektubu Nihâl Atsız'ın Orhun mecmuasında ikinci açık mektubun intişarından sonra, Atsız bu açık mektubunda komunistlere bütün şiddetiyle hücum etmek ve arkaya bir şey bırakmamak ister gibi bütün teferruatiyle harekete geçmiş bulunduğundan altın yumurta yumurtlayan tavuk hikâyesini teşbih olarak ele aldım. Yani bu hücumlarını ayrı ayrı ve müteakip yazılarla yapması daha uygun olacağını işaret etmek istedim.

İkinci açık mektubun intişarından sonra Sabahaddin Ali maarif vekâletince ve bizzat vekil tarafından vekâlet emrine alındı. Fakat kendisine resmen tebligat yapılmadı. Bu hadise dolayısıyla parti grubunda maarif vekili bazı tenkitlere maruz kaldı. Bu ciheti yine bana Sabahaddin Ali söylemişti. Vekâlet emrine alındıktan sonra teselli maksadiyle Sabahaddin Ali'yi ziyarete gittiğimizde (eşimle birlikte) mumaileyh evvelce Atatürk aleyhinde yazmış olduğu bir hicviyeden dolayı mahkûmiyetini müteakip ve bu mahkûmiyet bittikten sonra kendisine iş verenler, şimdi yine kendi aleyhinde maarif vekiline beyanda bulunanlar olduğunu söyledi.

-Atsız acaba bir teşvik mi görmüş?

Orhan Şaik Gökyay. - Atsız'ın bu açık mektuplar dolayısıyla etraftan gördüğü teşvikler dolayısıyla bunları yapanlardan bazılarının kendileri için siyasî bir fayda gördüklerini, yani siyasî ihtiraslarına Atsız'dan bir fayda duduklarından deye bahsedişim yukarıda anlattığım gibi maarif vekilinin istizaha mecbur edilişi ile kendilerinin için bir siyasî menfaat kasdı güden bazı kimseler mevcut olduğu hakkında Sabahaddin Ali'nin bu ziyaret esnasında anlattıklarıdır. Bu bazı kimselerin kimler olduğunu bilmiyorum.

(Saat 17.15 te duruşmaya son verildi)

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 056-81/20

Sayın Kendim Orhan Şaik Gökya'ın

Duruşma Zabıtları

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 056-81/21

25.İlkteşrin.1944,Celse I, saat:10.20

Maznunlardan Şaik Gökya'ın zannaltında bulunduğu ve ne deyeceği ve bu arada tahsil ve meslekî durumu soruldu.
-İlk ve orta tahsilimi,Aydın'da geçirdiğim bir sene müstesna olmak üzere Kastamonu'da yaptım.Burada dokuzuncu sınıfın sonuna kadar okudum.Bir sene sonra yani 337 senesi kışında Ankara Erkek Muallim Mektebi son sınıfına devama başladım.Aynı senenin haziranında bu mektepten mezun oldum.Sırasıyla Giresun,Samsun ve Balıkesir'de ilkokul öğretmenliği yaptım.1924 ikinziteşrininde Kastamonu Erkek lisesinin son sınıfına imtihanla girdim.Bu mektepten mezun olduktan sonra yüksek muallim mektebi edebiyat şubesine imtihanla girerek buradan 1930 senesinde mezun oldum.

Kastamonu lisesi edebiyat sitajiyerliği, Malatya Ortaokul Türkçe öğretmenliği, Edirne Erkek Ve Kız Muallim mektepleriyle Erkek Lisesi ve sonra yalnız Edirne Muallim mektebi edebiyat öğretmenliği, Ankara erkek lisesi edebiyat öğretmeni iken ilâve vazife olarak Musiki Muallim Mektebi Edebiyat öğretmenliği ve bir aralık Kırıkkale Askerî Sanat Lisesi edebiyat öğretmenliğinde bulundum.1936 Eylülünde Eskişehir edebiyat öğretmenliği ve müdürlüğü, daha sonra Bursa erkek lisesi edebiyat öğretmenliği vazifesinde bulundum.Oradan 21.Haziran.1939 tarihinde Devlet Konservatuarı Müdürlüğü ve Edebiyat öğretmeliğine tayin edildim.11.mayıs.1944 te vekâlet emrine alındım.Ertesi günü de tevkif edildim.

Ecnebi dillerden alamancayı iyi bilirim.Arapça ve acemceyi okur ve anlarım, Yukarıda zikrelediğim vazifelerden hiç birisinin nakil ve tayinlerimde şahsan bir müraceatta bulunmadım.

Benim suçlu olarak mahkemenizin huzuruna gelmemi icap ettiren sebep maznunlardan Nihâl A sız'la arkadaşlığımıdır zannındayım.

Nihâl Atsız'ı 1926 senesinde Yüksek Muallim mektebinde tanıdım.O da benim gibi talebe idi.Nihâl Atsız'la bu mektepte arkadaşlığım diğer dört arkadaşım-la 1930 a kadar devam etti.Beraber aynı koğuştaydık.Bunlardan Nihâl Atsız'la, Pertev Boratav ve benim aramda olan arkadaşlık diğerlerine nazaran daha yakın ve samimidir.Uçümüz arasında yani Nihâl Atsız ve Pertev Boratav ve benim aramda husule gelen bu yakın arkadaşlık aile muhitimize kadar girmişti.Yani her üçümüz birbirimizin evlerine serbestçe girip çıkar,birbirimizin evlerinde yatmak suretiyle misafir kalırdık,aramızda akrabalık yoktur.Bu derece yakınlık ve samimi mektep arkadaşlığımızdan hazını alıyordu.Hepimiz milliyetçi,vatanperver ve edebiyatçı idik.Bu suretle arkadaşlığımız fikir arkadaşlığında da birleşmiş bulunuyorduk.Yüksek Muallim mektebini bitirdikten sonra ve ben Kastamonu'ya gittikten sonra Nihâl Atsız'la Pertev Boratav İstanbul'da Adsız Mecmua'yı çıkarıyorlardı.Bir aralık Nihâl Atsız'la Pertev Boratav İstanbul'da Türkiyat enstitüsünde asistan olarak bulunuyordu.Pertev'in soyadı olan Boratav'ı Nihâl intihab ve bahşeyledi.Bunun manasını bilemiyorum,fakat DedeKorkut hikâyelerinde vardır ve bundaki birine benzetilmiştir.

Pertev bu aralık Adsız Mecmua'ya Dede Korkut imzasıyla yazılar yazardı.Bu yazı mevzuları içlerinde içtimâf ve ahlâkîleri de bulunmak üzere Türk Edebiyat tarihini alâkadar edeb mevzulardı.Bu mecmuaya Nihâl Atsız ve Pertev Boratav'dan başka ben de şiirler yazardım.Kastamonu'dan Malatya'ya ortaokul türkçe öğretmenliğine tayin edilerek bu şehre geldiğim zaman Nihâl Atsız da bir müddet sonra aynı mektebe türkçe öğretmeni olarak geldi.Yüksek Muallim mektebinden çıktıktan sonra Malatya'ya gelince Nihâl Atsız'la her halde mektuplaşmış olablirim,fakat kat'î bir surette hatırlamıyorum.Malatya'da benim evvelce kiralık tuttuğum odada Malatya'ya geldikten sonra Nihâl A sız da benimle beraber kaldı.Nihâl Atsız'la Malatya'daki arkadaşlığımız altı ay içindedir.Bu müddeti de kat'î eyice hatırlayamıyorum.Malatya'dan Edirne'ye tayinlen ayrılırken Nihâl Atsız'ı Malatya'da aynı vazifede bırakmıştım.Onunla aynı sene içinde yani tahminen dört beş ay kadar sonra Edirne'de tekrar birleştik(Paşa:Hâkime tahminen teferruata lüzum yok der gibi oldu).

Nihâl Atsız ilk defa olarak Orhan mecmuasını Edirne'de çıkardı.Bu mecmua bir fikir-ilim ve sanat mecmuasıydı.Maksat ve gayesi içinde türkçülük olup olmadığını bilmiyorum.Bu mevzu etrafında görüşmedik.Bu mecmuada benim ayrı

2)
bir vazifem yoktu.Mecmuada Nihâl Atsız neşrettiği yazılarında mekteplerde okunant tarih kitaplarındaki hataları tenkit ediyordu.Bu tenkitlerin hangi noktalara müteallik olduğunu ve aradan 13 sene geçmiş bulunması hasebiyle şimdi hatırlayamıyorum.Bu mecmua dokuz nüsha çıktıktan sonra bu tenkitlerinden dolayı hükümet tarafından kapatıldı ve nihâl vekalet emrine alındı ve İstanbul'a döndü,tarihini hatırlayamıyorum.

İstanbul'a ya yalnız veya eşimle birlikte muhtelif vesilelerle gelişlerimizde Nihâl Atsız'ın Maltepe'deki evinde veya arkadaşım bulunan Pertev Boratav'da misafir kalırdık.Başka yerlerde de misafir kalırdık.Yani vazife ile geldiğim zaman Galata-saray lisesinde kalmışım.Nihâl Atsız'ın İstanbul'daki evine vâki olan bu misafiriyetim ben yanlarında bulunmadığım zamanlarda bile eşim,kayınvalidem ve kayınpederim arasında devam ettirilmiştir.

Ankara'ya Konservatuvar müdürü ve edebiyat muallimi olarak tayinimden sonra 1943 senesi ilkbaharında Nihâl Atsız Ankara'ya gelmişti geldi.Ve iki gece bizde misafir kaldı.Bu gelişin sebebi evvelce kapatılmış bulunan Orhun mecmuasının tekrar çıkartmak müsaadesini almaktı.Selim Sarper'e birlikte gittik ve bu suretle bu mecmuanın yeniden çıkartılmasını hususunda Selim Sarper'in tavassutunu rica ettim(tavassutuna tavassut ettim).Mecmuanın bir Türkiyat mecmuası olarak çıkartılması,münderecatı arasında taşkın yazılar bulunmaması görüşüldü.Mecmuayı Nihâl Atsız çıkartacağı için resmî kanalden bir beyanname verip vermediğini ve bu beyanname mecmuanın mesleki hakkında neler yazdığını bilmiyorum.Sonradan öğrendiğime göre bu mecmuanın tekrar intişarına heyetivekilede maarif vekili müessir olmuştur.Bunu bizzat maarif vekili bana söyledi.Bu ciheti Atsız'a söylemedim.

Orhun mecmuasının yeniden çıkması halinde mecmuanın saded haricinde her m hangi bir yazı yüzünden kapanmamak için ve tahzir maksadıyla mecmuaya gelecek olan yazıların benim kontrolümden geçmeden neşredilmemesi hususunu Nihâl Atsızdan rica ettim.Aynı suretle benim yazı yazacağım bir mecmuada Hüseyin Namık Orkun'la,Şakir Ülkütaşır'ın yazılarının bulunmasını istemiyordum.Bu benim için hissi bir za'f meselesidir.Çünkü her ikisi "Dede Korkut hikâyeleri"adiyla neşretmiş olduğum kitabı tenkid eylemişlerdir.Bu mecmua kapağının arka sahifesine mecmuaya gönderilecek yazıların benim adresime gönderilmesi yazılmıştır.Bu hal mecmuanın ikinci sayısına kadar devam eylemiştir.Sonradan maarif vekilinin ikazıyla bu kayıt kaldırılmıştır.Nihâl Atsız'ın İstanbul'dan Ankara'da benim adresime göndermiş bulunduğu 150 mecmuadan 100 ünü Akba'ya,ve 50'sini de Ali Bitik'e veriyor ve bunlar satıldıktan sonra paralarını bu bayilerden alarak Nihâl Atsız'a gönderiyordum.

Yukarıda söylemiş olduğum ilân dolayısıyla hiç bir yazı benim adresime gelmemiştir ve dolayısıyla tarafımdan tetkik edilmemiştir.

(Müddeiumumi:Nihâl'in taşkınlığı nedir?Vaktiyle ilmi olduğunu söylediği tarihler hakkındaki tenkitlerinden ne ilmidir?ilmi olduğuna göre nasıl olur da hükümet ilmi bir şeyi kapatmıştır?)

Nihâl Atsız'ın yazılarındaki taşkınlık bu yazıların ve bunlardaki üslûbundaki taşkınlıktır ve evvelce Orhun mecmuasının kapatılmasını icap ettiren taşkınlık ise maarif vekaletinin neşreylemiş bulunduğu dört ciltlik tarih kitabındaki tarihî hataların tenkidine ve bittabi bu hataları yapanlara aittir.Orhun ikici olarak çıkmağa başladıktan sonra 6 sayı benim vasıtamla yukarıda isimlerini söylediğim iki bayie verilmiştir.Orhun mecmuasını Konservatuvar kütüphanesine abone yapmadım ve şahsen de hiç bir kimseye mecmuayı vermedim.Ve bu mecmuanın yayımı hususunda da tanıdıklarımı,arkadaşlarımı ve ne de telebelerime bir şey söylemedim.

Orhun mecmuasında Nihâl Atsız'ın Başvekil Şükrü Saraçoğlu'na hitaben neşretmiş olduğu açık mektuplardan birincisinin intişarını müteakip ben Nihâl Atsız'a bir mektup yazarak "bunun doğru bir hareket olmadığını,kanon nazarında müahaze edileceğini"yazdım.O da verdiği cevapta hulasa olarak bu yazının bu suretle neşrinde kanuni bir mehzur olamayacağını bildirdi.Halbuki birinci mektubun bu suretle çıkması bir akis uyandırdı.Ve müsait karşılanarak aranmağa başladı.Nihâl Atsız'ın bu birinci açık mektubunun Ankara'da ne gibi bir akis uyandırmış bulunduğunu bana mektupta sormadı ve bunun bildirilmesini istemedi.Ben de bu birinci açık mektubun Ankara'da uyandırdığı akisler hakkında Nihâl Atsız'a bir şey yazmadım.

Nihâl Atsız'ın ikinci açık mektubu Orhun mecmuasında çıktıktan sonra bu yazı da Ankara'da daha büyük bir akis uyandırdı.Bunu da evvelkisi gibi eyi bulmamıştım.Kendisine bu hususta yazmış olduğum bir mektupta:"Hüseyin Cahid'in hiç aksamadan her hafta çıkardığı Fikir Hareketleri mecmuası beş yıl alelittlak komunizme karşı tefrikaları,tercümeleri,makaleleriyle açık mücadelede bulunmuştur,buna rağmen kapanmamıştır.Halbuki bu yazı mecmuanın kapanmasına sebep olacaktır.Ve sen komunizme karşı mücadele silâhını elinden düşürmüş

olacaksın..."Ben bu mektubumda bu açık mektubun hükümet mahâfilinde iyi karşılandığını zannettiğimi de yazdım.

Bu açık mektupta bu suretle Orhun mecmuasının açık mektuplar çıktıktan sonra bir gün Sabahaddin Ali bana gelerek Nihâl Atsız'ın kendisinin vatan haini dediği için onun hakkında dava açacağını ve Atsız'ın en aşağı üç sene mahkûm olacağını söyledi. Sabahaddin Ali benim müdürü bulunduğum mektepte öğretmendir. Kendisiyle şahsi ve ailevi arkadaşlığım da vardır. Onun bu sözü üzerine bu davayı açmamasını, Nihâl Atsız hakkında yazık olacağını söyledim.

Sonradan Ulus gazetesinde Sabahaddin Ali'nin Nihâl Atsız hakkında dava açtığını okudum.

Bir müddet sonra Nihâl Atsız telefonla beni aradı ve Ankara'ya gelmiş olduğunu söyledi. Kendisini evime davet eylemiş isem de davası dolayısıyla gelemeceğini bildirdi.

Nihâl Atsız bir kaç gün sonra evime geldi, fakat yatmadı.

Nihâl Atsız Sabahaddin Ali davasının birinci celsesine müteakip Nihâl Atsız'ı akşam yemeğine davet ettim. Diğer davetlilerim arasında yine Yüksek Muallim Mektebi arkadaşlarımdan maarif vekâleti neşriyat müdürü Adnan Ötüken ve mimar Kemali Söylemezoğlu ve eşim vardı. Bu akşam, ziyafet verilmeden önce yani o gün öğleden sonra riyaseticümhur başyaveri bana telefon ederek bu ziyafet dolayısıyla Nihâl Atsız'la Sabahaddin Ali'yi barıştırmayı rica etti. Menfi cevap verdim. Başkaca bir cevap vermedim. Başkaca bir şey sorulmadı. O gün yemek yedik. Nihâl Atsızın gece önce yaptığım birinci ziyafette Cemal Oğuz da beraberdi.

Riyaseticümhur başyaverinin bana yaptığı bu telefonda Nihâl Atsız'la Sabahaddin Ali'nin barıştırılması arzu edildiğinin ima edildiğini anladım. Fakat sonradan riyaseticümhur başyaveri ile görüştüğüm zaman bu telefonun Nihâl'le benim aramdaki münasebetin derecesini anlamak maksadıyla yapıldığını öğrendim.

Bu konuşmamız Ankara'da yapılan ikinci nümayişten sonra vukubulmuştur.

Yukarıda söylediğimden 3-4 gün sonra ben, Sabahaddin Ali-Nihâl Atsız davasının ikinci celsesinden sonra ısrarım üzerine Nihâl Atsız yazmak üzere bizim eve geldi. O gece biz ilçe başka bir ziyafete sözlü bulduğumuz için Nihâl Atsız'ı evde bıraktım. Bunu takip eden gece de Nihâl Atsız bizde kaldı. Üçüncü gece akşam yemeğine, ben, eşim ve Nihâl başka bir arkadaşın evine gittik.

O gece saat 10.30'da (22.30) sularında riyaseticümhur başyaveri bu eve telefon ederek Nihâl Atsız'ı evimde misafir etmeyerek otele götürmemi ve Sabahaddin Ali'nin de ertesi günü Konservatuvarda bulunmamasını ve cümhurreisinin konsere teşrif edeceklerini söyledi ve Nihâl Atsız'ın evimde kalmasının nümayişler dolayısıyla doğru olamayacağını da söyledi.

CELSE II, saat 15.5

Ertesi günü Ankara valisi Nevzat Tandoğan beni vilâyet makamına çağırdı. Mektepteki talebeler arasında nümayişlere meydan vermemekliğimi ve bundan da benim şahsen mesul olacağımı söyledi. Buna karşı Konservatuvur talebelerinin nümayişlere iştirak eylemediğini ve mektebimden böyle bir nümayiş olmayacağına emin bulunduğumu söyledim. Nitekim ne mektebimde böyle bir nümayiş olmuş ve ne de Konservatuvur talebelerimi daha evvelki nümayişlere iştirak eylemişlerdir. Ankara valisinin hakkına Nihâl Atsız dolayısıyla göstermiş bulunduğu alâka sırf hissi bir meseledir.

Ankara'daki nümayişler hakkında Sabahaddin Ali'den işittiklerime göre bildiklerim budur.

Davacıların Davanın birinci celsesinde dinleyicilerin pek çok olduğunu ve hattâ bunların mahkeme heyeti kürsüsüne kadar çok sıkışık bir vaziyete aldıklarını, duruşmanın talikını müteakip kendisinin yani Sabahaddin Ali'nin bu dinleyicilerden korkarak ve bunları yarıp geçemeyeceğini düşünerek mahkeme salonu penceresinden dışarı çıktığını ve hattâ bu arada müddeiummuninin de pencereden dışarı çıktığını, bu dinleyicilerin arasında genç talebelerin de bulunduğunu Sabahaddin Ali bana söylemişti.

Müddeiummuninin pencereden çıkmadığını Nihâl Atsız sonradan bana söylemiştir. Bu ciheti Nihâl Atsız'a ben sordum.

Bu davanın ikinci celsesini müteakip bazı gençler tarafından Ankara adliye sarayı civarında kitaplarının yakılmış olduğunu yine Sabahaddin Ali bana anlatmıştı. Bu nümayişleri kimlerin tertip eylediğini ve nümayişlere iştirak edenlerin kimler olduğunu bilmiyorum. Ben bu hususu kimseye sormadığım gibi bana anlatan da bulunmadı.

Ankara valisinin yanından geldikten sonra o gün öğleden sonra verilecek konser saatinden evvel başlayaver telefonla vaktimin müsait olup olmadığını bildirdi ve kendisi mektebe geldi. Mektep yanında bulunan evimde kendisiyle konuştum ve bu konuşma sırasında Nihâl Atsız'ın on sekiz senelik arkadaşım bulunduğunu ve kendisiyle olan alâkamin ve onun evime gelmesinin ve davetlerimin bundan ileri geldiğini anlattım. O da bu izahatımın karşısında ortada şüpheyi mucip bir nokta (yani kocunacak bir husus) bulunmadığının anlattı ve benim gönlümü aldı. Bu konserden sonra Nihâl Atsız'ı bir defa otelinde eşimle ziyaret ettim. Bundan sonra müdafesini yazabilmesi için daktilo makinamı otele gönderdim. Bundan sonra Nihâl Atsız'ı göremedim. Otelden sorduğumda onun emniyet birinci şubeye götürüldüğünü öğrendim.

Mayısın on ikinci günü (1944) akşamı Ankara valisi beni tekrar çağırdı. Ve yazısından Necdet Sançar'dan (ifadesinden) anladığım bir mektubu bana gösterdi. Bu mektupta Necdet Sançar diğer ibareleri arasında "neticeyi telsizle bekliyorum" diyordu. Bu netice Atsız'ın muhakemsi neticesi olacak tabii. Bu mektubun valinin eline nasıl geçtiğini bilmiyorum. Ben de o gün ve o anda tevkif edilmişim.

Ankara kadastro mektebindeki toplantıdan ve bu toplantıda Nihâl Atsız'a avukat tutulması ve yardım ~~adil~~ bulunulması hususunda görüşüldüğünden habirim yoktur. Ve hiç kimse de bu hususta bana bir şey söylemedi.

Maznunlardan Reha Oğuz Türkkani tanımam. Ve Nihâl Atsız'ın kardeşi Necdet Sançar, Zeki Velidi ve Hüseyin Namık Orkundan başka diğerlerini tanımam.

Zeki Velidi hocamdır. Kendisinin siyasi faaliyeti hakkında bir şey bilmiyorum. Hüseyin Namık Orkun'la tanışmam kendisinin bir ilim adamı bulunması sebebiyle dil kurumunda veya başka yerlerde karşılaşmak suretiyle veyahut ta Abdülkadir Inan vasıtasıyla tanışmış olabilirim. Kendisiyle hususiyetim yoktur.

Reha Oğuz Türkkani'yi ancak okuduğum bir kaç yazısıyla tanıdım. Bu yazılardan edindiğim intiba kendisinin kısa bir zamanda şöhret sahibi olmayı istediği yolundadır. Esas itibariyle Reha Oğuz Türkkani'nin yazılarının bir kıymet ve ehemmiyet vermedim. Ve Nihâl Atsız'ın broşürüne karşı ve Nihâl Atsız aleyhinde çıkarmış bulunduğu broşürde bende eyi bir intiba bırakmadım.

Nihâl Atsız'ı ırkçılığa kadar giden müfrit bir milliyetçi olarak tanırım. Nihâl Atsız'ın hükümet erkânını tenkit ve tahkir yollu sözler sarfettiğini kendisinden işitmedim. Okuduğum yazılarında böyle bir intiba vardır, dedi. Mütalâası sorulan iddia makâmı: **Maznun Şaik Gökyay'ın arkadaşlarından bulunan Pertev Naili Boratav'la Sabahaddin Ali arasındaki arkadaşlık derecesinin tesbitini istedi.**

Pertev Naili Boratav'la Nihâl Atsız kadar arkadaş ve samimiyim. Bunun karşısı benim müdürü bulunduğum Konservatuvarda öğretmendir. Sabahaddin Ali de aynı mektepte öğretmendir. Bununla arkadaşlığım çok samimi, yani Nihâl Atsız derecesinde değildir. Fakata ailece konuşmaktayız.

Ankara'daki ev buhranı yüzünden Ankara'ya taşın edilince Pertev Boratavın annesi ve eşi, kendisi ve oğlub Ankara'da bir buçuk ay benim yanımda, evimde misafir kalmıştır, dedi.

Yine iddia makâmı: Ankara'da Nihâl Atsız münasebetiyle büyük bir nümayiş yapıldı ve bu nümayiş de Türk milletinin şeref ve haysiyetinin timsali istiklâl marşı kendilerini teskine çalışan polisler ~~de~~ durdurmak için bir kısım gençlik tarafından bir hile olarak istimal edildikten ve bu suretle devletin iç ve dış emniyetini ihlâl edildikten sonra bu nümayişe sebebiyet veren Nihâl Atsız'ı maznun Orhan Şaik âdeta ısrar eder gibi nezdinde bulunduruyor. Bu vaziyet karşısında mahallin en büyük mülkiye âmirinin devlet reisinin de şeref-lendireceği bir konser arifesinde ve bilhassa içerisinde (telsizle neticeyi beklerim) gibi tekerlemeler bulunan Necdet Sançar'ın mektubuna karşı gösterdiği hassasiyetinin yerinde olduğunu müdrük bulunmalıdır,

dedi. Keyfiyet maznun Orhan Şaik'ten soruldu.

Ben Nihâl Atsız'la arkadaş bulunduğum ve kendisine itimat ettiğim ve yine kendisinden hiç bir veçhile şüphelenmediğim için onu misafirim yapmakta ve kendisiyle alâkadar olmakta bir mahzur yoktur.

Aynı zamanda Nihâl Atsız'da hiç bir zamanda bir fikir birliği yoktur. Buna misal olarak kendisine muarız bulunduğu Pertev Boratav ve ailesinin bir buçuk ay evimde misafir olarak kalmış bulunmalarıdır, dedi. Ve Nihâl'la fikren birleşmiş olduğum bir nokta varsa o da son zamanlarda memlekette uyanmış olan bey-nelmilelci cereyanın memleket için tehlikeli bir şekil aldığına ikimizin de inanmış bulunmamızdır.

Maznun Orhan Şaik'in sorgusuna nihayet verildi (saat 16.10).

Son Tahkikat kararı (S.30/31):

Hulâsa:Dünya yüzünde ve tarih boyunca kimin kaçınca batında nasıl bir tesdüple hangi cetlerden geldiğini tayine imkân olmadığı gibi dili,vicdanı ve irfanı ile birbirine kaynamış milli fertleri birbirinden ayırmak da kabil değildir.

Kökleri pek derin tarihf varlığında olan ve siyasi bir birlik teşkil eden millet için de hiç bir esasa dayanmayan ırkçılık nazariyesini tatbika kalkmak hakikatte millette nifak ve tefrika tohumu yaymak değil midir?

Bunlar memlekette hizmetleriyle,liyakatleriyle yer alan her kıymeti lekelemek yolunu tutmuşlardır.Kendi aralarında bile ,bozdukları zaman,birbirine ırkı isnatlar yapmaktan çekinmemişlerdir.Bunlar,nifak ve fesadı bir vasıta olarak kullanıyorlar.Aylı kurtları,ırk nazariyeleri ve hayalî fütuhatlarıyla birer fasist taklitçilerinden başka bir şey değildirler.

İrkçılık ve turancılık gayeleriyle açtıkları müfrit milliyetperverlik bayrağı etrafına görgüsüz,tecrübesiz,heyecanlı gençleri toplamak ve gitgide genişleyen telkinleriyle taraftarlarını arttırmak,nihayet hükümeti devirerek iktidarı ellerine almak istemişlerdir.Bu suretle millî ve vatanî hiyanetleri sabit olan.....

Son tahkikat kararı (S.16):

b)-Orhan Saik Gökyay:

1902 senesinde İnebolu'da doğan bu adam yüksek mektebinde Nihâl Atsız'ın sınıf arkadaşısıdır.Edirne'de,Malatya'da aynı mekteplerde Nihâl Atsızile birlikte muallimlik yapan Orhan Saik,21.Haziran.1939 tarihinde Ankara devlet Konservatuvarı direktörlüğünetayin edilmiştir.

İrkçılık ve turancılığın esaslı ve fakat gayet saklı hareket eden elemanlarındandır.Devlet Konservatuvarına yerleştikten sonra Nihâl Atsız'ın sahibisâlahiyet Ankara ajanı olmuştur.

Orhun mecmuasının imtiyazını Nihâl Atsız'a almağa muvaffak olan maznun bu mecmuada neşredilecek yazılarını,mecmuanın sarih ilânlarında görüleceği gibi kontrolüne almış ve çok manidar mektuplarıyla da yapılacak propagandayı esaslı şekilde sevk ve idare etmiştir.20.4.1943 tarihli mektubunda,Nihâl Atsız'a mecmua imtiyazının alındığını bildiren ve yazı işleri kontrolünün kendisine bırakılmasını isteyen maznun 5.Mart.1944 tarihli mektubunda:

"Açık mektubun hükümet mehafilinde ne tesir yaptığını henüz öğrenemedim.Fakat

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 056-81/22

2)

her halde beyenildiğini zannediyorum.Yalnız herkesin dilinde dolaştığı halde delilleriyle isbat edilemeyecek meselelerden çekin,her zaman söylediğim gibi Reha Oğuz avarında olanlarla bir defa daha broşürleşmek mevkiinde kalma.Sana yanaşmak isteyenler arasında bu zamana göre Hüseyin Namıklar ve Reha Oğuzlar daima bulunacaktır.Bunlar yarın senin za'fın olacaktır.Karakterleri ve imanları sağlam beş on arkadaş sana kâfidir. Mesele Vatan sevgisini ve bu vatanın yalnız Türklere ait olduğunu yayabilmektedir.En yakın hadisler Türkiyede Türkten gayrisinin dost olmadığını gösteriyor."

23.Nisan.1944 tarihli mektubunda:"Sen altın yumurta yumurtlayan tavuğun bütün yumurtalarını almak için onu kesen insana benziyorsun.Onu bu şekilde elden kaçırmak ülkeye zarar olmuyor mu?Her taraftan teşvikler görüyorsan,beşeniliyorsan bunların yarısı kendi siyasî ihtiraslarına senden bir fayda bulduklarındandır.Bu gün inandıkların ve mecmuada yer verdiklerinin arasında kaç tane Reha Oğuz ~~ve~~ çıkacağını tahminedemezsin.Sen önde bir bayrak taşıyorsun.Civarına biriken seyircileri arkandan geliyorlar sanıyorsun.Bunların yarıdan çoğu kulâh peşindedir.Şimdi Orhun'dan mahrum olmakla fikirleri yayacak vasıtayı kaybetmiş oluyorsun"şeklindeki Nihâl Atsız'a vaki telkinleri,Nihâl-Atsız Sabahaddin Ali davasında Ankara nümayişlerinden evvel ve sonra Nihâl Atsız'ı evinde misafir ederek onu tahrik ve ırkçı fikirleriyle telkin altında bulundurduğu sabit olmuştur.

İkinci İddianame(S.36/37) Bând: IX :

Orhan Şaik Gökyay:

Taşkın ve menfi neşriyatından kapatılmış olan Orhun mecmuası imtiyazının alınmasına tavassut ettiğini,yazı kontrolürlüğünü ifa ettiğini,esasen Nihâl Atsız'ın eski bir arkadaşı bulunduğu,birlikte Malatya ve Edirne'de öğretmenlik yaptıklarını itiraf eden maznun: ırkçılık ve turancılıktan mahkûmiyeti huzurunuzda dahi şeref telâkki ettiğini söylemekten çekinmeyen bub adamın; acayip ifadeleriyle âdeta müdafesinin da deruhte etmiştir.

Mahkemece tedkik olunan 23.nisan.1944 tarihli mektubunda "sen altın yumurtlayan tavuğun bütün yumurtalarını almak için onun kesen insana benziyorsun onu bu şekilde elden kaçırmak ülkeye zarar olmuyor mu?Teşvikler görüyorsan bunların yarısı kendi siyasî ihtiraslarına(?)senden bir fayda bulduklarından

3)

sende önde bir bayrak taşıyorsun.Civarına biriken seyircileri arkandan geliyorlar sanıyorsun.Bunlardan yarıdan çoğu(?)külâh peşindedir."tarzındaki mektubunun açık ifadeleriyle faaliyetinin gayelerini ve istirakini tebarüz ettirmiştir.

Huzurunuzda hüsnüniyet izhar eden bu maznun Nihâl Atsız ve Cemal Oğuz'u evine davetinde(Cemal Oğuz Öcal'ın ifadesi,duruşma zabıtnamesi,sahife 283) Nihâl Atsız'a(Sabahaddin Ali'nin gazetelerden yazdığı gibi vekâlet emrine alınmadığını bunların uydurma olduğunu davayı bile tahrik ile açtığını söyleyerek mek suretiyle onu menfi hareketlere körüklemiştir.

Mademki Sabahaddin Ali direktörü bulunduğu bir müessesede menfi faaliyette bulunan bir uzuvmuş.O halde neden salâhiyetli makamlara muktezi raporlarını vermemiştir?Mademki menfi faaliyette bulunmuyor her ikisi de yakın arkadaşı bulunduğu halde onları ikna edip siyasî buhranın tevlit ettiği nezaket içinde bulunan hükümet merkezinde müessif hadiselerle sebebiyet vermiştir.Bittabi bu da Nihâl Atsız'la müşterek bumanuşundandır.Nitekim nümayişleri müteakip ısrarla onu evinde alıkoyan maznun nufuzundan bilistifade Nihâl Atsız'ın Ankara azanlığını da yaparak 20.4.1943,5.Mart.1944 tarihli mektuplarıyla suçlu sibut bulmuştur.

ikinci iddianame(S.40)bent.-4:

Devletin ana yasa ile muayyen olan ana vasıflarına muhalif propaganda, emdh ve istihsanda bulduklarından sabit olan.....Orhan Saik Gök-
yay'ın.....Türk ceza kanununun 142 inci maddesine tevfi kan....

TDVİSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 096-81/22

I)

TDVİSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059 - 51/23

Benim mektuplarımdan, yazılı delil olarak okundukları sırada not edilebildikleri kadar

5. Şubat. 1943 tarihli, eski yazı ile yazılmış mektuptan:

"Bunu broşürü aldığımı ve opera yüzünden on gün kadar masivadan elimi çekmek zorunda kaldığımı bildirmek için yazıyorum. Broşürü okudum. Bundan evelkilere göre yumuşak buldum. Her ne kadar herifin ermeniliği kerraren yüzüne vurmuş isen de bu bir sell-i seyf değildir. Müsamahanın sebebini vaktile türkçü olduğundan mı, yoksa deliliğinden midir veya ~~erkek~~ ermeniliğinden dönmüş olmasından mı? diye düşündüm. Yoksa delilere, manyaklara ve Hüseyin Namık Orkun cinsinden kör, fodul, kel olanlara karşı müsamahan mı uyandı? Senin kaleminin keskin yeri olan hiciv ve istihzadan bunda bir nebze bulamadım. Senin bu lütfunun hepimize ziyan verecek bir netice vermesinden korkarım.

Manzum mektubunu ferhunde bile anladı. Ben de sana yazacağım hazır ol. Dostlar alış verişte görsün kabilinden evelki mektuplarımdan birinde sana çalışmakta olduğumu bildirmiş ve bazı işleri yazmıştım. Fakat onlar sadece Bartold' ~~dan~~ ve ondan beter olan Köprülü' ~~yü~~ korkutmak içindir.

Bu günlerde aşk ta bizim için bir kıylükal oldu vesselam. Ferit hoca içinden çıkılmaz bir beytin manasını kendisine soran birisine şöyle demiştir:

Anlaşılmaktan müberra bu kelâm -Kail-i vâlâsına benden selâm
Biz de diyoruz ki: Aşk imiş her ne vâr âlemde

İlm bir Kıylükal imiş ancak

Alamanların rusları yenmeden ortadankalkmaları ihtimali beni sınırlendiriyor. Stalin pezevenği rusyadaki kerhanelerinden birini bizim hudutta açmağa kalkarsa bizim askerler yukarıdaki sözleri daha istiyakla tekrarlayacaklardır. Protokol Çörcil'in ziyaretinden sonra dahi caridir. Biçeşmanet bibusem eyâ yâr-ı gar-ı men.

I) Alamanların balkanlara indiği sırada bizim askerler "gavurun eyisi bize kaldı" demişler.

26.6.1943 tarihli mektuptan:

"Şanlı şevketli me tubunuk ~~a~~mdım. Artık büyük adamlarla muhaberede olduğunı, küçüklerden fart-ı tevazudan adrese istediğini öğrendim. Sarper mektup aldığını bildirdi. ~~Kaxidaxax~~ İskit ~~axax~~ de adrese istemenden memnun. ~~axax~~ Senin uzaktan kızdığın, benim de görmeden müdürlüklerini söylediğim adamların içinde çok eyi olanlar vardır. Şimdi çıkaracağın mecmuayı gördükten sonra sana kıyılmış olduğunu anlayacaklardır.

Son dilekçeyi verdim. Sarper vekiller heyetineğ gönderecekmiş. Hasan Ali görüşmediğinize üzüldü. Ben nazikâne cevabı müsaadenle verdim. Bâzi sukalay'ı muharririni önlemek için yazı işlerine benim bakacağımı söylemen munasip olur. Belki bâzi tipten humaka ve bâzi tipten bûdelâ bulunacaktır. Şu halde Bartold'dan **habersiz** olarak işleri nizama koyuyoruz demektir. Gönderdiğin mecmua ile kitabı aldım. Kitabın tercümesini askerlikten sonraya bırakmak mecburiyetindeyim. Askerliğimi ağustos sonuna bırakmalarını rica ettim. Askere gitmeden çünkü Kabusname'yi basılacak şekle sokmak istiyorum. Bir de tarih kurumunun, Brockelmann'ın "İslâm kavimleri tarihi"ni de temmuza kadar yetiştirmek icap ediyor.

Askerde iken bâzi kasait ve gavazil yazacağımı, bu hususta Tanrı Dağınan hatiflerin bana sesleneceklerini umuyorum. ~~Hemen Tanrı nasip eylesin~~ Seninle karşı bekarsı sütunlara yaslanıp eski hararetili günlerin hatıralarıyla serinleyeceğimizi de umuyorum. Hemen Tanrı nasip eylesin.

Eyle olsa mevzu kitap ~~axax~~ olduğuna göre Zeki Velidi'nin kitaplarına sevindim. Bunları tercüme için Tarih Kurumuna tavsiye etmek lâzımmış. Halbuki ben ne İbn Fadlan'ı gördüm, ne de Tarh-i Gazani'yi. Bunları tercüme etmem için iptidai malûmatım olmalı. Öndan sonra kitapları bana verirlerse bu kitapları bulabilmeliyim. Tarih Kurumu "kitapları tercüme et" derse Zeki Velidi bu kitapları bana verecek mi? Söz aramızda Zeki Bey'in Azerbaycan maddesi buradakilerini kızdırmış. Belki onlar onun kitabını tercüme etmek isteğeşime ~~axax~~ ihtimal pek muvafakat etmezler. Belki bunun için onun bir defa daha Bonn'a gidip gelmesi lâzımgelir. Zeki Bey'in kitabını belki bizim seride bastırırız. Olbapta hüküm hükümün, rey reyindir. **ur hele sarı kâğıza kırmızı eyi gidecek (not: bundan sonra beş on satır şeridin kırmızı tarafile yazılmıştır).**

Dün akşam son temsil bitti. Tatil dolayısıyla çocuklar evlerine gitti. Son çıkan ülküyü henüz sana yollayamadım, yarın yollarım. Telefondan elim değmiyor. Öğlele-i mektebe gidemiyorum. Nihat Sami Banarlı'nın mektubuna da önümüzdeki haftaya cevap vereceğim. Reşat amcayla Fûruzan yenge ~~axax~~ bir hafta önce hareket

2)

ettiler. Reşat amca Maltepe askerî lisesine fizik muallimi oldu. Bedriye yenge ile Yağmur Paşa'nın geleceklerini bize haber verin.

Bu ada başkaca yazılması gerekirken unutulana varsa bildir.

Protokol cari ve bu dahi lâteşbih tîfûs gibi saridir vesselâm. Biçeşmanet bibusem eyâ yar-ı gar-ı vefakâr-ı men.

4. III. 1944 tarihli kartpostaldan:

"Nihâl amca,
Yarın mektup yazacağım. Mümkünse Orhun'un son sayısından 103 adet gönder.
Biçeşmanet..."

5. Mart. 1944 tarihli mektuptan:

"Dün bir kartla 103 mecmua istemiştin. Bu son mecmua burada bir gün içinde bitti. Hattâ bâzı bayiler ikiz liraya satmağa kalkışmışlar. Mecmuadaki ilimsel yazılar eksik gibi geliyor ban. Mevzu bakımından mütenevvi ve daha zengin olmak icap eder deye düşünüyorum. Adsız Mecmua'ya göre biraz eksik görünmüyor mu? Mecmuayı her alışımında heyecanlanıp yazı yazmak istiyorum, fakat işler çok.

Açık mektubun hükümet mahafilindeki tesirini bilmiyorum, fakat milliyetçi efkâr üzerinde her halde eyi tesir yaptı. Hükümet zannederim öğretmenler ve zeytinyağcılar hakkında senden malûmat istemişlerdir veya isteyeceklerdir.

Delilsiz yazı yazmamı rica ederim. Yoksa Allah saklasın müfteri vaziyetine düşebilirsin. Bu güne kadar seni gözden düşüren sebepler arasında şu beş yüz âlim meselesi de var.

Artık gittikçe küstahlaşan ve niyetlerinden şüphe edilen soysuzlara karşı senin adın bir müdafa ve hücum silahı gibi duruyor.

Bir daha Reha gibilerle broşürleşmeğe lüzum yok.....

Ben bir gün "Türklerin insan olduklarına dair" bir yazı yazmak istiyordum. En yakın hadiseler bile "Türke Türkten başkasının dost olmadığı göstermiştir" (Not: Bu cümlelerin ilk kelimesi son takikat kararında "Türkiye'de" şeklinde tahrif edilmişti).

Vatani milleti yükseltmek gaye olunca ayrılmak neden? Herkes vatani sevmekte birleşince bu bir kadını severmişçesine rekabet niçin? Demek ki ortada bir başka dine girmek başka insan olmak telâkkisi var.

İngilizler son zamanlarda bizim insan olduğumuza dair bir satır bile yazmıyorlar. Hep menfeat, hep menfeat. İşte böyle Nihâl amca, Cörçil'e selâm. Sulh masasında yerimiz olmayacaksa, elbette harp meydanında olacaktır. Protokol caridir. Biçeşmanet bibusem eyâ yar-ı gar-ı vefakâr-ı men.

23. Nisan. 1944 tarihli mektuptan:

"Nihâl amca be yâhu,

İki mektubunu aldım. İkisi arasında bâzı vukuat-ı azime oldu. Amma bunların hiç biri Orhun'un bir daha kapanması ve senin işinden çıkarılman kadar büyük değildir. Saydığın bâzı isimlerin vekâlet emrine alınmasının doğru olmadığını öğrendim. Sen altın yumurtlayan bir tavuğun bütün altınlarına almak için tavuğu kesen kimseye benziyorsun.

İlk mektubun tesirini ikincisinde yarıdan çok kaybetmiş gibiydin. Eğer teşvik görüyor ve beğeniliyorsan bunlardan bazıları kendi şahsî ihtirasları için menfeat gördüklerindedir, yoksa inandıklarından değildir.....

Sen ateşli, heyecanlı ve temkinli olacaktın. Saydıklarını daha evvel de neşrettin. Ahmed Cevat zaten acezeden bir ihtiyar olarak ortada dolanmakta. Zaten bunların bir çoklarında komünistlik veya milliyetçilik iman halinde değildir, modadır da ondan. ~~xxxxxx~~

Sen önde bir bayrak taşıyorsun ve civarında biriken seyircileri arkandan geliyorlar sanıyorsun. Bunlardan, senin evinde abdesthaneye yalın ayak giden ve cimriliğinden dolayı istiskali ikram sayan insandan idealist çıkmaz (Not: İşte âzîm aluç, benim kendisinden böyle bahsettiğim Celam Oğuz Ucal'ı evime davet ettiğimi-bile bile-ileri sürüyor).

Hüseyin Cahit Talçın haftalık mecmuasını beş sene komünistlik aleyhinde yazılarla yaşattı. Biz şahıslara değil fikirlere hücum etmeliyiz. Bunun yeri de mecmuadır. O da elinden giderse bir şey kalmaz.

Sabahaddin Ali dava etti. Sen vatan haini dediğin için mahkûm olacaksın, bu ne acı bir şeydir. Hırsıza hırsız, orospuya orospu deme yasak olduğunu bilirsin, bizim memlekette. Bundan çok üzülüyorum. Senin ifratlarına kızıyorum. Çarlar ve halefleri "diyorsun. Sen değil rus düşmanlığı, rus dostluğunu telkine kalkışmydın bu milletin ana kitlesinde bunu inandıracak kimse bulamazdın. Hükümetin siyasetinin kuvvetlendiği bir sırada devletin başına ağırtacak bir silâhı on-

3)

eline ne deye vermeliydin?Görüyorsun ki kuvvetli olduğun haklı olunabilir. Siyaset âleminde dostlukların menfaatler icap et ikçe olduğunu bilmeyenler var mı?Bu milletin irfanı dostu da düşmanı da farkederek.İzzetinefsin de ne demek olduğu bilir.Elbette gerektiği zaman gerekenini de yapar.Şu veya bu fikri çürütme için son kurşunu ilk seferde atmamak lazımdır,diyorum.Aldığın tebrikler ve telgraflar bu neticeden dolayı sana teselli vermeyecektir.Yoksa ben de gazan mübarek olsun der,sevinirdim.Doktor Şerifin parasını yolladım.Kütüphaneler de mecmuaların paralarını göndermişler...

Protokol caridir.Biçeşmanet bibusem eyâ yar-ı gar-ı men.

TDVİSAM
Kütüphanesi Arşiv
No 056-81/23